

„Egy érvényét vesztett világban töretlen hittel kereste azoknak a szerzőknek az alkotásait, akik hiteles emberábrázolásuk révén a világosság fátylóját hordozták, s ellenálltak a rendezői önmegvalósítás erőszakának.”
Udvaros Béla szellemi szelencéje ► 7. oldal

„A Biblián végighúzódik ez a nagy ellentét: a testi ember, aki a maga erejéből, a maga erényei és kegyessége által akar megállni Isten előtt és csillogni az emberek előtt; és a lelki ember, aki kegyelem által, hittel ragadja meg Isten ígéreteit.”
Igazi keresztényiség ► 11. oldal

„Azt gondolom, ennek az énekek nem lenne helye az *Evangelikus énekeskönyvben*, esetleg egy római katolikusban, bár ma már ők sem fognak ostort, hogy tesztükből kiüzzék az ördögöt.”
ÉvÉl-level ► 15. oldal

Bonhoeffer-bestseller ► 5. oldal
Mendei evangélikus örökség ► 6. oldal 9/11 ► 8–9. oldal
Szent Jakab útján szabadon ► 11. oldal
Egy Bárkában evezők ► 12. oldal
Beszélgetés az EHE rektorával ► 13. oldal

SEMPER REFORMANDA

„Valamely város felvirágzása azonban nemcsak attól függ, hogy rengeteg kincset gyűjtenek, erős falakat, szép házakat építenek, sok puskát és pánccelt készítenek, sőt hogyha ezekből sok van, és ostoba bolondok kezébe kerülnek, annál rosszabb és annál nagyobb ama város kára. Hanem abban van a város igaz java és felvirágzása, boldogsága, üdve és ereje, hogyha minél több művelt, tudós, értelmes, tiszteltre méltó, jól nevelt polgára vagyon. Ezek aztán tudnak kincseket és minden jót gyűjteni, meg is tudják azokat tartani, és helyesen is tudnak azokkal élni.”

► *Luther Márton:*
Keresztény iskolák állítása
s fenntartása ügyében
(*Masznyik Endre fordítása*)

Evangelikus óvoda Mezőberényben

► **Ragyogó őszi napsütés, nyári meleg, zengő fúvószene köszöntötte szeptember 10-én délelőtt a Mezőberény I. Kerületi Evangélikus Egyházközség templomába igyekvőket. Ünnepi istentiszteletre került sor abból az alkalomból, hogy Mezőberényben is egyházi fenntartásba került egy óvoda, a Déli Egyházkerületben idén immár harmadik oktatási intézményként...**

Lázárné Skorka Katalinnak, a gyülekezet lelkesének vágyából és kitartó munkája révén lett egyházi intézmény a mezőberényi német nemzetiségi óvoda. A helyi evangélikusok átvételre irányuló szándékát a Magyarországi Evangélikus Egyház is támogatta. A város önkormányzata sem zárkózott el, és átadta jól karbantartott, jól működő intézményét. Így kerülhetett sor az elmúlt hét szombatján a *Katicabogár Evangélikus Német Nemzetiségi Óvoda* avatására.

A zsúfolásig megtelt templomban,

a Jézust gyermekek között ábrázoló ol-tárkép alatt *Gáncs Péter* elnök-püspök Mt 18,1–5 alapján hirdette Isten ígését: „...nagy baj, ha az egyes ember vagy egy embercsoport azon vetélkedik, hogy ki a nagyobb... Ennek legtöbbször ellentét, sőt erőszak a vége. Jézus arra tanít: az életnek nem az a célja, hogy azt kutassuk, ki a nagyobb, hanem keressük és vegyük észre a kicsit, a segítségre szoruló. Így tegyünk a gyermekekkel is: fogjuk őket kézen, és vezessük Jézus Krisztushoz, aki – ahogyan Lukács 9,47-ben olvashatjuk – maga mellé állítja őket. A most induló katicabogár-óvodának is ez a *kézen fogás* a feladata, ebben az odavezetésben kell segítenie a kicsiket... Szép és hasznos a katicabogár – fordult a püspök az óvodásokhoz. – Remélem, ti is ilyen hasznos »bogarai« lesztek Istennek és annak a közönségnek, amelyben élni fogtok.”

Az ígélet után a Déli Egyházkerület püspöke beiktatta óvodavezetői tisztségbe *Révész Józsefné Tóth Erzsébetet*, majd az intézmény munkatársai tették esküt. Kedves színfolt volt az aktus előtt és után a jelenle-

gi, majd a volt óvodások énekes szolgálata.

Az istentiszteletet követő ünnepi közgyűlésen *Wagner József* gyülekezeti felügyelő és *Révész József*né üdvözlő szavai után a közvetlen, személyes hangú köszöntések sorát *Lengyel Annának*, a Déli egyházkerület felügyelőjének szavai nyitották meg. *Szekeres József*né alpolgármester kézfogással „adta át” az óvodát *Kákay István* országos irodaigazgatónak, végül *Erdős Norbert* kormány megbízott és *Rück András* egyházmegyei felügyelő mondott köszöntőt.

Az ünnepi alkalom után a gyülekezet átvonult az óvodához. *Gáncs Péter* a jelen lévő lelkesek gyűrűjében megáldotta az új intézményt, majd az udvaron emlékfá ültetésére került sor. A részt vevő vendégek örömmel járták be az óvoda épületét, látva, hogy jó és alkalmas helyen folyik a kisgyermek nevelése...

Délután családi rendezvény – programjában zenéléssel, játékokkal, vetélkedőkkel – zárta az ünnepnapot.

■ WISZKIDENSZKY ANDRÁS

Tudomány és kegyesség

Az Evangélikus Hittudományi Egyetemen is megkezdődött a tanév

► Egy híján a százhuszadik tanévet nyitották meg az *Evangelikus Hittudományi Egyetemen (EHE)* szeptember 9-én, pénteken délután. A hazai lutheránus lelkész-, katekéta- és kántorképzés központjában közel kétszáz hallgató és tizenöt főállású oktató számára kezdődött meg a munkaév.

Vannak-e hívók az evangélikus teológián? – faggatták elsőéves teológushallgató korában *Szemerei János*, aki most a tanévnyitó istentisztelet igehirdetőjeként tette fel ugyanezt a meghökkenő kérdést a zuglói templom gyülekezetének. A Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület lelkesi vezetőjeként a teológián

először szolgáló püspök szerint a felvetés – mellyel az elmúlt évtizedekben többször is találkozott – azt sugallja: az EHE veszélyes hely, ahol a hallgatóknak nehéz megőrizni a hitüket.

► *Folytatás a 3. oldalon*

Az élet levegője

Élet és élni akarás atmoszférája töltötte be szeptember első hétvégéjén a gyulai gyülekezetet. Együtt indította az új munkaévet a közösség, valamilyen módon szót kapott a gyülekezet teljes keresztmetszete. Presbiterek, iskolás gyerekek, családok és a vasárnapi gyülekezet közös gondolkodásának és tevékenységének középpontjában a család állt: a legkisebb közösség, amelyben élünk, illetve a gyülekezet nagy családja. Mít tehetünk védelméért, ápolásáért, építéséért?

Sokféle műfajban szólalt meg ez a téma a hétvégén. A presbiterek kerekasztala a közösségépítés lehetőségeit kutatta: „Mit tehetek én a gyülekezetemért?” Nyolc-tíz család iskolás gyerekekkel töltötte együtt a szombat délelőttöt: vetélkedő, játék, ének, barkácsolás, interaktív áhítat és beszélgetés a témáról: „Hogyan tud profitalni az én családom a keresztény család többletértékeitől és lehetőségeitől?” A fejtörések, tapasztalatszerű, ötletátadások és élénk párbeszéd menetét csak egy-egy gyerek belépése akasztotta meg időnként: „Nézzétek, milyen szépre kifestették az arcukat!” „Nézzétek, milyen gyönyörű pillangót barkácsoltam!” Mindenki mindent bedobott: egyesek szerint a szülőket nehezebben lehetett fegyelmezni a vetélkedő során, mint az óvodásokat...

Este a város felé fordult a gyülekezet: koncerttel, előadással, áhítattal. A jelenlevők gyönyörködtek a gyulai Erkel kórus színvonalas és vidám énekében, hagyták, hogy a trombita művészi hangja a dzsessz világába repítse őket, majd meghallgatták *Iványi Tibor* orvos előadását azokról a nem mindennapi tavaszi hetekről, amelyeket – épp a földrendés és a fukushimai baleset idején – Japánban töltött. Megtelt a templom ezen a szombat estén, csakúgy, mint a másnapi istentiszteleten, amelyet közös ebéd, jóleső beszélgetés követet. A spirituális tartalomról *dr. Szabó Lajos* és *Szabóné Mátrai Marianna* meghívott teológus vendégek gondoskodtak.

Miért nem csak a gyulai gyülekezet belügye mindez? Miért tartozik az evangélikus egyház széles nyilvánosságára? Gyula városában négyszáz lakos valotta magát evangélikusnak. A gyülekezetnek száz fenntartó tagja van. Száz fő. Keveske, mondhatnánk. Mondhatnánk persze, csak hogy a gyülekezet teli van élni akarással. Rendezett, sőt kifejezetten vonzó külső, ezernyi ötlet a barátságos, otthonos, élénk közösségi életre: a templomban rendszeresen működő kiállításoktól kezdve a színvonalas zenén át a friss, mai, közösségépítő műfajokig és az öntudatos, felelősséget vállaló, energikus gyülekezeti tagokig. *Jakab Béla* lelkész és egész családja a motorja – de nem egyszemélyes animátora – ennek a kis közösségnek.

Nagyon sok hasonló adottságú gyülekezet él a Magyarországi Evangélikus Egyház keretein belül. Én hatalmas fantáziát látok a kicsi, de életképes, élni akaró, dinamikus gyülekezetekben. Mindenelőtt azért, mert itt a tagok tudják: emberileg tőlük függnek a dolgok. Ha jelen vannak, meg lehet tartani az alkalmat. Ha közkinccsé teszik azt, hogy milyen tehetséggel, adottságokkal rendelkeznek, akkor érdekesebb, vonzóbb lesz az élet. Ha gyülekezetként a fejüket a víz fölött akarják tartani, akkor leginkább a saját anyagi áldozatukra számíthatnak. Ha valaki lemorzsolódik, észreveszik. Ha valami jól sikerül, közös az öröm.

Tudatosnak és felelősnek, öntevékenynek és elkötelezettnek kell lennünk. Mert tőlünk függnek a dolgok.

Mindenki érdekelt a gyülekezet életben maradásában, nem nagyon vannak közömbös potyautasok. Véleményem szerint az ilyen típusú közösségek rengeteget számítanak a Magyarországi Evangélikus Egyház jövőjében: ők fogják megpezdíteni az életet. Általában sok figyelmet fordítunk a nagyokra: a több lábon álló, gazdag, intézményeket üzemeltető, fajsúlyos gyülekezetekre. És sokat sírunk, aggódunk és panaszkodunk az elhaló, elfogyó közösségek miatt. Pedig az eleven kicsik is megérdemelnék a figyelmet. Sok bátorítást, támogatást és lehetőséget adhatnánk nekik.

Ha a Magyarországi Evangélikus Egyháznak „van egy kis esze”, akkor elkezdd koncentrálni a kicsikre. Azokra, akik az élni akarás jeleit mutatják, akik dinamikusak, küzdenek, azt is mondhatjuk: „kicsik, de ütősek”.

■ SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA

NÉPSZÁMLÁLÁS – valljuk meg éltető gyökereinket!

A tízevenkénti népszámlálás átfogó képet ad – többek között – Magyarországi lelki erőnlétéről is. Megtudhatjuk, hogy hazánk polgárainak hol vannak a spirituális gyökerei, ki honnan táplálkozik lelkiileg.

A vallási hovatartozást tisztázó kérdés esélyt ad számunkra, hogy megvalljuk hitünket, esetleg újra felfedezzük éltető gyökereinket.

Ebben az összefüggésben is iránymutató Péter apostol biztatása: „...legyetek készen mindenkor számot adni mindenkinek, aki számon kéri tőletek a bennetek élő reménységét.” (1Pt 3,15)

A népszámlálás lehetőséget teremt számunkra, hogy megvalljuk élő reménységünket. A Magyarországi Evangélikus Egyház püspöki tanácsa bátorít minden hazánkban élő evangélikus hittestvért, hogy éljen ezzel a lehetőséggel, vállalja evangélikus gyökereit, és éljen is belőlük!

Erős vár a mi Istenünk!

Fabiny Tamás püspök, Gáncs Péter püspök, Szemerei János püspök
Budapest–Győr, 2011. szeptember 12.

Oratio œcumenica

Urunk, Istenünk, mennyei édesatyánk! Hálát adunk neked jóságodért és szeretetedért, türelmedért és kegyelmedért, melyre mindannyiunkat tanítasz. Ezzel a hálával fordulunk hozzád most, amikor Jézus Krisztus nevében megszólítunk.

Hálát adunk neked egyházadért, az egyházban Szentlelked munkájáért, aki megvilágosít, megtisztít és szeretetre indít bennünket egymás iránt. Add, hogy szeretetünk – melyre tanítasz és indítasz – ne csak az egyházban és ne csak a közel állók felé forduljon, hanem minden ember vegye észre, hogy hegyen épült városnak, lámpásnak és sónak szántál minket ebben a világban. Az egész teremtettség sóvárogva várja, hogy Isten gyermekei megjelenjenek, és minden ember számára reményt hozzanak Krisztushoz való ragaszkodásukban.

Hálát adunk neked gyülekezetünkért, kicsikért és nagyokért. Add, hogy ne számbeliségünket nézzük csupán, hanem a te szent jelenlédet adjon erőt, hogy lélekben gazdagodjunk, hitben erősödjünk Fiaid, Krisztus által.

Hálát adunk azokért, akik most kezdtek új utakat óvodában, iskolában, munkahelyen vagy az élet bármilyen területén. Add, hogy szeme tudjanak nézni az ismeretlennel, félelmekkel, és add, hogy érezzék, te velük vagy minden lépésükben, bátorítod és vigasztalod őket.

Hálát adunk neked hazánkért, népünkért. Add, hogy ne a széthúzás, egymásra mutogatás töltse be mindennapjainkat, hanem sokkal inkább a holnap felé nézve taníts meg közös célokat, feladatokat látni abban a reménységben, amely tőled jön.

Könyörgünk minden embertársunkért, akik életüket kicsinek, erőtlennek vagy céltalannak érzik. Állj mellettünk, és értesd meg velünk, hogy fontosak számodra. Velünk pedig láttasd meg az irgalmas samaritánus mozdulatát, hogy mi magunk is odalépünk és segítsünk, ahogyan tudunk.

Könyörgünk beteg, megfáradt, magukra maradt testvéreinkért is, akiknek Szentlelked jelenlétére van szükségük: aki gyógyít, megnyugtat, lényegét és értelmet lát, bátorít, amikor egyedül kell elindulni a végső földi úton.

Hálát adunk végül az egész világot, amelyet te teremtettél, és amelyet mi rontunk el sorozatosan szeretetlenségünkkel, hitlenségünkkel, bizalmatlanságunkkal. Fordítsd meg gondolkodásunkat és életünket, köss magadhoz egészen, és tedd szentté akaratom szerint minden szavunkat, mozdulatunkat Szentlelked által, aki által Atyának nevezhetünk, és aki által Krisztust megváltónknak szólíthatjuk. Hisszük: tiéd a dicsőség mindörökké. Ámen.

HIRDETÉS

Szeretettel hívunk mindenkit Nagytarcsára a nyolcvanéves evangelikus templom és a húszéves Szivárvány Evangelikus Óvoda ünnepi programjaira! Szeptember 25-én 10.30-tól az ünnepi istentiszteleten ígét hirdeti dr. Fabiny Tamás, az Északi Egyházkerület püspöke. 16 órakor a Nyolcvanéves a nagytarcsai evangelikus templom című kiállítását Sándy Péter, Sándy Gyula tervező unokája nyitja meg a Falumúzeumban, közreműködik a NaP kórus.

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 13. VASÁRNAP – EZ 18,1–9.20B–23

Az igaz élni fog!

A VASÁRNAP IGÉJE

Több hete elkezdődött az új tanév, a diákok már minden bizonnyal megkapták az első házi feladatokat, elkezdtek az új tananyag elsajátítását. Újra gyűjtögetik az iskolások az érdemjegyeket, hogy azokból jó, ha lehet, az előzőeknél jobb bizonyítvány szülessen az év végére.

Igénben Isten szól hozzánk Ezékiel prófétán keresztül, és tanít bennünket, hogy az élet iskolájában, az üdvösség felé vezető úton helyt tudjunk állni. Ebben az iskolában más a rend, mint az általunk ismert és megszokott iskolákban: az élet iskolájában a bizonyítványt az Isten adja, és a tét élet vagy halál kérdése. Aki igaz, az élni fog, aki nem, az nem.

De ki az igaz, aki megkaphatja ezt a jó minősítést? Igénk erre a kérdésre felel, és a helyes útra terelve tanít minket: Isten előtt senki sem tolhatja át a felelősséget más valakire – mindenki a maga gondolataiért, szavaikért, szándékaikért, tetteiért tartozik felelősséggel. Isten előtt senki sem mutathat a másra: ő csábított el, őmiatta tettem, gondoltam a rosszat, mint ahogy egyetlen diák sem mondhatja: azért buktam meg, mert apám nem tanulta meg a tananyagot! „Mert minden lélek az enyém: az apák lelke is, meg a fiak lelke is az enyém” – mondja az Úr. (Ez 18,4)

Mindenki a saját életéről tartozik felelősségteljes elszámolással! Az igaz, hogy az egyén bűne a másik em-

berre is hatással van, a bűn, a vétke nemcsak az azt elkövetőt, hanem a környezetét is rombolja, a felelősség azonban a bűn elkövetőjét terheli, Isten őrajta kéri azt számon!

Ebbe az igazságba illeszkedik bele a *Tízparancsolatból* ismert idézet is, mely az elkövetett bűn hatásáról, továbbgyűrűzéséről szól, nem mentve az elkövető egyéni felelősségét: „M megbüntettem az atyák bűnéért a fiakat is harmad- és negyedézig, ha gyűlölnék engem” – mondja az Úr. (2Móz 20,5b) Bizony nagy súly, nagy teher ez! Minden gondolatunk, indulatunk, szavunk, tettünk, az egész életünk kihatással van a környezetünkre, és utódaink is szenvednek az elkövetett bűneink, vétkeink miatt. Az egyéni felelősség viselésére tanít Isten igéje, hogy vállaljuk, hordozzuk, és ne bújjunk ki alóla.

Ki kap jó minősítést Istentől? Az, aki igaz, azaz tiszta, aki az Úr törvénye szerint él, nem bálványimádó, nem babonákat, kiüresedett szokásokat követ, nem a saját érényeiben, erejében és képességeiben reménykedik, hanem csak az Istenben bíz, őt félti, őt szereti mindig és mindenél jobban. Az az igaz, aki nem tör házasságot, akitől még a megkívánás gondolata is távol van. Az az igaz, aki senkivel sem kegyetlenkedik, aki soha senkit meg nem bánt, akiből hiányzik a másik ember iránti haragvó indulat, aki nem gondol, nem érez és

nem tesz rosszat senkivel semmikor sem. Az az igaz, aki szívből, őszintén és önzetlenül szereti felebarátját, de még ellenségeit is, áldja azokat, akik üldözik őt, imádkozik azokért, akik rosszat tesznek vele, akik az életére törnek. Az az ember, aki ezt teszi, az igaz, ő élni fog – így szól az Úr!

De ki ilyen közülünk? Ki tudja ezt teljesíteni? Ki az, aki élni fog? Ki az, aki megkapja a jó, megfelelő minősítést Istentől? Az, aki a földre borulva, a saját tehetetlenségét elismerve, bűneit felismerve, annak súlya alatt összerokadva a mellét veri, és a keresztre tekint. Mert a kereszten van az egyedüli menedék, a kereszten van az igaz, aki a mi vétkeink miatt kapott sebeket, akit bűneink miatt törtek össze: ő vállalta, és ő viselte helyettünk és értünk a bűneink büntetését. Ő tett eleget egyedül mindnyájunk helyett, és felelősséget hordozott mindannyiunkért Istentől.

„Isten Fia szolgálom lesz – írja Luther –, aki annyira megalázkodik, hogy bűnökért is, sőt az egész világ bűnéért és halálát vállalja veszi és hordozza, nekem pedig ezt mondja: te

immár nem vagy bűnös, hanem én lépek a helyedbe.”

Ezt mondja az Úr: „Hiszen nem kívánom én a bűnös ember halálát, (...) hanem azt, hogy megtérjen útjáról, és éljen.” (Ez 18,23)

Ezt a megigazító, örök üdvösséget adó minősítést adja Isten Krisztusban mindenkinek, aki egyedüli reményét a kereszten függő Jézusban látja, és minden bizalmát öbelé veti.

Adja Isten, hogy egész életünkben ezzel a hittel éljünk!

■ ISÓ ZOLTÁN

Imádkozunk! Urunk, Istenünk! Te látod, te ismered egyedül és igazán életünk minden részletét. Tudod, hogy milyen nehezen vállaljuk gondolatainkért, érzéseinkért, szavainkért és mulasztásainkért a felelősséget. Sokszor úgy teszünk, mintha nem mi követtük volna el a rosszat, hanem a körülményeket és a többi embert hibáztatjuk. Add, hogy szavad megvilágosító, bűnt feltáró ereje által felismerjük, megvalljuk és megbánjuk bűneinket, és el tudjuk hordozni azok ránk háruló, minket terhelő következményét. Urunk, kérünk, add, hogy szemünk az igaz Jézus Krisztusra tekintsen, a szívünk benne bízjon, akiben bűneink bocsánata van, akiben életünk van, akiben könyörülő irgalmas részesei vagyunk, hogy téged dicsérjünk mindörökkön-örökké. Ámen.

Lelkipásztori szolgáló: gyónás és úrvacsora

► A *Liturgikus könyv* második kötetének következő fejezetében ezt a bevezetést olvassuk: „A lelkipásztori beszélgetés és a személyes gyónás mellett a lelkipásztori szolgáló rész az »úrvacsora sajátos élethelyzetben«. Természetes kell tenni a hívek számára, hogy az úrvacsora közösségi alkalom. Mégis adódhat olyan élethelyzet, amelyben betegség, helyhez kötöttség, fogság vagy sajátos egyéni probléma miatt a lelkész egyetlen személynek is úrvacsorát oszt.”

Az elmúlt két hétben a személyes gyónás lehetőségét és rendjét mutatuk be. Arra is felhívtuk a figyelmet, hogy a személyes gyónás nem ér véget a személyes feloldozással, kapcsolódhat hozzá – nem intézményesítve, de belső igény és vágy beteljesüléseként – az úrvacsora.

Ugyanakkor sok más olyan helyzet és esemény is adódik, amikor az úrvacsorát igénylő testvér nem élhet ezzel a lehetőséggel a gyülekezet közösségében. Ekkor válik természetessé, hogy a lelkipásztort arra kérjük, osszon nekünk úrvacsorát (Luther szavaival: részletesen minket az oltári szentség ajándékában). Megtörténhet ez a templom csendjében éppen úgy, mint családi otthonban vagy más helyen.

Mind az *Agenda*, mind pedig a *Liturgikus könyv* 2. részletes leírást ad a gyülekezet úrvacsorai istentiszteletéről. Ezeket a fejezeteket természetesen használjuk. De vajon élünk-e azzal a lehetőséggel, amelyet mindkét istentiszteleti rendtartásunk kínál? A megújuló liturgikus rend itt is kompatibilis a réggel. Az új kötet csupán gazdagabb anyagot kínál.

Minden úgy zajlik, mint egy istentisztelet, annak megtartása ugyanis nem létszámfüggő. Ismerjük jól Jézus Urunk ígéretét: „Mert ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevében...” (Mt 18,20) Ezért ezt a – többnyire kétszemélyes – istentiszteletet is a Szentháromság egy Isten nevében kezdjük. Isten nevének segítségül hívása, jelenlétének bejelentése után a bevezető mondat Jézus hívó szavát adja át a gyónni és úrvacsorát venni szándékozónak: „Jöj-jetek énhozzám mindnyáján, akik megfáradtatok, és meg vagytok terhelve, és én megnyugvást adok nektek.” (Mt 11,28) Ez a mondat meghatározza a következő perceket, eseményeket és folyamatokat. A lelkipásztor és az úrvacsorára készülő egyaránt Jézus közelségébe kerül. Személyesen hangzik az ige és a hívás az élet kenyerének és italának asztalához.

Abban az esetben, amikor betegágyán történik az úrvacsoravétel, a gyónásra közvetlen hangú bevezető mondatok segítenek: „Testvérem az Úrban! Isten téged beteg-

séggel látogatott meg, de nem azért, hogy elvessen magától, hanem hogy szeretetével még inkább magához vonjon. Betegágyhoz kötött, hogy magadba szállj, vizsgálj meg önmagad és eddig lefolyt életedet, és nála keress szabadulást bűneidtól. Szeretetéről tanúskodik most azzal is, hogy az Úr szent vacsorájában újra felajánlja kegyelmét: elveszi rólad bűneid terhét, és meggyógyítja lelkedet. Ezért tárd fel most előtte szívedet, valld meg bűneidet, és könyörögj irgalmáért. Isten pedig meghallgat téged Jézus Krisztusért, a mi Urunkért és Megváltónkért. Ámen.” Ezek a mondatok megegyeznek a korábbi *Agendában* található, betegek között végzendő úrvacsorai rend szavaival.

A gyónás és az úrvacsorai liturgia mondatai szinte szóról szóra egyeznek az istentisztelet megszokott formulaival – mégis ebben a helyzetben másként hangzanak: egészen személyessé válnak.

Az úrvacsorai nagy hálaadó imádság a változó „betétmondatában” Jézusra úgy mutat, mint „aki azért jött, hogy lerontsa a gonosz hatalmát, és teljes élettel ajándékozzon meg minket”.

Az úrvacsoraosztásnál azt a formát rögzítettük jelen rendünkben, amelyet Luther maga is gyakorolt – még a gyülekezeti istentiszteleten is: miután elmondta a szerzési ige első mondatát, kiosztotta a kenyeret. Majd a kehelyre vonatkozó második

RÉGI-ÚJ LITURGIKUS SAROK

mondattal kiosztotta a bort. A lelkipásztori szolgálathoz kötődő egyéni úrvacsoránál vagy betegúrvacsoránál ennek praktikus oka is van: egyszerűsödik a rend, rövidebb a szertartás. Ezt azonban más eszközök is szolgálhatják: amikor sürgős az eset (a beteg rosszul van, haldoklik, vagy más zavaró körülmény mutatkozik), lehetőség van rövidítésre. Az ilyen pontokat az úgynevezett szögletes zárójelek [...] is jelzik, de a lelkipásztor tapasztalatára, lelkiismeretére, belátására van bízva, hogyan alkalmazza a rendet az adott helyzethez. Az úrvacsora minimális feltétele ugyanis csupán ennyi: Isten szolgájának ajkáról elhangozzék Jézus Urunk elrendelő szava, a *verba testamenti* (szerzési igék).

A hívó ember természetes vágya és igénye, hogy élete különösen is nehéz helyzetében találkozzon a feltámadott Úrral úgy is, hogy az úrvacsorában eggyé lesz vele. Fedezzük fel újra ezt a lehetőséget is! Az ige hirdetésére és a szentségek kiszolgáltatására felesküdtünk lelkész pedig kínálják fel a páratlan lehetőséget a rászoruló embernek, hiszen a szentséget azért adta Urunk, hogy éljünk vele! Hogy lelkész és úrvacsorázó átélhesse azt, ami kéreként az egyik imádságban elhangzik: „Kérlek, töltsd be szívemet békességgel, hogy örüljek kegyelmednek, és türelmesen hordozzam kereszteted!”

■ DR. HAFENSCHER KÁROLY (IFJ.)

Az *Evangelikus Élet* 2005–2011. évi lapszamai PDF formátumban letölthetők a www.evangelikuselet.hu címről.

Tudomány és kegyesség

► Folytatás az 1. oldalról

Az EHE-t ebben a tanévben felügyelő püspököknek ugyanakkor meggyőződése: itt elhívtak vannak, akiket Isten megszólított, és ezen a helyen még inkább megerősödhet a hitük és az elhívásuk.

Szemerei János az Útmutató aznapra kijelölt újszövetségi igéjéből (2Pt 1,10) kiindulva arra biztatta a teológushallgatókat: legyenek nyitottak a különféle kegyességi irányzatokból érkezettek iránt, legyenek bizalommal afelől, hogy Isten a tenyerén hordozza őket, és lássák tisztán a helyüket, legyenek alázattal az Alkotójukkal szemben – így induljanak neki a tanévnek.

A hatodévesek és mentorai kibocsátását, valamint a hallgatói önkormányzat új – metodista – elnökének megválasztását ünnepi ülés követte, melyet dr. Csepregi Zoltán nyitott meg. A rektorhelyettes ezután felkérte dr. Szabó Lajost, hogy tartsa meg hagyományos rektori beszédét. A kettő közül melyiket válasszom? című előadás hat pontban foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy miként lehet életközeli teológiai munkát végezni.

A gyakorlati teológiai tanácsokat is vezető rektor hangsúlyozta: tudás és életforma, tudomány és kegyesség, tudományos élet és spiritualitás nem egymást kizáró fogalmak – egyik a másik nélkül életképtelen. Beszéde Avagy miért érdemes korán felkelni egy teológushallgatónak? alcímre utalva egy köztisztelőben álló, „tudós lelkész” hozzáállását osztotta meg az EHE diákjaival: „a teológia az a tudomány, amelyért érdemes felkelni”. Egyúttal reményét fejezte ki, hogy az egyetemen sok korán kelő, a teológia tudományát magas szinten művelni kívánó hallgatóval fog találkozni. „Kívánom, hogy sikerüljön megtalálni az elméleti teológia és a megélt kegyesség egészséges szimbiozóját ebben az induló tanévben” – zárta gondolatait dr. Szabó Lajos.

Az ünnepi ülés folytatásaként a rektor kézfogással, Gyurkó Donát Sámuel senior pedig Péter apostol második levelének első verseivel köszöntötte a fogadalmat tett elsőéves hallgatókat.

A megszokottnál kevesebben – feleannyian, mint tavaly – kezdik meg tanulmányaikat a hagyományosan eddig legnépe-

sebb nappali tagozatos teológus-lelkész osztatlan mesterszakon, illetve a nappali tagozatos katekéta-lelképásztori munkatárs alapszakon. Ugyanakkor levelező tagozaton mind a katekéta-lelképásztori munkatárs alapszakon, mind a teológus mesterszakon megduplázódott az elsőéves hallgatók száma.

A mentori megbízólevelek átadását követően hivatalos bejelentésekre került sor. Az egyetem idei köztársasági ösztöndíjasa Kruchió Márta, Csonka Albert-ösztöndíjasa pedig Seben Glória.

Az egyetemi lelkesítő szolgálatban Zsíros Andrást a tanévnyitói istentisztelet liturgusai – dr. Varga Gyöngyi és dr. Korányi András docensek – váltják. (Zsíros Andrást előjárói – feleségével együtt – a déli kerületi Medgyesegyháza evangélikus gyülekezetének pásztorolásával bízták meg.)

Az énekkart ezúttal is Wulfné dr. Kinczler Zsuzsanna vezényelte, Németh Csaba orgonált, trombitán Tóth Péter játszott.

A Himnusz közös eléneklése után a hallgatók tanévnyitói csendeshétvégére maradtak együtt.

■ V. J.

Templomszentelés és iktatások

► Bőven mérték az ünnepi eseményeket az elmúlt hét szombatján a győrújbaráti evangélikus templomban. Ráadásul nemcsak egy gyülekezetet ünnepelt, hanem mindjárt három. A meghívók ugyanis a Győrújbarát-Tényő-Győrszemere társult egyházközségek közös ünnepi alkalmára hívgatták az egyház népét. Mindenekelőtt hálát adtak a gyülekezetek a megújult győrújbaráti templomért, majd egy induló új diakóniai munkáért, azután beiktatták hivatalába a gyülekezet megválasztott lelkészét, Karsay Lajost, továbbá a társult egyházközség vezetőségét és presbitériumát, illetve Kardos Zsuzsannát, a Fileo Evangélikus Szociális Központ intézményvezetőjét.

Isten evangélikus hajlékának megújítása nem várathatott sokáig magára, a templom tetőszerkezete ugyanis cserére szorult. Egy sikeres pályázat után a gyülekezet másik pályázata elbukott, így kétségessé vált, hogy sikerül-e a sürgető munkát elvégezni. Végül azonban a Gustav-Adolf-Werk tizenegyezer euró értékű támogatásának, illetve a helyi gyűjtésnek köszönhetően – igaz, csökkentett „tartalommal”, de – sikerült a templom felújítása.

A szentelés szolgálatát a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke végezte, aki Mk 2,1–12 alapján prédikált. A béna meggyógyításáról szóló történetet a mai ünnepnek mindhárom területét érinti – kezdte igehirdetését Szemerei János. Szó van benne egy olyan hajlékról, amely Isten népét befogadja – mint ez a felújított templom, ahol Jézus szeretettel lehet találkozni. Olvashatunk be-

teg emberről, mint amilyeneket a most induló diakóniai munka felkarol. Hiszen Isten teremtési rendjéhez tartozik, hogy az egyik ember segítse a másikat. Végül a gyógyítással maga Jézus tanít arra, mi

FOTO: ADAMI MÁRIA

hitünk legdrágább kincse: a bűnbocsánat. Van bűnbocsánat ma is, most is, mert Isten mindennél jobban szeret bennünket – fejezte be igehirdetését a püspök.

A templomszentelést iktatások sora követte. Elsőként

Kiss Miklós, a Győr-Mosoni Egyházmegye esperese iktattatta be a társult gyülekezet lelkészi állásába a júniusban megválasztott Karsay Lajost, aki már két éve helyettes lelkészként szolgált a gyülekezetben. Ezt követően Karsay Lajos iktatta be hivatalába a társult egyházközség felügyelőjét, Rácz Andrást, illetve a társult egyházközség elnökségét, presbitereit, továbbá a gyülekezet kántorát.

Ugyancsak beiktatták hivatalába az egyházközség új diakóniai munkáigának vezetőjét. Az egyházközség tavaly egy olyan szolgálat elindításának előkészítő munkáját kezdte meg, amely első körben házi segítségnyújtással és szociális étkeztetéssel, majd később idősök nappali ellátásával foglalkozna. A terv elnyerte az illetékes egyházi szervezetek támogatását, így a nyáron elkezdődhetett a tényleges munka. A Fileo Evangélikus Szociális Központ intézményvezetői posztjára pályázatot írtak ki, amelyet Kardos Zsuzsanna nyert el.

A templomszentelést és az iktatásokat követő közgyűlésen Rácz András felügyelő ismertette a templomrenoválás menetét, majd köszöntések hangzottak el – többek között Laborczai Zoltáné, a gyülekezet korábbi lelkészének özvegyétől. Az ünnepi alkalmat szeretetvendégség követte a helyi „civil ház” udvarán.

■ K. M.

Az elsőévesek fogadalmótétele

Elsőévesek 2011 szeptemberében

Nappali tagozat

Teológus-lelkész osztatlan mesterszak: Bősze Veronika (Győr), Felegyi Mária (Csabasabadi), Kozák Balázs (Szolnok), Magyar Tamás Norbert (Nyíregyháza), Réth Katalin (Kaposvár), Szabó Lilla (Harka), Szarka Tibor (Alsózsolca), Tóth Vivien (Harka).

Katekéta-lelképásztori munkatárs alapszak: Czombos Dorottya (Pilis), Lázár Anikó (Bokod), Óri Katalin (Csáinig).

Kántor alapszak: Lázár Anikó (Bokod), Nánai Mária (Szeged).

Hittanár-nevelő mesterszak: Fülöpné Horváth Mónika, Szemerei Eszter.

Levelező tagozat

Katekéta-lelképásztori munkatárs alapszak: Dobai-Porpáczy Szilvia, Horváthné Somogyi Renáta, Jávor Ferenc István, Kovács Eszter Dóra, Lopuch Pálné Lipták Gabriella, Nagy Péter, Paulik Enikő, Pusztai Tímea, Szemerei Janka, Tóth-Czakó Krisztina, Verdes Réka, Zolnai Szilvia.

Teológus mesterszak: Horváth Orsolya, Horváth Zoltán, Kovács Zoltán, Mihály János, Pásztor Zsófia Eszter, dr. Birkás Antal, Fehér Krisztina, dr. Galli István, Gálné dr. Csáky

Mária Tünde, Kiss Péter, Laborczai Dóra, Lovász Ilona, dr. Neparáczki Nándor József, Pablányi László.

Elsőéves doktoranduszok: Bolba Márta, Simon Attila, Verebics Éva Petra, Várady Endre.

Hatodévesek és mentorok névsora a 2011/2012-es tanévben

Agod Anett – Vető István (Cinkota) Darvas Anikó – Laborczai Géza (Nyíregyháza-Kertváros)

Györi Gábor Dávid – Johann Gyula (Csömör) Kruchió Márta Kinga – Györi Péter Benjámín (Szolnok)

László Virgil – Bence Imre (Budavár) Liszka Viktor – Lindákné János Zsuzsanna (Hévízgyörk)

Németh Katalin – Baranyay Csaba és Baranyayné Rohn Erzsébet (Kőszeg)

Szell Éva Anna – Szabó András (Vanyarc) Szűcs Mária – Németh Mihály (Maglód)

Varga Diána – Ribár János (Orosháza) Varga Tamás – Hegedűs Attila (Sopron)

Vígh Bence – Csernák István (Budapest, Alsóerdősor, metodista gyülekezet)

Lelkész a „surránópályán”

► Presbiterek és Luther-kabátos lelkészek hosszú sora vonult be harangzúgás közepette múlt szombaton az angyalföldi evangélikus templomba, ahol a Pesti Egyházmegye esperese iktatta hivatalába Grendorf Pétert, a gyülekezet – sorrendben hatodik – parókus lelkészét. Igehirdetésében Györi Gábor Mt 16,18 alapján arról szólt, hogy az angyalföldi „macskakövön” Krisztus az élő kövek templomát akarja fölépíteni, ezért választotta ki Grendorf Pétert, akinek neve közköltés jelent. Az egyház sarokköve Jézus, akihez igazodva Angyalföldön is Péterekből és Petrákból épülhet fel az élő gyülekezet.

Grendorf Péter, aki az elmúlt bő egy évben beosztott lelkészként szolgált a gyülekezetben, igehirdetése alapigéjével az emmausi tanítványok történetének egy részletét választotta (Lk 24,29–31a). A felstámadott Krisztust felismerő tanítványok jelenetét mindig maga előtt láthatja a gyülekezet a Raksányi Dezső által festett oltárképen.

A beiktatott lelkész prédikációjában szokotlan, de hatásos példával illusztrálta a lelkészválasztás sajátos körülményeit. „Egy éve, amikor a nagy favorit feladta, surránópályán érkeztem Angyalföldre” – mondta bevezetőjében. (A surránópályára az a sáv, ahonnan az esélytelen versenyzők indulnak.) A surránópályára előnye, hogy Isten elhívását teszi láthatóvá, aki az esélytelen választja ki a szolgálatra. Sokan tartják esélytelennek az angyalföldi gyülekezetet is. Az oltárkép azonban azt pré-

dikálja, hogy aki Jézust behívja a házába, az asztalfőre ülteti, és átadja neki a kenyerét, az felismeri Jézusban a Győz-

FOTO: ANGYALFÖLDI LUTHERAN.HU

test. Ha Jézus él, nem vagyunk esélytelenek, Jézussal lehet a surránópályáról is győzni.

Az istentiszteletet követő közgyűlésen sokan köszön-

töttek meleg hangon az új angyalföldi lelkészt. Gaál Jánosné gyülekezet felügyelője külön köszöntötte a lelkész feleségét, Melindát, aki kicsi gyermekével a karján vett részt az alkalmon. Kovács Levente második felügyelő az angyalföldi lelkészeldők emlékét idézte: Rimár Jenő, Gábor Andor, Benczúr László, dr. Reuss András, Kendeh György után most Grendorf Péter veszi át a szolgálatot. Néhai Benczúr László emlékét fia, Benczúr László, az Északi Egyházkerület felügyelője idézte fel. Dr. Reuss András és Kendeh György volt angyalföldi lelkészek személyesen köszönthették utódjukat.

Különösen megrögzött volt, amikor Bódi Emese, az Evangélikus Hittudományi Egyetem latintanára, az angyalföldi gyülekezet tagja köszöntötte egykori kedves tanítványát, aki immáron lelképásztora lett. A köszöntők sorában lépett a mikrofonhoz Lackner Pál tábort püspök, dr. Léránt István, a Pesti Egyházmegye felügyelője, valamint a helyi református lelkész, Szloboda József.

A közgyűlés után, az emmausiakat vendégül látó Krisztus példáját követve, a gyülekezet asszonyai terítették asztalt a népes vendégeregnek. Mindenkit szívesen láttak, senkinek sem kellett a surránópályáról indulnia.

■ GYG

Ökumené a horgászto partján

Első Kéfas-kupa Csömörön

► Régi álma valósulhatott meg **Esztergály Előd Gábor** református lelképásztornak, amikor az evangélikus templomban megtartott reggeli áhítat után megszólalhatott az első ökumenikus horgászverseny kezdését jelző kúrtzó a csömöri horgászto partján. Az augusztus 29-én megrendezett alkalomról az ötletadó és főszervező lelkészt kérdeztük.

– Honnan jött e különleges megmérettetés gondolata?

– Minden januárban megfogalmazódik bennünk a vágy az ökumenikus imahét áldott együttléte során: „De jó lenne máskor is tartani felekezetek közötti alkalmakat!” Az ehhez hasonló, Lélektől indított gon-

– **Biró Attila** evangélikus nevező fogta, a legtöbbet pedig tízéves fia, **Biró Botond** – az eredményhirdetésnél harmincöt hal ficánkolt a hálójában. Az abszolút győztes a katolikus színekben induló **Veres Ferenc** volt, ő összesen 2,76 kilogramm halat fogott a több mint négy óra alatt.

Bevetésen

dolatok adták az alapját az idén első alkalommal – de hagyományteremtő szándékkal – megrendezett ökumenikus horgászversenyünknek.

– Hányan neveztek be a halászháló mellől elhívott tanítványról, Péter apostolról – vagy ahogy az Újszövetségben gyakran olvashatjuk, Kéfasról – elnevezett horgászversenyre?

– A négy felekezetből (római katolikus, evangélikus, református és baptista) összesen negyvennyolc versenyző – huszonhat felnőtt és huszonkét gyermek – ragadott pecabotot ezen a hétfői napon. Természetesen a nevezési és szurkolói feltételek között nem szerepelt a keresztlési emléklap bemutatása, így az alkalomnak külmisziói jellege is lett. Ezen a barátságos versenyen nem csak az volt a fontos, hogy melyik felekezet tagjai fogják a legtöbb halat. A reggeli áhítaton a csodálatos halfogás története arra emlékeztetett bennünket, hogy Jézus követőiként mi nemcsak horgászok, hanem emberhalászok is vagyunk.

– A versenyben egyhorgos bottal lehetett indulni. Mi lett a végeredmény?

Munkában a zsűri – **Biró Attila**, **Görbe József** és **Esztregály Előd Gábor**

– Az összesített eredmény alapján az egy főre jutó halmennyiség az evangélikusoknál volt a legnagyobb – körülbelül negyven dekagramm fejenként –, így ők vihették el a vadonatúj vándorkupát.

Egyéniben a legnagyobb súlyú halat – egy 1,44 kilogrammos pontyot

– Majdnem annyi gyermek nevezett be a versenyre, mint ahány felnőtt. Mivel lehetett őket motiválni?

– Számukra a zsűri meghirdette a „legszebb hal” kategóriát. Ezt a díjat végül egy pigmenthibás, emiatt különleges és ritka halnak számító koi pontyért a **Tóth Krisztián** – **Radványi Benedek** páros vehette át.

– A győztes csapat a református gyülekezet két tagjának – **Irsai Zoltán** díszműkovácsnak és id. **Deák Ferenc** fajaragó mesternek – a közös alkotását, a **Kéfas-vándorkupát** vihette haza. Mi volt az egyéni győztesek jutalma?

– Nagy öröm számomra, hogy a verseny nemcsak a gyülekezeteket mozgatta meg, hanem a csömöri horgászegyesület képviselőit, valamint **Hecz Antalt**, a **Hecz-Pecza** horgásbolt tulajdonosát is. Ő ajánlott fel az egyéni nyerteseknek értékes felnőtt és gyermek horgászbotokat.

– Mi mással zárulhatott a nap, mint közös halászléevéssel...

– Az eredményhirdetés után a résztvevők és a szurkolók a horgászegyesület vendégei voltak egy bográcsnyi halászlére, amelyet az egye-

ület elnöke, **Radványi Róbert** készített el. A versenyzők az általuk fogott halakat hazavihették.

Ha az Úristen engedi, jövőre újra meghirdetjük a versenyt, továbbépítve a településen amúgy is jól működő ökumené.

■ BODA ZSUZSA

Kommunikáló egyház – Kolozsvárott

► Heves indulatokat is „sikerült korbácsolnia” az **Evangélikus Élet** olvasószervezőjének szeptember 8-án Kolozsvárott, a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház lelkészertekezetén. **Dobsonyi Sándor** hetilapunk főszerkesztőjének – **T. Pintér Károlynak** – a társaságban kapott meghívást a minden esztendőben ez idő tájt szervezett kétnapos tanácskozás idején, amelynek fókuszába csütörtök délután a kommunikációt állították az egyházkerület (csaknem hiánytalanul megjelent) közel harminc lelképásztora elé.

Az egyetemes lelkészertekezetnek nem véletlenül lett állandósult helyszíne a kolozsvári püspöki hivatal, hiszen a városközpontban magasodó evangélikus templomhoz simuló komplexum (és a közelében kiváló elszállásolást biztosító testvéregyházi kollégiumok) ideális feltételeket nyújtanak a többnapos rendezvények számára. Különösen amióta – **Reményik Sándor** Galéria néven – a hivatal pincéjét is alkalmassá tették közösségi alkalmak lebonyolítására.

Az értekezletet nyitó úrvacsorás istentiszteletnek azonban természetesen a templom adott helyet. **Adorjáni Dezső Zoltán** püspök köszöntötte a vendégeket, valamint a meghívott vendégeket, köztük a testvéregyházak Kolozsvárott székelő protestáns püspökeit, illetve a Magyar Köztársaságot a „kincses városban” képviselő főkonzult, **Szilágyi Mátyást**.

Míg tavaly a Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) elnök-püs-

pinchehelyiségében – **Adorjáni Dezső Zoltán** frappáns prezentációja intónálta. Meggyőző tehetségről tett tanúbizonyságot **Boldizsár Beáta** lelkészjelölt, aki – *A kommunikáló egyház* címmel – a téma elméleti szakembereinek alapvetéseit rendszerezte és osztotta meg a hallgatósággal.

Lehet-e keresztény a világi sajtó? Ezt a kérdést az Erdély-szerte népszerű **Brassói Lapok** főszerkesztője, **Ambrus Attila** feszegette *Hitünk a médiában* címmel tartott gondolatébresztő előadásában.

nus Egyház kötelékében szolgáló lelkészek számára a legfontosabb – üdítő – üzenettel mindazonáltal a csütörtöki délután két utolsó előadója szolgálhatott. **Gödri B. Alpár** főszerkesztő az *Evangélikus Harangszó* című lapnak, **Hankó Szilámér** pedig az egyházkerület internetes oldalainak mind életképesebbnek bizonyuló szolgálatáról számolhatott be.

A lelkészertekezet másnapján az idejében ébredők egy egészen különleges istentiszteletnek (matutinum) lehettek résztvevői, amelyen –

Matutinum

Az elméleti fejtegetéseket az *Evangélikus Élet* szerkesztőinek merőben gyakorlati kérdéseket taglaló előadásai követték. Különösen **Dobsonyi Sándor** – gazdagon illusztrált – „nyelvtanórája” talált szokatlanul kedvező fogadtatásra, jóllehet hetilapunk olvasószervezője kíméletlen szigorral szembesítette a lelkészi kart a magyar helyesírás és a nyelvhelyesség szabályai ellen elkövetett vétségekkel. A Magyar Tudományos Akadémia Magyar Nyelvi Bizottságának üléseire is gyakorta meghívott munkatársunk felkészültsége idővel azon-

Jakabffy Tamás vezetésével – a *Schola Gregoriana Monostorinensis* kórus működött közre. Alapvetően a templomi együttléte követő előadásoknak is az egyházzene állt a középpontjában, pontosabban a magyarországi hallgatók számára eleve lenyűgöző erdélyi evangélikus liturgia korrekciójának szükségessége. Erről **Benkő Tímea** teológiai lektor fejtette ki érveit, míg a szkolavezető, **Jakabffy Tamás** *A gregorian ének mint liturgikus nyelv* címmel tartott érdekesítő előadást.

Ebéd előtt **Adorjáni Dezső Zoltán** számos praktikus információval, ta-

Elmélyülés a pincegalériában

pöke, **Gáncs Péter** volt a nyitó istentisztelet vendég igehirdetője, addig a szószéki szolgálatra idén az Erdélyi Református Egyházkerület püspöke, **dr. Pap Géza** kapott felkérést.

A lelkészertekezet csütörtöki témáját – immár a **Reményik Galéria**

ban a „legadázabb kételkedőket” is meggyőzte, bár kétségtelen tény, hogy még a vacsora közben, majd a késő éjszakába nyúló kötetlen beszélgetés során is bőszéggel kerültek terítékre nyelvhelyességi kérdések...

A Romániai Evangélikus-Lutherá-

náccsal és áldással indította újabb munkaévre szolgálóit, akik – a budapesti vendégek érzése szerint – egy rendkívül jól szervezett, tartalmas, jó hangulatú konferencia emlékével térhettek vissza gyülekezeteikbe.

► **EvÉlet-infó**

Újra biblikus konferencia Szegeden

Immár huszonharmadik alkalommal rendezték meg Szegeden a nemzetközi biblikus konferenciát. A Gál Ferenc Hittudományi Főiskolán szeptember 8–10. között zajlott tudományos eszmecsere tizenhat országból harminckét bibliatudós és további több mint száz érdeklődő érkezett. Az előadások három szekcióban bonyolódtak. Az Evangélikus Hittudományi Egyetemet képviselő **Jutta Hausmann** professzor asszony (*képünkön jobbról a második*) és **Cserhádi Sándor** professzor előadása pénteken hangzott el. (*A rendezvényről bővebben lapunk következő számában.*)

■ BARTUCZ KATALIN felvétele

Bestseller lett az USA-ban az új Bonhoeffer-életrajz

► **Az amerikai újságíró, Eric Metaxas könyvével hetek óta a New York Times bestsellerlistájának élmezőnyében találkozhat az olvasó. Az 591 oldalas művet egyszerre jelentették meg angolul és spanyolul, portugál és német nyelvű kiadása pedig most van készülőkben. Miért is ilyen népszerű az amerikai körében a Bonhoeffer: lelkész, mártír, próféta, kém című könyv? Egyik honfitársa szerint azért, mert a német evangélikus lelkész nem volt sem konzervatív, sem liberális, hanem egyszerűen keresztyén és ember egy igen nehéz történelmi korszakban... És hogy vélekedik a könyvről a Wall Street Journalban az amerikai kritikus? Mindezt összefoglalja az alábbi írás.**

Maga a könyv is tartalmaz ajánlást; az egyik Caroline Cox bárónőé. Bizonyára jó oka volt, hogy az angol Lordok Házában így fogalmazzon: „Kiváló könyv, a kötelező olvasmányok között a helye.”

Fellapozva a vastag kötetet azonnal szembetűnik, hogy nagyszabású könyvében Metaxas életrajzi kontextusba ágyazva külön fejezetben ír – figyeljünk csak a fogalmazásra! – „az egyház és a zsidókérdés” témájáról (150–164. oldal), a „náci teológioról” (165–175. o.). Ugyancsak részletesen foglalkozik a Hitler-ellenes hitvalló keresztyének biblikus döntésével, amely a *Barmeni hitvallásban* meg is fogalmazódott.

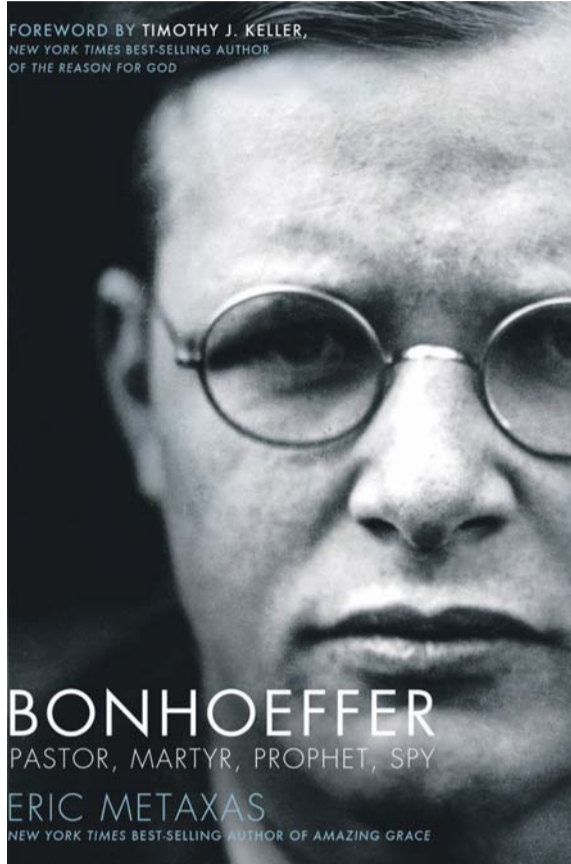
A teológiai tisztánlátás és az etikai, politikai döntés kemény – olykor mártírságot vagy életet követelő – következményeit is sorra veszi a munka a *Hitvallástól a konspirációig* címmel (358–379. o.). De tárgyalja a fiatal teológus szerelmét, majd a tegeli börtön 92-es cellájában töltött utolsó napjait, a méltán legendás, *Áldó hatalmak oltalmába rejtve* című versének születését is. Ám ne fussunk előre ennyire!

Amerika (is) tanulja az olcsó és a drága kegyelem különbségét
Az előszóban Timothy J. Keller, a *New York Times* bestsellerírója elragadtatva jegyzi meg: milyen nagyszerű, hogy ez a könyv megszületett, hiszen a széles publikumnak, a nagy nyilvánosságnak Amerikában sokkal többet kell tudnia Bonhoeffer életéről és gondolatairól, mint amennyit eddig tudtak róla az Újvilágban. Hiszen Bonhoeffer tanításai, bibliás látása ma is eligazító, használható útmutató a korszellem útvesztőiben tévelygőknek vagy veszteglőknek.

Lehetetlen megérteni a mártír teológus *Nachfolge* (Követés) című könyvét Németország nagy részének a Hitler előtti, harmincas évekbeli behódolása nélkül. Hogyan kaphatnánk feleletet másként erre a megrázó kérdésre: miként eshetett ez meg Luther egyházával? Bonhoeffer válasza: mert megfedelkedtek az igazi evangéliumról, a „drága kegyelemről”, az igazi Megváltóról, s helyette a Führet követtek.

Az egyházat akkoriban Németországban egyfelől a formalizmus jellemezte. A vasárnapi keresztyénség, amikor hetente egyszer ezt hallották a templomba járó milliók: Isten szeret, megbocsát – ennek nem volt igazán köze a való élethez. Ezt nevezte Bonhoeffer „olcsó kegyelemnek”. Az

ünnepi rituálékban ürességét elfedő egyház lett ennek az olcsó kegyelemnek a reprezentánsa, illetve a vértelen, színtelen, ízetlen, másrészt a túlintellektualizált elefántcsonttorony-keresztyénség lett a hatástalan, könnyen félreterhető terméke.

A megerőtlenedett német keresztyénség a megerősödő Hitlerrel szemben csak meghunyászkodni, majd behódolni tudott. Ugyanakkor jelen volt a törvényeskedés, a parancsolatok megtartása és a jó cselekedetek végzése révén történő megigazulás, üdvözülés gondolata, illetve gyakorlata is. Mindkettő lelki hátteret biztosított ahhoz, hogy Hitler hatalma megszilárduljon.

Luther és a reformáció maradandó időszerűsége

Hol maradt ez a formalista és legalista földhözragadság, megüresedett vallásosság, lelki-szellemi kiskorúság attól, amit Luther olyan gyönyörűen fogalmazott meg: „Egyedül hit (*sola fide*) által üdvözülünk, de nem a magára maradt, magányos hitből.” Azaz a Krisztushoz kapcsolódó, állandóan mellette tartó, hozzá igazító-igazodó hitből. A hitét így gyakorló hívó ember az, aki egyedül kegyelem (*sola gratia*) által él.

A hitleri Németországban – hangsúlyozza Metaxas, de könyve kritikusai is – sokan megelégedtek az olcsó, vallásos kegyelemmel, pontosabban a vallásosság látszatával, melyből semmi erő, igazi élet nem támad. A „német keresztyének” milliói nagyon leegyszerűsítve azt gondolták: „Isten megbocsát, mert ez a dolga.”

A drága kegyelem útja viszont az áldozaton, a kereszten át vezet a végső és teljes győzelemhez, amely után nincs békediktátum, fegyverletétel, hadisarc és újabb háború. Csak lelki és örök győzelem van a legyőzött győzhetetlen Krisztus által és mellette. Ezt sem a törvény betűivel és parancsaival, sem pedig az „olcsó”, pontosabban emberileg „elősítozt”, kompromittált kegyelem mézes-mázasságával nem lehet elérni. Csak egyedül Krisztus által (*solus Christus*).

Nagykorú keresztyénség – a pokoli erkölcsatlenség korában
Krisztus követésében érdemes élni és jó halni – ez a nagykorú keresztyénség útja ma is, amelyet Metaxas könyve sugall és vetít elének meg a fel-

növekvő, nagykorúsodó generáció elé. Nem lehetünk vakok és tehetetlenek a mai világ buktaí látván: a legalizmus és a moralizálás öngazoló/önigazult, megalázóan pöffeszkedő mechanizmusai, egyéni és közösségi reflexei, olykor görcsös vergődése láttán.

Ez az igazi kérdés: hogyan lehet etikusként maradni, töretlen gerinccel átküzdeni magunkat egy mind inkább etikátlanná váló, sőt egyre inkább pokoli erkölcsatlenségtől vezérelt korszakban és világban? Hogyan maradhatnánk szótlankok, hiszen meghallottuk a Szót, a létet adó, világot formáló és a sziklazúzó Igét Jézus ajkán: én vagyok az igazság! Minden emberi igazgatlanság és hazugság, sumákolás, szervezett látszatigazságosság lehúzó hínárvilágában sem maradhat fülünk és szívünk zárt, mert valóban az életről, a túlélésről, a boldog reménység krisztusi ellensúlyával felemelt új életesélyről van szó – milliók számára!

Konzentrációs üzenetkörök

Erről a személyesen is legdrágább és működő-működtető kegyelemről van szó, amelyet ma is hatalmas, szentlelkes, szentháromságos gondolati és tetterővel hirdet Bonhoeffer életműve, teológiai eszmerendézete és immár legkiválóbb amerikai életrajzírója, Eric Metaxas. Az életrajz gazdag prédikációja ez, szokatlan műfajú ígéretet. Az olcsó vagy „potya kegyelem” nem segít rajtunk, mert ez emberi találmány, önzestől hiteles. A drága kegyelem viszont minden megújulásnak, új életnek, a közönyből vagy a hazugság fogságából akaró szabadulásnak az egyetlen esélye.

Erről is szól koncentrációs üzenetkörökben, életrajzi illusztrációkban Metaxas Bonhoeffer-biográfiája. Nem csak az amerikaiakhoz, s nem

Áldó hatalmak oltalmába rejtve

1. Áldó hatalmak oltalmába rejtve / Csak várjuk békén mindazt, ami jó. / Mert Isten őriz híven reggel, este, / Ó hú lesz, bármint hozzon a jövő.
2. Ha gyöttri, bántja szívünket a régi, / És múlt napoknak terhe ránk szakad, / Megrettent lelkünk vigaszodat kéri, / Mit nekünk szerzett, Atyánk, szent Fiad.
3. S ha szenvedések kelyhét adod inni, / Mely színing töltött, keserű s nehéz, / Te segíts békén, hálával elvenni, / Hisz áldva nyújtja hú atyai kéz!
4. És ha az úton örömet adsz nekünk, / Ha szép napod ragyogva ránk nevet, / Biztasson, intsen sok nehéz emlékünk, / Hogy életünket szenteljünk neked!
5. A csend köröttünk mélyen szerzeárad. / Hadd halljuk azt a tiszta éneket, / Amely betölti rejtett, szép világod, / Hol téged dicsér minden gyermeked!

DIETRICH BONHOEFFER (1906–1945)

csak egyik-másik nemzedékhez – ahogy *Joseph Loconte* megjegyzi: Krisztus egyetemes váltságművével, jó hírrel mindenkihez, mindenkoron. Ezért is nagy formátumú a *Bonhoeffer: lelkész, mártír, próféta, kém* című könyv, egyetemes ígéretet, érthetően, sok hitelesítő, megvilágosító sztorival – ahogy „odaát”, a tengertől mondják.

Ateisták, liberálisok, konzervatívok, pacifisták Bonhoefferre

Az ateisták, mint például *Christopher Hitchens*, csodálják Bonhoeffer „lenyűgöző, de gyermeki humanizmusát”, a liberálisok dicsérik „szociális lelkiismeretért, az élet értelmének megtalálásáért és fenntartásáért” az észveszejtő kor praktikái ellenére. Vannak teológusok, akik pacifizmusáért tisztelik. Igaz, mindez jellemző volt gazdag személyiségre, de ő egyszerűen egyszerű ember. Az *ecce homo*, az *Emberfia* és az *Isten Fia*, azaz Jézus követője. A teljeséget hordozó Krisztus vonzásában élő, túlélő, örök életre elhívott és megtartott ember.

Bonhoeffernek egy volt a fontos: a dolgokat, történeteket, embereket, pokoli praktikákat és nekiszánásokat, győztes vagy elbukott küzdelmeket, azaz mindent és mindenkit Isten perspektívájából nézni és láttatni. A végső dolgok isteni elrendezetségek tudatában és hitében. Erre a szemléletmódra érzett rá a könyv szerzője, ezt igyekszik hűségeesen átadni az olvasóknak.

Életrajz és Bonhoeffer a topon – vélemények prizmiájá

„Eddig ez a legjobb életrajz, amelyet olvastam” – írja *S. Michael Craven*, a Krisztus és Kultúra Központ elnöke. „Nagyszerű! Metaxas műve élő mérföldkő” – nyilatkozta *Floyd Flake*, a Wilberforce Egyetem elnöke. „Metaxas Bonhoeffer-műve monumentális alkotás és mélyen szántó munka” – méltatta *Greg Thornbury*, az Union Egyetem Keresztyén Tanulmányok Iskolájának dékánja.

A Bonhoeffer-film alkotója, *Martin Doblmeier* amerikai németként egész nemzetére, mai hazájára, az USA-ra és egykori szülőföldjére, Németországra tekintve írta elgondolkodtató szavait: „Dietrich Bonhoeffer legnagyobb ajándéka az, ahogyan a hitet értelmezte a konfliktusok korában, s ezért tud szólni és megszólítani nemzedékről nemzedékre... E könyvből nemcsak Bonhoeffer gazdag teológiáját ismerjük meg, hanem a 20. századi Németország bonyolult és tragikus történelmét is, benne egy ember küzdelmét az igazi keresztyén helytállásért.”

Hol a te szigeted?

Emlékkonferencia Molnár Máriáról

► Miközben „9/11” apropóján szinte mindenki a tíz évvel ezelőtti, egyesült államokbeli terroristámadásra emlékezett hazánkban is, addig Várpalatán merőben más üzenettel bíró évfordulós együttlétre invitálták a misszió iránt érdeklődőket a Református Nőszövetség tagjai. Százszünettel évvel ezelőtt, éppen szeptember 11-én született ugyanis *Molnár Mária*, Pitilu szigetének (Pápua Új-Guinea) magyar misszionáriusa. A várpalotai református templomban emléktábla hirdeti, egy bennszülöttek által csak „mizisdoktorként” emlegetett diakonissza nővér a városban látta meg a napvilágot, és Istennek e református hajlékában tartották keresztyén alá. Nem véletlen tehát, hogy idén szeptember 10-én a falak között rendeztek emlékére szerény, ám annál meghittebb jubileumi konferenciát.

A helyi lelkész, *Lukátsné Orovitz Piroška* köszöntő szavai után *Márkus Mihály* nyugalmazott református püspök Molnár Mária elhívásáról beszélt, aki Németországban, a Liebenzelli Misszió otthonában fogadta el Isten vezetését. Ott ismerete fel, hogy őt azok a távoli szigetek várják, hogy a pogányoknak hirdesse az evangéliumot. A püspök azonban kérdést szegezett a gyülekezet tagjainak is. „Téged milyen »pogány sziget« vár, testvér?” – kérdezte, utalva arra, hogy missziói felelőssége mindenkinek van. A nap többi, felkért előadója is arra törekedett, hogy – Molnár Mária alakját példaként felmutatva – az egybegyűlteket aktív szolgálatra serkentse.

E sorok írója az Evangélikus Külmisziói Egyesület képviselőjeként beszél, és a misszionáriusnő aláátára hívta fel a figyelmet. Molnár Mária fejében ugyanis soha nem fordult meg, hogy külmiszióba menjen. Itthoni betegek, árvák között tervezett szolgálni. Apró termete, gyengének tűnő fizikuma is ellentmondani látszott annak, hogy bírnia a megpróbáltatásokat egy trópusi vidéken. Pályázatát mégis e sorok kíséretében adta be: „Mert nincs borzasztóbb annál, mintha valaki nem ott van, ahová Isten állította.”

Molnár Mária születésének jubileumára két könyv jelent meg a napokban a Harmat Kiadó gondozásában. A kiadványokat a szerző, *Miklya Luksányi Mónika* mutatta be. Az egyik regény kifejezetten gyermekeknek szól. Az írónőnek ezzel az volt a szándéka, hogy ebben az akcióhősökkel elárasztott világban ismerjenek meg az ifjak egy olyan hús-vér, igazi „hóst”, aki önmagában gyenge, de Istennel hatalmas dolgokat képes véghezvinni.

Igazán élvezetes volt meghallgatni a világi szakember, *dr. Puskás János* szombathelyi egyetemi professzor beszámolóját arról, hogy Molnár Mária mennyiben segítette a tudomány fejlődését a leveleiben említett megfigyeléseivel. Pontos leírást adott a trópusi klímáról, a geológiai jelenségekről, és felbecsülhetetlen értékű örökséget hagyott a néprajztudósokra.

■ DR. BÉKEFY LAJOS

■ B. PINTÉR MÁRTA

Orosz az Arany Oroszlán

Az ökumenikus zsűri is a Faustot díjazta

▶ A 68. velencei filmfesztiválon Alekszandr Szokurov orosz rendező Faust című filmalkotása nyerte el az Arany Oroszlán fődíjat, valamint a Signis, a Katolikus Kommunikációs Világszervezet humanitárius különdíját. E díjat ökumenikus zsűri ítélte oda, melynek munkájában részt vett az IIF (International Interchurch Filmorganisation – Nemzetközi Egyházközi Filmszervezet) két evangélikus tagja is (a szervezetet lapunk múlt heti számában mutattuk be). Darren Aronofszkij zsűrielnök szerint vannak filmek, melyek „álmodozni, sírni és eltöprengeni tanítanak. És vannak, melyek örökre megváltoztatják az életünket.” A Faust – szerinte – ilyen.

Filmetralógia a hatalom korrupszájáról

Sokak számára meglepetés volt a Faust befutása, hiszen hatalmas nevek és feljövő, ígéretes tehetségek egyaránt ott sorjáztak az augusztus 31. és szeptember 10. között rendezett velencei seregszemlén. Hogy mást ne említsünk: Roman Polański alkotása szintén esélyes volt, vagy a hongkongi Ann Hui rendezte Egyszerű élet című film, miként a másik kínai rendező, az Ezüst Oroszlánt kiérdemlő Shangjun Cai alkotása is. Az előzetes latolgatásokban az orosz rendező nem szerepelt az esélyesek között, ám Velencét nem véletlenül nevezik a meglepetések filmseregszemléjének. De nem csak erről van szó...

A vastappsal kísért múlt szombati díjvégtekor Szokurov csupa öröm volt, maga sem számított ekkora sikerre. Korábbi filmjeinek berlini és Cannes-i díjazatlansága után számára (és a kortárs orosz filmművészet számára) áttörést jelentett ez az elismerés. Moszkvai kritikusa, Valerij Kicsin szerint Szokurov alaposan megdolgozott ezért a díjért filmetralógiájával, „amely hatalmas képfolyam a hatalom korrupcióját természetéről”.

Bruegheli, dosztojevszkij, bibliai mélységű, tehát orosz ábrázolás

A Faust tehát negyedik része annak a sorozatnak, amelyet Szokurov *Moloch* (1999) című alkotásában Adolf Hitler portréjával kezdett meg, majd *Taurus* (2000) címmel következett a Lenin-film, és *A nap* (2004) címmel a Hirohito japán császáról készített alkotás. A sorozat negyedik tagja Goethe Faustjának filmre vitele, amelyben Mefisztó valóságos emberi alakban mutatkozik meg. Az egyik kritika szerint egyedül az ördög az a filmben, aki még hisz Istenben.

A Goethe korába visszavetített kosztümös film dosztojevszkij és bulgarkovi hangulatot áraszt. Elképedve láthatjuk, hogy a vizán nevetségés mítosz, akihez képest viszont Faust, Lenin, Hirohito és Hitler valóságos hús-vér szörnyetegek.

Van filmkritikus, aki szerint a Faust a tetralógia legjobb része, olyan, mint egy Brueghel-festmény. A már idézett Valerij Kicsin szerint fantasztikus a film kameramunkája meg a zenei hanghatások is, ezekben Wagner, Mahler, Csajkovszkij muzsikája kavargó. Kicsin szerint a filmbeli Faust „cinikus teremtmény, aki minden megpróbálkozik, csak hogy megváltoztassa a világot”.

A Faust Szokurov epikai alkotásának a csúcса, néhol egészen extrém stílusban, máshol misztikus módon, ismét máskor csupa fantasztikus képekkel és bővérű humorral – írja a filmről a nemzetközi sajtó.

Európai kulturális együttműködés a filmben

Szokurov sajtónyilatkozata szerint a film készítésében harmincnegyük különféle nemzetiségű személy vett részt, ezért a mű az európai kulturális együttműködés egyik remeke. A külső felvételek jó részét Prágában

készítették, Faustot a német Johannes Zeiler, Mefisztót az orosz Anton Adaszinszkij játssza.

A Signis Katolikus Kommunikációs Világszervezet által életre hívott ökumenikus zsűri talán éppen ezért meg a hatalom korrupcióját természetéről szinte bibliai mélységig menően feltáró bátorságért ítélhette oda a filmnek, illetve rendezőjének a második „első díjat”, az egyházi fődíjat. Az indoklás szerint a filmnek az emberi természetéről nyújtott ábrázolása, annak sokrétű árnyalása érdemelte ki a megtisztelő díjat. (Kritika a film túl komótos rendezését és a párbeszédkek hosszadalmasságát érte.)

A szovjet katonatiszt fiából a független stúdió alkotója

Alekszandr Szokurov, az orosz avantgárd filmezés vezéralakja 1951-ben született „valahol Szibériában”. Apja katonatiszt volt. Gyerekkorában keresztbe-kasul utazott családjával a Szovjetunióban, s megismerte belülről a katonai világot (is). Így nem volt ideje kialakítani tartós barátságokat, mélyebb emberi kapcsolatokat. Visszahúzódott hát a maga kis világába, s onnan szemlélte, „filmezte” a külső világot, amely gyakran nem volt olyan nagy, mint amilyennek látszani akart.

Munkássága 1975-ben kezdődött Moszkvában. Kezdeti alkotásait formálisnak, unalmasnak, tehetségtelennek találta a szovjet kritika. Andrej Tarkovszkij fedezte fel a filmvilágnak. Első nagy sikerét Az emberi szó című alkotása hozta meg 1987-ben, amelyet „kormányellenes tendenciái” miatt nem engedtek vetíteni.

Filmjeinek esztétikai és impresszionista szerkezete miatt a rendezőt a történelem és a természet filozofikus megformálójának nevezték el. A 90-es években kezdte el tetralógiáját, amelyet először trilógiának – Hitler, Lenin, Hirohito – szánt a 20. század politikai vezetőiről, ehhez jött a Faust. Ezeken a történelmi figurákon keresztül vizsgálta és mutatta be a film eszközrendszerével az eltűnt, abszolútizált hatalom embertelen hatásait, pusztító következményeit, aztán a felelősség kérdését s a fokozatokat, mennyire is tudja egy ilyen-olyan személy (iség) befolyásolni a történelmet. Végül Szokurov Szentpéterváron saját filmstúdiót hozott létre Bereg néven a független filmművészet támogatására.

Valami történet ismét Velencében, mert valami történt előtte Oroszországban. Nem a sors szeszélye volt, hogy az Arany Oroszlán Díj és a Signis Humanitárius Díj az „orosz” Fausté és Alekszandr Szokurové lett. ■ DR. B. L.

Kulturális örökségünk listáján a mendei evangélikus templomdíszítés

▶ A szellemi kulturális örökség nemzeti jegyzéke a napokban három új elemmel bővült – a húshagyókeddi mohai tikverőzés, a hűsvéthétfői bolyi Emmausz-járás mellett az evangélikusok pünkösdhétfői mendei templomdíszítése is felkerült az így már tizenegy elemből álló listára. A nemzeti jegyzékbe vett három új „örökséget” hivatalosan dr. Réthelyi Miklós nemzetierőforrás-miniszter hirdeti ki szeptember 16-án Székesfehérváron a kulturális örökség napjait megnyitó ünnepségen.

Az Egyesült Nemzetek Szövetsége (ENSZ) Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete, az UNESCO közgyűlése az 1972-es világörökség-egyezmény továbbgondolása eredményeként 2003-ban fogadta el azt a nemzetközi dokumentumot, amelyhez azóta is folyamatosan csatlakoznak az államok.

Magyarország 2006-ban csatlakozott, így lehetővé vált, hogy hazánk 2009 májusában életre hívott nemzeti jegyzékéről nemzetközi szintre terjesszen fel szellemi kulturális kincseket. A mohácsi busójárás is e nemzeti leltárból került 2009-ben az UNESCO reprezentatív listájára.

A nemzeti jegyzékbe bármely kézműves tevékenység, szokás, szóbeli hagyomány, amelyet egy adott közös-

ség aktívan ápol, bekerülhet szellemi örökségként. A szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeumban működő Szellemi Kulturális Örökség Igazgatósága formai és szakértői értékelés után idén a Pest megyei Mende evangélikus közösségének pünkösdi

templomdíszítő szokását is a nemzeti bizottság elé terjesztette.

A budapesti Kossuth Klubban szeptember 13-án tartott sajtótájékoztatón Labadiics Istvánné gyülekezeti felügyelő fényképes prezentáció segítségével mutatta be, miként is fest az örökséggé nyilvánított szokás. A gyülekezet férfi tagjai pünkösdszombatján a templomban frissen kivágot nyárfákat állítanak föl, majd az asszonyok hímzett terítőket, fejkendőket (korábban menyecskekendőket) aggatnak rájuk, az oltártér kapuját és a templom különböző részeit pedig virágokkal díszítik. A nyolc nyárfa kitölti a templom két padsora közötti belső teret. Ez alatt a különleges, tavaszköszöntő „erdő” alatt őrülve vesznek részt a hívek a pünkösdi ünnepi istentiszteleteken.

Ahogy a felügyelő asszonytól hetilapunk megtudta, az utóbbi években a mendei pünkösdhétfőn vendégeket is hívnak: két évvel ezelőtt Tab és környéke evangélikusait, tavaly és idén pedig a szomszédos gyülekezetek küldötteit látták vendégül. ■ BODAZS

Civilek éjszakája a Deák téri múzeum pincéjében

▶ A témához illő helyszínen – homokkal borított, vakolatlan falú, boltíves pincében – szervezte meg a Sztehlo Gábor Gyermek- és Ifjúságsegítő Alapítvány a filmvetítéssel és beszélgetéssel egybekötött estjét szeptember 10-én. Az éjszakába nyúló alkalom első fele Sztehlo Gábornak állított emléket Szántó Erika 1988-ban készített Gaudiopolis – In memoriam Sztehlo Gábor című tévéjátékának levetéssel. Ezt követően a gyermekmentő evangélikus lelkész munkásságának mai aktualitásáról beszélgettek a meghívott résztvevők. Az alkalomra a Kurfli Közhazsnú Kulturális Egyesület által másodszer megrendezett, Civilek éjszakája című rendezvény keretében került sor.

Mint ismeretes, Sztehlo Gábor a német megszállás után gyermekotthonokban, pincékben bújtatta a menekülteket. Gyakran említette, ha túlélte a háborút, gyermekállamot alapít az árváknak. A háború után az állami otthonok megteltek, és akiknek nem találtak helyet, azokat Sztehlo gondjaira bízták. Közel nyolcszáz gyermek – vallásra és származásra való tekintet nélkül – került így a Budakeszi út 48. szám alatti, általában csak „Farkastanyának” nevezett zugligeti villába.

A beköltözés után néhány hónappal, 1945 szeptemberében megalakult a Gaudiopolis nevű gyermekköztársaság. Az alapító Sztehlo Gábor volt, a köztársaság első államfője Szőke Balázs, miniszterelnöke a későbbi evangélikus lelkész, Keveházi László, kul-

tuszminisztere a felnőtt korban filmrendezővé lett Horváth Ádám. Az „örömváros” 1950. január 7-én államosították, lakóit különböző gyermekotthonokba szórták szét. A Gaudiopolisban eltöltött évek mégis egy életre szóló erő és tartás, Sztehlo Gábor személye pedig támaszt és példaképet adott a szerencsétlen sorsú gyermekeknek.

Szántó Erika 1988-ban forgatott játékfilmjét egy évvel később a legjobb televíziós filmért járó Európa Díjjal jutalmazták. A Huszti Péter főszereplésével készült alkotást közel hatvan néztek meg szeptember 10-én éjjel a Deák téren. A közönség soraiban

szági Evangélikus Egyház Diakóniai Osztályának vezetője, Laborczi Géza, a nyíregyházi evangélikus Olta-lom Szeretetszolgálat igazgató lelkésze, valamint Diószegi László, a fővárosi Aga Gyermekotthon igazgatóhelyettese voltak. A résztvevők bemutatkozásukban arra is kitértek, hogy munkájuk, szolgálatuk során milyen kapcsolat fedezhető fel a néhai evangélikus lelkész munkásságával.

Az érdekes és sokszor tanulságos eszmecsere Merényi Zsuzsanna a következőképpen foglalta össze zár-szavában: „A következő gondolatokat viszem magammal Sztehlo Gábor és a meghívott vendégek

Merényi Zsuzsanna, Diószegi László, Buda Annamária, Szántó Erika és Laborczi Géza

az érdeklődők között nemcsak személyes érintettek ültek, hanem az egyik filmbeli – akkor még gyermek – szereplő is.

A filmvetítést követően Merényi Zsuzsanna, a Sztehlo Gábor Alapítvány kuratóriumának elnöke vezette a közel másfél órás beszélgetést. A meghívott vendégek közül elsőként Szántó Erika, a fent említett film rendezője kapott szót. Beszélgetőpartnerei Buda Annamária, a Magyaror-

szolgálatát végiggondolva: hitelesség és az előítélet-mentes nyitottság nélkül nem lehet jól diakóniai szolgálatot végezni. Ebbe a sokszor nagyon küzdelmes munkába csakis közösségben – például gyülekezeti háttérrel – szabad belevágni. A hit nagy erőforrást jelenthet. Végül alapszabály, hogy partnerként tekintünk a másikat, amely a kölcsönös bizalom alapja.” ■ BZS

„Bétölteni reménységgel a világot...”

▶ **Udvaros Béla színházi rendező januárban töltötte be 86. életévét. Mint mondja, egy lépéssel odébb állt, hogy átengedje legutóbbi „gyermeke”, az Evangélium Színház vezetését a következő nemzedéknek. Am aki egyszer is beszélget vele, ráérez, mindez csak amolyan összekacsintós nyugdíjba vonulás a részéről. A művész otthonában tett látogatásunk is ezt igazolja.**

A Határőr úti társasház tetőterkélyéről lenyűgöző a város látképe. Budapest szó szerint aranyfüst ruhát ölt a napfényben. Udvaros Béla hunyorgó szemekkel söpri végig kezfejét a látóhatáron.

– Életem egyik legjobb lépése volt, amikor negyvenöt évvel ezelőtt kiválasztottam ezt a telket leendő otthonunk számára. A domboldal még beépítetlen volt, de már akkor tudtam, ezt a látványt egyetlen jövődől épület sem veheti el tőlünk.

A nappali falain őrzött mementók sokaságát két női arc dominálja. Az egyik a felesége, *Dévény Camilla* színésznő, a másik *Dorottya* lányáé, aki édesanyja nyomdokába lépve napjaink egyik legismertebb magyar színművésze.

Tekintetemet követve a flamand szakállat viselő rendező elmosolyodik.

– Éppen tegnap hívtam meg őt egy étterembe vacsorázni. Nagyon jól kijövünk egymással. A Dorottya név a görög Dorothea szóösszetételből származik, Isten ajándékát jelenti. Udvaros Béla valóban így tekint egyetlen gyermekére. Mégis, a kezdet kezdetén sok keserű pirulát kellett lenyelnie apai büszkesége zálogául.

A Rákosi-korszak csúcspontján, 1951-ben fejezte be főiskolai tanulmányait. Az éra elvárásai szerint vidéken kezdett volna színházgymonoki munkát. Am úgy tűnt, a szerencse a frissen végzett rendező-palánta mellé állt. Éppen akkor épült fel romaiból a Vígszínház, amelyet moszkvai mintára – a Vörös Hadsereg Színháza után szabadon – a Magyar Néphadsereg Színházának neveztek el a kultúra akkori cárijai. *Várkonyi Zoltán* főrendező két éves szerződést ajánlott a fiatal Udvarosnak.

– *Egri István* első asszisztense voltam, legemlékezetesebb darabunk a *Cyranó Szabó Sándor* főszereplésével. Azóta sem tudta senki úgy megrezgetetni a rivalda légterét, mint ő: „Mert magamat kigúnyolom, ha kell, / De hogy más tegye, azt nem tűröm el!” Saját első rendezésem *Molière Tartuffe-jének* második szerepátása volt, szintén Egri mellett. *Gáti József* volt az „én” *Tartuffe*-om *Békés Itálával* mint Dorinával. Nagy sikereket bizonyult!

Dévény Camillával, a kistarcsai internálótáborból hazatérő fiatal színésznővel 1953-ban ismerkedett meg. A feljövőfélben lévő rendező azonnal beleszeretett a világszép nőbe. Camillának politikai priusza, Udvaros Bélaénak viszont (még) tiszta lapja volt, így elnézték nekik, hogy összeköltöztek. Hamarosan azonban érkezett a kis Dorottya, és erkölcsi érzéke úgy diktálta, házasodjanak össze. A házasságot be kellett jelentenie a színház párttitkárnak. Az igazgató, *Horváth Ferenc* rövidesen az irodájába hívatta, és kijelentette: „Sajnos ez így nem fog menni...”

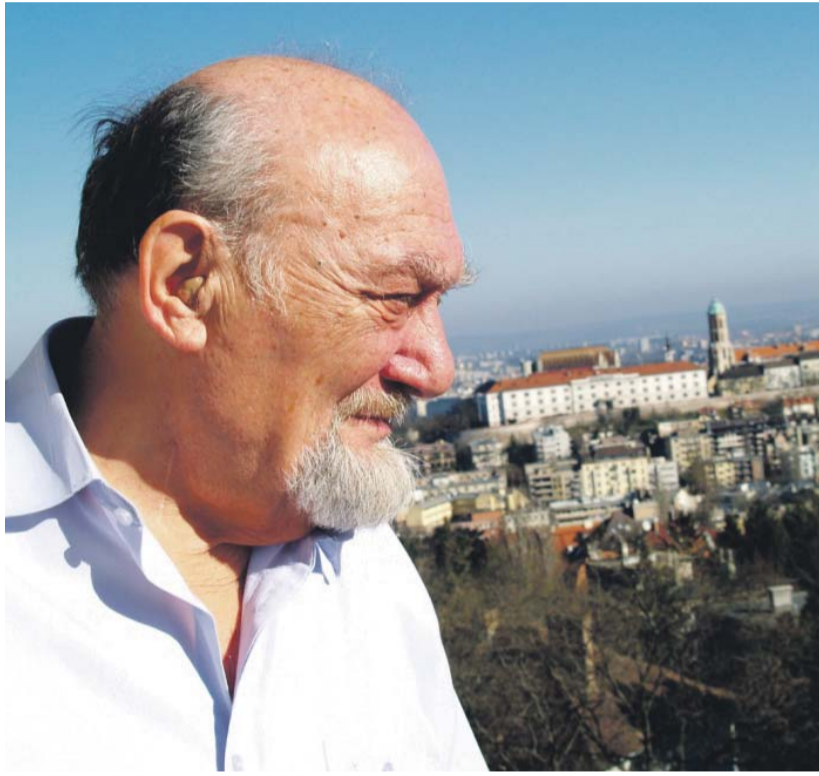
– A következő fizetésnapon kaptam egy levelet arról, hogy raciona-

lizáltak... Magyarul kirúgtak a Vígszínházból. Ezzel együtt kikerültem a pályáról is. Ott álltam, szépreményű karrierem romokban, egy kisbabával és *Aczél „elvtárs”* feleségemnek küldött üzenetével, miszerint soha többé nem léphet színpadra. Camilla főiskolás korában a Nemzeti Színházban játszotta *Tündét* a *Csongor* alakító *Básti Lajos* mellett!

Az ifjú férj az '56-os forradalom napjaitól a Népművelési Intézetnek és a vidéket járó Déryné Színháznak dolgozott. Abban az időben az állam erőteljesen támogatta az üzemi kul-

tóm volt, köztük a kedvencem, *García Lorca Vérmász* című darabja. Amikor az előadások már maguktól „futottak”, az országot jártam, irodalmi esteket rendeztem, kedvenc szerzőim *Németh László* és az atyai jóbarát, *Tamási Áron* voltak.

Udvaros Béla nyugdíjba vonulása idején Camilla már a mennyei társulatok egyikének üdvöskéje volt. Földön maradt párja csupán öt évig élvezte, mint mondani szokás, a jól megérdemelt pihenést. A rendszerváltás évében *ifjabb Bartók Béla* és *Szentágotthai János* segítségével meg-

túrát, minden gyárnak, intézetnek és nagyvállalatnak volt ének- és tánckarra, valamint műkedvelő szintársulata. A kegyvesztett rendező az országot járva oktatóként segített a kultúr-csoportok szervezésében, előadásai színpadra állításában. Az ötszörösét kereste, mint a „Vígben”, de a munka nem elégtette ki a szakmai éhségét. Egy évet kellett még várnia, mire az enyhülő politikai légkörben újjászervezett kulturális struktúra lehetővé tette, hogy egyszerre három vidéki színház is érdeklődjön Udvarosék iránt. Szeged, Szolnok és Kecskemét közül az utóbbi ajánlatát fogadták el.

– A Katona József Színházban lettem rendező, mi több, a feleségem is színpadra léphetett, kirobbanó sikerrel. A minisztériumban kénytelen-kelletlen lenyelték a békát, mivel Camillának érvényes szerződése volt. Így hallgatólagos beleegyezéssel nem firtatták az ügyet, habár véglegesen csak 1975-ben rehabilitálták.

Az országosan ismert színigazgató, *Radó Vilmos* fénykorára esett tizenhat éves kecskeméti tartózkodásuk. Udvaros ötvenhárom premiert rendezett többek között olyan patinás szerzőktől, mint *Csehov*, *Čapek*, *Brecht*, *Lorca*, *Madách*, *Arthur Miller*, *Sarkadi* és természetesen *Shakespeare*. Legnevesebb szubrettje *Galambo Erzsébet* volt, de a stábjhoz tartozott a bájos *Medgyesi Mária* is, *Szirtes és Bessenyei* filmpartneré a *Dúvadban*. *Bertolt Brecht Koldusoperájában* ő szólaltatta meg hosszú elteltés után először *Bárdy Györgyöt*, rögvést *Bicska Maxi* szerepében. De a legkedvesebb emlék *Szophoklész Életrajza*, amelynek címszerepében felesége, Camilla telt házak sorát vonzotta.

– Radó Vilmos 1973-ban megbetegedett, nyugdíjba küldték, az új igazgató magával hozta az embereit, és nem hosszabbította meg a szerződésünket. Egy évvel később *Békés* csabán a Jókai Színházba neveztek ki rendezőnek. A következő tizenkét esztendőben huszonhat bemuta-

lapította az Evangélium Színházat, ezzel megkezdődött a második, kötöttségektől mentes szakmai élete, amelyre hite szerint eleve rendeltetett.

Az első előadás, *Lessing Bölcs Náhánjának* bemutatója 1990. október 26-ára esett, a hírhedt taxisblokádnak napjára. Budapesten aznap este egyedül az Evangélium Színház játszott.

Két évvel később kerültek befogadó otthonukba, a Duna Palotába, „székfoglaló” darabjuk *Tamási Áron Hegyi patak* című drámája volt. Ebben hangzik el a mondat, amelyet Udvaros a mai napig az ars poeticiájának vall: „Bétölteni reménységgel a világot, amely minden percében a kezdet és a vég.”

– Mi a színházat *Thália* templomának tekintjük, a közreműködők *Thália* papjai. Ezért van az, hogy az Evangélium Színház két évtizedes működésének csúcspontját *Madách Az ember tragédiájának* bemutatója jelentette. Úgy adtuk elő, ahogyan azt a szerző megírta: keményen, konzervatíván, hagyományos eszközökkel. Megrendítőnek tartom, hogy *Bánffy György* Kossuth-díjas színművész nálunk lépett fel életében utoljára, az Úr szerepében.

Most, a kilencedik iksz felé haladva csak elérkeznek a pihenés évei... – érdeklődöm búcsúzóul. Megrázza a fejét, elmosolyodik.

– Shakespeare-breviáriumbot szerkeszték, kiemelem a szerző műveiből azokat a gondolatokat, mondatokat vagy szemelvényeket, amelyek a ma emberének is érvényes bölcsességeket tartalmaznak. Újraolvastam mind a tíz királydrámáját és ugyanannyi tragédiáját is. Most friss szemmel látom, mennyire igaza volt *Petőfinék*: „A teremtés fele Shakespeare...”

■ SOMOGYVÁRI D. GYÖRGY

Megjelent a Hegyvidék című budapesti önkormányzati lap 2011. június 21-i számában

Shakespeare-breviárium

Udvaros Béla szellemi szelencéje

▶ **Ha igaz – és miért ne lenne az –, hogy a szerelemnek és a filozófiának nincs életkora, akkor a Shakespeare-breviárium a legfrissebb olvasnivalóval szolgál. Udvaros Béla színházi rendező, akit nagyon korán foglyul ejtett Thália, szívből reméli ezt. Talán azért is, mert hite (és Shakespeare-példázatai) szerint az író, a színész, a rendező háromszögében végre kell hajtani a legfontosabbat, amelyre az ember megbízást kapott.**

Mire kap megbízást a rendező? *Tamási Áron* szerint arra, hogy a színi istennő templomában a léleknek új ruhát kell öltenie.

Persze mindenkor kéznél van néhány könnyelmű jelző, ha az embernek kedve támad a színház küldetéséről filozofálni. Am Udvaros a fellengzős szentenciák helyett (túl nyolcvanötödik esztendején) kézbe vette a „teremtés felét” – ahogy *Petőfi* méltatta *Shakespeare* zseniális munkásságát –, és termékeny türelemmel, gondossággal ismét elolvasta mind a harminchétfő színi alkotást, hogy a drámák cselekménymozgató bölcsességeit, a szeretet esztétikájának esszenciáit, „a színház az egész világ” filozófiájának értéktartalmát kihüvelyezze belőlük.

Bátorságot és elvárható hitelességet Udvaros Béla életműve szolgáltatott e nagy munkához. A vígszínházi tanulóévek, a kecskeméti és a békéscsabai színháznál végzett több évtizedes művészi szolgálata, majd az Evangélium Színház megalapítása, mindennek előtte pedig számos Shakespeare-mű értő rendezése.

Egy érvényét veszített világban töretlen hittel kereste azoknak a szerzőknek az alkotásait, akik hiteles emberábrázolásuk révén a világosság fátylát hordozták, s ellenálltak a rendezői önmegvalósítás erőszakának.

Hogy mit is kínál ez a különleges breviárium? Üssük fel, és tegyük próbát: mire „rímélhetnek” a shakespeare-i aranyigazságok. A *Hamletben* (*Arany János* fordítása) ez hallható: „Erény se ment a rágalmassággal.” A *Magyar Nemzet* június 27-i számának egyik publicisztikájában olvashattuk: „Magyarországot sokan csodálják, utánozzák, mások naponta lökdösik az EU szégyenpadjára.” (*Czakó Gábor*)

A *Julius Caesarban* (*Vörösmarty Mihály* fordítása) lelhető fel e bölcsesség: „A nyílt, egyszerű hűség nem ismer áltatást.” E sor lehetne volna mottója például a *Heti Válasz* június 30-i számában olvasható, *ifj. Béres Józseffel* készült interjújának: „Szeretem *Bartókot* idézni: a legfőbb célom a magyar nemzet és a magyar haza szolgálata.”

A *Macbethben* (*Szabó Lőrinc* fordítása) mondja a drámaköltő: „Hazug szív sikeréhez hazug arc kell.” A volt kormányfő regélt a Klubrádióban június 23-án: „Az Orbán-kormány első évében, dacára annak, hogy elnökök voltunk az unióban, egyetlen jelentős külföldi politikus nem volt itt.”

Scheffer János atyát Szatmárnémeti főterén boldoggá avatják, adta hírül a *Magyar Nemzet* július 2-án. E hírhez a *Macbethből* meríthető a mottó: „A hű szolgálat jutalma önmaga.” *Az Athéni Timonban* (*Szabó Lőrinc* fordítása) a sok között van egy különösen jó mondás, amely akár szállóigévé is válhat: „Az ördög nem tudta, mit cselekszik, amikor politikussá tette az embert; magának ártott vele.” A *Magyar Nemzet* június 5-i publicisztikájából való ez a merítés: „A volt miniszterelnök jellemrajzához áll-

jon itt egy újabb adalék. 2004 novemberében, alig két hónapos kormányfőként így szónokolt az EU szabályairól: »Rugalmasan értelmezzük a szabályokat, időnként van vastag bőr a képünkön, hogy tudatosan nem alkalmazzuk egyik-másik szabályt.«

A *makrancos hölgyben* (*Harsányi Zoltán* fordítása) *Shakespeare* a zeneőről elmélkedik. „Isten miért teremtetta a muzsikát? / Azért, hogy lelkünk fáradtságait / Vagy más bajait azzal pihenje ki.” Ehhez témérdek, mottóra érdemes írás társítható. Ímhol egy *Hegyi Zoltán* Magyar Nemzet-beli jegyzetéből: „A cimbalom, a bőgő, a dobok és a csövek úgy szólnak, olyan fájdalmasan szép egységben, mint egy valódi (igazi) érintés. Dresch varázsló és csodálatos tetteistársai ismét nyomot hagytak. Odakint még szépen látszik [Ábrahámshegyről] a déli part. Öröm és boldogság.” A *Vízkereszt, vagy amit akartok* című vígjátékban korbácsütésként csattan e sor: „Nagy kutyák a szavak, mióta az a sok elírás meggyalázta őket.” (*Radnóti Miklós* fordítása)

Az idézetet akár *Eperjes Károly* színművész is kölcsönvehette volna, amidőn a kultúrkormányzattal vitázott (*Magyar Nemzet*, július 5.) „Van egy (...) jobboldali kormányunk, és van egy magát szabadgondolkodónak mondó kultúrfejnőke. Nincs olyan komoly kulturális koncepció, amely mögött komoly jobboldali hatástanulmány lett volna.” *Shakespeare* a *Periklészben* (*Áprily Lajos* fordítása) találóan mondja: „A szépség hatalom, / Felgyújthat vagy megölhet szabadon.” Erre „rímél” a távirati iroda egyik emlékező írása: „*Molnár Csilla*, Magyarország szocialista korszakának első szépségkirálynője tragikus halála óta immár huszonöt éve nyugszik a kaposvári Keleti temetőben. (...) Magyarország szépen kilenc hónappal megválasztása után halálos adag gyógyszert vett be.”

Végezetül a könyv és a szépség harmóniája, a *Rómeó és Júlia* (*Kosztolányi Dezső* fordítása): „E könyv, mit a szépség tolla írt, / Figyeld e sorok kedves vonalát, / Egyik a másnak csak tartalma ád. (...) Hiszen a könyv is úgy kívánatos, / Mikor arany-szót zárt arany-kapocs.” *Juhász Ferenc* költő e rajongást továbbfokozza: „Ő, milyen gyönyörű ihlet-csodák, látomás-mitoszok, ihlet-megvalósulások a fenéséges betű-halmazokban, a szenteséges könyvekben. Hogy beléjük hullhatnak, mint a meteoritok lángholva, elégve a szerelemben és a halálban!” (*Balatonfüredi Napló*, 2011. 5. szám)

A Shakespeare-breviáriumbot, amely rövidesen elhagyja a nyomdát, bizvázzal felfedező örömmel forgathatja, idézheti majd az olvasó, értéktisztelethez buzdíthat vele tanár, diák, politikus és a bölcselkedésre nem rest polgár. Mindezek által a bölcsességgyűjtemény a szépség, az emberség, a jóra való hajlítás szellemi szelencéje is szeretne lenni.

■ PÁRKÁNY LÁSZLÓ

HIRDETÉS

MEGHÍVÓ

A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület 11. pedagóguskonferenciájának időpontja: október 7–8. Helyszín: Evangélikus Mezőgazdasági, Kereskedelmi, Informatikai Szakképző Iskola és Kollégium, 9730 Kőszeg, Árpád tér 1. A jelentkezés határideje: szeptember 23. Levélben az iskola címén: 9730 Kőszeg Pf. 22., e-mailben avarne@teki.sulinet.hu címen. (A konferencia programját az *Evangélikus Élet* következő számában közöljük.)

HIRDETÉS

A Keresztény Ökumenikus Baráti Társaság (KÖT) A család öröme és felelőssége címmel tart konferenciát a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Karán (Budapest VIII., Szentkirályi u. 26. I. emelet) szeptember 24-én 9 órától. Védnökök: Bíró László római katolikus, Gáncs Péter evangélikus, Szabó István református püspök.

Program: • *Áhítat – Korányi András • Kránitz Mihály: A „vegyes” házasságok ökumenikus kihívásai • Nagypál Szabolcs – Rozs-Nagy Szilvia: Felekezeti nevelés ökumenikus családokban • Forián Szabó Péter és Gabi: Mi az a „házashétvége”? • Fekete Ágnes és három házaspár: Beszélgetés a házasságról és a házashétvégről • 12.30–13.00: Ebédszünet • Székely András: Egymásra utaltan – család és társadalom • Zsindely Katalin: A családterápia pszichológiája • Kerekszabó Zoltán: Miben segíthetünk? Moderátor: Benkő Ágota*

HIRDETÉS

A budapesti Bethánia CE Szövetség szeptember 24-én, szombaton 10 órai kezdettel tartja *közzetszűrést* a Józsefvárosi Református Egyházközség templomában (Bp. VIII., Salétrom u. 5.). Szeretettel hívunk minden érdeklődőt!

HIRDETÉS

Isten iránti hálával tudatjuk, hogy gyülekezetünk orgonája idén százéves. Erre az alkalomra templomunkat és imaházunkat kitataroztuk. Szeretettel hívjuk és várjuk önt és kedves családját a szeptember 25-én délután 9.45-kor kezdődő orgona- és templomszentelési hálaadó istentiszteletra, amelyen Gáncs Péter elnök-püspök szolgál.

A Hartai Evangélikus Egyházközség presbitériuma

HIRDETÉS

Meghívó a diakónia napjára

Tisztelettel és szeretettel várjuk a *diakónia napjára* szeptember 25-én a Deák téri evangélikus templomba. A diakónia napja a Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) diakóniai szolgálatának ünnepe. Sztello Gábor születésnapján a diakóniában dolgozó munkatársakkal, önkéntesekkel és a ránk bízottakkal adunk hálát az elvégzett munkáért és a kapott lehetőségeikért.

Program

11.00: Ünnepi úrvacsorás istentisztelet. Az istentisztelet keretében kerül sor Az Év Diakóniai Munkatársára, Az Év Szponzora, Az Év Önkéntese Díjak átadására. Köszöntőt mond: *Soltész Miklós* államtitkár (Nemzeti Erőforrás Minisztérium), *Próhla Gergely* országos felügyelő (MEE).

13.00: Koszorúzás Sztello Gábor szobránál. Közreműködik a *lajoskomáromi evangélikus rézfúvószenekar*. Vezényel: Decmann Erzsébet.

14.00: Fogadás.

Tíz éve, 2001. szeptember 11-én érte az Amerikai Egyesült Államokat történetének legsúlyosabb terrortámadása. A 3019 halálos áldozatot követelő merényletsorozatot az al-Kaida nemzetközi iszlamista terrorhálózat vállalta a felelősséget. New Yorkban helyi idő szerint 8.46-kor, majd 9.03-kor két eltérített utasszállító repülőgépet vezettek a Világkereskedelmi Központ (World Trade Center) két tornyába, azok nem sokkal később leomlottak. Egy másik repülőgép Washington mellett a Pentagon épületére zuhant, a negyedik eltérített gép Pennsylvániában járt szerencsétlenül. Jóllehet a merényletsorozat számos – máig tisztázatlan – kérdést is felvetett, az emberáldozatok nagy száma és a terrorcselekmény felettébb látványos módja kezdetül valószínűsítette, hogy az USA történelmének eme tragédiáját világszerte mementóként tartják, illetve tartatják majd számon. A jubileumi, 10. évfordulón hazánkban is megemlékezések sorát rendezték. A terrorizmus és a terrorelenes küzdelem áldozatainak emlékére vasárnap este a fővárosi Deák téri evangélikus

templomban tartottak koncertet – a magyar politikai és közigazgatási vezetés, a terrorelhárítás szervezeteinek képviselői, valamint Budapestre akkreditált diplomaták – köztük *Eleni Tsakopoulos Kounalakis* amerikai nagykövet – részvételével. A szigorú biztonsági intézkedések mellett zajlott emlékkoncert fővédnökeként *Schmitt Pál* köztársasági elnök mondott beszédet, igei meditációval *Gáncs Péter*, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke szolgált.

Schmitt Pál rámutatott: a természet katasztrófaival szemben a terrorizmus nem jelenség, hanem emberi cselekvés. Ismernünk kell az embert, az indulatok anatómiáját, hogy gyógyítani tudjunk – hangsúlyozta. A köztársasági elnök szólt arról, hogy hamarosan személyesen is lerója kegyeletét New Yorkban az áldozatokra emlékezve. Az államfő arról is beszélt, hogy „2001. szeptember 11. megmutatta, milyen sérülékeny ez a mi világunk. (...) A tíz évvel ezelőtti nap egy új időszak kezdete lett”, és „örökre jelkép marad: törekvésünk szimbóluma”.

Schmitt Pál köztársasági elnök a Deák téri evangélikus templom oltára előtt

Igemeditáció

Deák téri evangélikus templom, 2011. szeptember 11.

*„Ne győzzön le téged a rossz,
hanem te győzd le a rosszat a jóval.”*
(Róm 12,21)

A ma esti emlékező koncert íve a *Kyrié*től a *Dona nobis pacem*ig tart: „Uram, irgalmazz! – Adj nekünk békét!”

Valójában ez a két ősi liturgikus fohász az emberi élet két alapvető felismeréséből, egzisztenciális szükségletéből fakad. Irgalomért és békeségért kiáltunk, mert e kettő nélkül földi pokollá válik az életünk, az Isten által szépnek és jónak teremtett világ, az egész kozmosz.

Nem titokzatos külső erők, földön túli lények fenyegetik az életünket, hanem irgalmatlan, békétlen emberek irgalmatlan és békétlen cselekedetei mérgezik világunkat.

Ezek az önpusztító és közösségromboló, irgalmatlan, békétlen erők ugyancsak irgalmatlan és békétlen erők fertőző hatására terjednek. Jézus szava kijózanító: „...akik kardot fognak, kard által vesznek el.” (Mt 26,52) Pál apostol is figyelmeztet: „...amit vet az ember, azt fogja aratni is...” (Gal 6,7)

Meg lehet-e állítani ezt a lavinaszerű folyamatot? Törvényszerű-e, hogy az irgalmatlanság újabb irgalmatlanságot szül? Elkerülhetetlen-e, hogy a békétlenség, illetve a hamis albképből valódi békétlenség fakadjon? Meg lehet-e szakítani ezt az ördögi láncolatot? Vagy a költő *Vörösmarty* immár több mint másfél évszázados keserű diagnózisa ma is helytálló?

*„Az ember fáj a földnek; oly sok
Harc- s békeév után
A testvérgyűlölési átok
Virágzik homlokán;
S midőn azt hinnők, hogy tanul,
Nagyobb bünt forral álnokul.
Az emberfaj sárkányfog-vetemény:
Nincsen remény! nincsen remény!”*
Tényleg nincsen remény?! Hiszem és valóm, hogy mégis van remény! Ezt hirdeti a keresztény istentisztelet, a

mise liturgiája, „a bizalom dallama” is, többek között, a *Kyrie* és a *Dona nobis!* Erdemes kiáltani: „Uram, irgalmazz!” Erdemes kérni: „Adj nekünk békét!”

Mert van, aki válaszol! Az irgalmas Isten, akinek szíve van, és ez az irgalmas szív megszakadt értünk, emberéért a kereszten. Jézus az, aki a békesség fedelme, aki a megbékélés, a kiengesztelődés forrása ma is. Ezt felismerve bátorít Pál apostol a gyűlöletlancot megszakító forradalmi tette: „Ne győzzön le téged a rossz, hanem te győzd le a rosszat a jóval.” Merjünk kitörni az ördögi körből!

Felszabadít, hogy ne azt keressük, hogy ki a rossz, ki a gonosz, hol a rossz, hol a gonosz. A gyilkos indulatok nem köthetők csupán egy bizonyos archoz, fajhoz, bőrszínhez vagy valláshoz. Erre keservesen döbenthetett rá minket az idei nyár véres tömegmészárlása a békeség szigetének vélt Norvégiában...

A gyilkos indulatok mindannyiunkban ott szunnyadhatnak. Ezen a ponton is érdemes megszívlelni az apostol kijózanító figyelmeztetését: „Aki tehát azt gondolja, hogy áll, vigyázzon, hogy el ne essék!” (1Kor 10,12)

Ne a körülöttünk, másokban és magunkban lapuló potenciális rosszra figyeljünk! Ebben az összefüggésben is igaz, hogy nem szabad a kígyó szemébe nézni!

Inkább emeljük fel tekintetünket arra, aki a jó, aki az irgalom és a békeség forrása! Erre bátorít Jakab apostol szava is: „Ne tévelyegjétek, szeretett testvéreim: minden jó adomány és minden tökéletes ajándék onnan felülről, a világosság Atyjától száll alá, akiben nincs változás, sem fénynek és árnyéknak váltakozása. Az ő akarata szült minket az igazság igéje által, hogy mintegy első zsengeje legyünk teremtményeinek. Tanuljátok meg tehát, szeretett testvéreim: legyen minden ember gyors a hallásra, ké-

sedelmes a szólásra, késedelmes a haragra, mert az ember haragja nem szolgálja az Isten igazságát.” (Jak 1,16–20)

A nagy titok, hogy lehet jóval, a Jóval legyőzni, meggyőzni a rosszat! Sőt igazán csak a Jóval, a Jó vezetésével és segítségével lehet hosszú távon fellépkedni a rosszon. Először is magunkban, azután másokban, szűkebb és tágabb környezetünkben, majd az egész világban.

Ez a mi egyetlen valódi esélyünk a túlélésre a 21. században! Szemben a költő pesszimizmusával, mely szerint nincs remény, mi hirdethetjük: van élő, éltető remény! A neve: Jézus Krisztus. Van remény, mert van, aki meghallja a *Kyrie* segélykiáltását. Van remény, mert van, aki válaszként igazi békeséget tud teremteni bennünk, közöttünk és általunk.

Ennek boldog megtapasztalásáról tett bizonyosságot már a zsoldáros Dávid is, aki a 9. zsoldár 11. versében (9. 11.) így énekel: „Benedd biznak, akik ismerik nevedet, nem hagyod el, Uram, azokat, akik hozzád folyamodnak.”

Mi is ebben bízunk és reménykedünk szeptember 11-én és utána is!

Nem vagyunk egyedül ezzel a reménységünkkel, hiszen együtt is megszólíthatjuk közös Urunkat: „Mi Atyánk, aki a mennyekben vagy, szenteltessék meg a te neved, jöjjön el a te országod, legyen meg a te akaratod, amint a mennyben, úgy a földön is; mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma, és bocsásd meg vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek; és ne vigy minket kísértésbe, de szabadíts meg a gonosztól; mert tied az ország, a hatalom és a dicsőség mindörökké. Amen.” (Mt 6,9–13)

Istennek békesége, amely minden bölcsességet meghalad, őrizze meg szíveteiket és gondolataitokat az Úr Jézus Krisztusban. Amen.

GÁNCZ PÉTER
evangélikus elnök-püspök

9/11

Részletek George W. Bush 2001. szeptember 11-i beszédéből

Hogy senki ne tévessze össze őt az első iraki háború előtt „új világrendet” (New World Order) hirdető amerikai elnökkel, George Bush fia George Walker Bush néven szállt versenybe (először pártján belül) az elnöki posztért. És 1999 júniusában George W. Bush lett a republikánusok elnökjelöltje. Barátságos stílusa az elnökválasztási kampányban is népszerűvé tette, de a végeredmény rendkívül szoros lett, és harcos vitákat eredményezett.

Busht végül a szavazatok Florida állambeli újraszámolását követően jelentették ki győztesnek, s lett 2001. január 20-án az Egyesült Államok 43. elnöke. Nyolc hónappal később, 2011. szeptember 11-én az USA elszenvedte történelmének legnagyobb terrortámadását. George W. Bush ennek a tragikus napnak az estéjén mondta el híressé vált beszédét, jelezve a „terror elleni háborút”, amelyet az Egyesült Államok külpolitikáját mindig is hangoztatott.

Jó estét kívánok!

Ma, honfitársaim, előre eltervezett, halálos terrorakciók sorozata tört az életünkbe, az igazi szabadságra. Az áldozatok között repülőgépek utasai éppúgy vannak, mint az irodában munkájukat végzők – hivatalnokok, üzlemberek, katonai és szövetségi tisztviselők. Anyák és apák. Barátok és szomszédok.

Több ezer élet ért véget egyetlen szempillantás alatt az ördögi, leírhatatlan terrorcselekmények következtében.

Az épületekbe csapódó gépek, a lobogó tüzek, a hatalmas szerkezetek összeomlásának képeit látva úgy éreztük, hogy mindez hihetetlen. Mérhéletlen szomorúság és megbékíthetetlen harag töltött el bennünket.

Ezek a tömeggyilkos cselekmények meg akarták félemlíteni népünket, és káoszba igyekeztek süllyeszteni. De a terroristák tévedtek: a mi népünk erős. Egy nagy nép megmozdult, hogy megvédjen egy nagy nemzetet.

A terroristák megtámadhatják legnagyobb épületeink alapjait, de Amerika alapjait nem érinthetik. Apróra törhetik az acélt, de Amerika acélkeménységű elszántságát nem tudják megtörni.

Amerika volt a célpontja a táma-

dásnak, mert a világon mi vagyunk a szabadság legfényesebb világítótornya. És ezt a fényt senki nem veheti el.

Nemzetünk ma látta az ördögöt – a legeslegrosszabb emberi természet –, mi pedig válaszként felmutatjuk a legjobb Amerikát. Válaszolunk a mentést végzők merészségével, azzal, ahogyan idegenekről és szomszédokról gondoskodunk, azokról, akik eljöttek, hogy vért adjanak, és ahogyan tudnak, segítsenek.

(...)

Folyik a kutatás azok után, akik ezek mögött az ördögi tettek mögött állnak. A hírszerzésnek és az igazságszolgáltatásnak minden forrást rendelkezésére bocsátottam annak érdekében, hogy megtalálják és bíróság elé állítsák őket. Nem teszünk különbséget a terroristák és azok között, akik menedéket nyújtanak számukra.

Nagyra becsülöm a kongresszus tagjait, akik ugyancsak erőteljesen elítélték ezeket a támadásokat. És az amerikai nép nevében köszönetemet fejezem ki a világ számos vezetőjének, akik felhívtak, részvételüket nyilvánították, és felajánlották segítségüket. Amerika és barátaink, szövetségeseink csatlakoznak mindazokhoz, akik békét és biztonságot kívánnak a világon. Együtt vagyunk, hogy győzzünk a terrorizmus elleni háborúban.

Ma éjjel az Önök imádságait kérem mindazokért, akik gyászolnak; a gyermekekért, akiknek a világát összetörték; mindenkiért, akinek a biztonságérzetét fenyegetés érte. Én azért imádkozom, hogy vigasztalást kaphassanak az Erőtől, aki nagyobb bármelyikünkénél. Ahogyan a 23. zsoltár is írja: „Ha a halál árnyékában járok is, nem félek semmi bajtól, mert te velem vagy...”

Ezen a napon minden amerikai, élje az életét bármilyen módon, osztozik az igazság és a béke iránti elkötelezettségünkben. Amerika eddig is megbirkózott az ellenségeivel, és ezúttal is így fog tenni.

Egyikünk sem fogja elfelejteni ezt a napot, mégis előre indulunk, hogy megvédjük a szabadságot és mindazt, ami a világunkban jó és igazságos.

Köszönöm. Jó éjt, és Isten áldja Amerikát.

2004 novemberében George W. Bush a második ciklusra is elnyerte az elnöki tisztelet.

Fordította:

■ DR. HAFENSCHER KÁROLYNÉ (ID.)

Forrás: *Speeches that Changed the World.* Quercus Publishing Plc, 2008, 220–223. o.

Egyházi világszervezetek üzenetei 9/11-re

Segíts, hogy keressük a békességet, amely igazságosságra épül...

Jézus Krisztus, a Béke Fejedelme nevében. Ámen.

► **Szeptember 11-nek, a legújabb kori történelem legsötétebb napjának tizedik évfordulójára az Egyházak Világtanácsának, a Lutheránus és a Református Világszövetségnek, az Európai Egyházak Konferenciájának a vezetői, valamint a katolikus egyházfő is üzenettel fordultak a világhoz és az Amerikai Egyesült Államok népéhez, illetve egyházaihoz.**

A türelem kultúrájáért

A Református Egyházak Világközsége 230 tag egyházat foglal magába. A világszervezet elnöke, Jerry Pillay lelkész Dél-Afrikából küldte üzenetét az amerikai egyházakhoz és az amerikai néphez, hangsúlyozva: a párbeszéd elősegítheti a békét.

Az észak-amerikai és a karibi térségi reformátusok nevében ennek a régióknak az elnökhelyettese, Yvette Noble-Bloomfield küldött üzenetet, melyben így fogalmaz: „Imádkozunk a gyógyulás és a kiengesztelődés Lelkéért, hogy a borzalom mélységeiből emeljen fel titeket.” Az emlékezés egyben legyen a béke melletti elkötelezettség megújításának az alkalma is – olvasható a Genfben nyilvánosságra hozott üzenetben.

XVI. Benedek pápa a New York-i érsekhez, Timothy Dolanhoz írt üzenetében méltatta az amerikaiak készségét arra, hogy ismét reménységgel és bizalommal tekintsenek a jövőbe. A Vatikánvárosban szeptember 10-én nyilvánosságra hozott levélben a katolikus egyházfő a terrorizmus minden formáját elítéli. „A terrorizmust semmilyen körülmény között sem lehet igazolni” – hangsúlyozza a pápa.

Minden élet értékes

Az, hogy a szörnyű cselekmény elkövetői a támadás előtt kijelentették: Isten nevében cselekszenek, ennek a napnak a tragédiáját még súlyosabbá tette. A pápa levelében megemlékezik a brutális támadás ártatlan áldozatairól, és az emberi jogok tiszteletben tartására szól fel. „Minden emberi élet értékes Isten szemében, és semmi fáradságtól sem szabad visszaretenni annak érdekében, hogy követeljük ezen a világon minden ember és minden nép alapvető jogának és méltóságának tiszteletben tartását” – olvasható XVI. Benedek levelében.

A katolikus egyházfő azzal zárja sorait, hogy méltatja az Egyesült Államok lakosságának bátorságát és nagyvonalúságát, amelyet az áldozatok és hozzátartozóik irányában tanúsítottak. A pápa azt is nagyra értékeli, hogy „ismét reménnyel és bizalommal tekintenek a jövőbe”.

Az igazságos béke kultúrájáért

Az évfordulón a genfi székhelyű Egyházak Világtanácsa (EVT) – melyhez az öt kontinensen százharminc országban 349 tag egyház tartozik, s közel félmilliárd protestáns, ortodox, anglikán keresztyént képvisel – is kifejezte az Amerika népe iránti együttérzését és imádságos reménységét. Üzenetében a szervezet főtákarára, dr. Olav Fykse Tveit norvég lelkész igen fontosnak nevezi a különböző vallások és felekezetek közötti párbeszédet, valamint az igazságos béke kultúrájának fenntartását. Az áldozatok hozzátartozóiért, a próbatelt átélt amerikai népért megfogalmazott imádságot az EVT a honlapján tette közzé, most ebből idézünk:

Légy irgalmas hozzánk, Istenünk, a Te szereteted által; végtelen kegyelmedből szabadítsd meg életünket a terror okozta szorongástól.

Urunk, emlékeinket formáld át és szenteld meg, amikor azokra gondolkodunk, akikre a szeptember 11-i események közben és ezek következményeként szenvedés, fájdalom és halál szakadt.

Áldásod legyen velünk, hogy minden tőlünk telhetőt megtegyünk azért, hogy a jövőben el tudjuk kerülni az ilyen tragédiát... Vezess minket, és őrizd meg szereteted által.

Ne engedd, hogy az egyik nép kardot emeljen a másikkra, egyik kultúra a másikat próbálja legyőzni, egyik vallás a másik felett ítélkezze, egyik ember a másik fölül emelje magát. Tisztítsd meg szívünket az erőszak minden kísértésétől s a bosszú gondolatától.

Minden református megnyilatkozásban visszatér az a gondolat, hogy Amerika történelmének sajátos vonása a tolerancia, amelyhez érdemes és szükséges ragaszkodni a jövőben is. A világszövetség holland főtákarára, Douwe Visser szerint bármennyire nehéz is, Jézus Krisztus követésében csak a megbocsátás evangéliumának hirdetése és megélése az egyetlen hiteles út, amely a jövőbe vezet.

Az erőszakspirál megtöréséért

A Lutheránus Világszövetség, mely hetvenkilenc ország száznegyvenöt evangélikus egyházát képviseli, szintén levelet tett közzé az évforduló alkalmából, kifejezve együttérzését és áldáskívánását. A szövetség főtákarára, Martin Junge lelkész emlékeztet a 2011. év vezéregyűlésére: *„Ne győzzön le téged a rossz, hanem te győzd le a rosszat a jóval.”* (Róm 12,21)

Sajnálatosnak még azokban is, akik elítélik a borzalmas tragédiát, élnek veszedelmes ellenségképek. A félelem és a biztonságra törekvés nem ritkán túlzásokba sodor embereket, akik ilyenkor elveszítik az erkölcsi irányítót, s így bizony a gonosz eszközeivé válnak. A világszövetség nevében Junge főtákar is imádkozik az erőszak áldozatainak hozzátartozóiért s mindenkiért, akit ma is fenyeget a háború, a terror és az erőszak – áll a levélben.

A gyűlölet és az erőszak spiráljának megtörésére csak a párbeszéd, a kiengesztelődés és az együttműködés szolgálhat. Minél több valahol az erőszak, annál jobban kell törekedni a párbeszédre – fogalmaz az evangélikus világszervezet vezetője.

A főtákar 461 szavas üzenetében a megemlékezésen túl rámutat: a tíz évvel ezelőtti tragikus esemény új együttműködésre és elkötelezésre készít mindnyájunkat a gonosz legyőzése, meggyőzése érdekében.

Felemeljünk imádságunk szavát

Az Európai Egyházak Konferenciájának főtákarára, dr. Viorel Ionita lelkész a szervezet honlapján rövid imádságot tett közzé, melyben így fogalmaz: *„9/11 tizedik évfordulóján megállunk emlékezni, s felemeljünk imádságunk szavát a terrorizmus és az erőszak minden áldozataért szerzte a világon. Urunk, hadd találjuk meg közösen a békéhez és kiengesztelődéshez vezető keskeny ösvényt minden ember és minden nép javára. Legyen és maradjon mindnyájatokkal az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek kegyelme és békessége most és mindörökké!”*

▶ PAX News

Összefogás természeti örökségünk és értékeink megőrzéséért

► **Természeti örökségünk megóvásáért és értékeink megőrzéséért írt alá együttműködési megállapodást Fülöp Sándor, a jövő nemzedékek országgyűlési biztosának kezdeményezésére több egyház, szakmai és civil szervezet, valamint a Vidékfejlesztési Minisztérium államtitkára.**

A megállapodás aláírói hangsúlyozzák, hogy a hazai mezőgazdasági génállomány fontos része természeti örökségünknek. Magunk és a jövő nemzedékek érdeke, hogy az eltűnő, a Kárpát-medencében régóta természetesen gyümölcsfajták, illetve tájfajták fennmaradjanak, újrahonosodjanak, s elterjedésükkel genetikai alapot biztosítsanak a globális klíma- (és társadalmi) változásokból következő helyi szintű problémák megoldásához. A változó környezeti feltételek miatt létfontosságú olyan gyümölcsfák termesztése, melyek a szélsőséges időjárási viszonyok között is képesek lesznek termést hozni.

Az együttműködési program keretében egyházi és önkormányzati kertek és földek a Vidékfejlesztési Minisztérium intézményeinek génmegőrző fajtagyűjteményeiből, illetve a Kárpát-medencei Gyümölcsészeti hálózat tagjaitól származó csemetéket, illetve szaporítóanyagot kaphatnak. A megállapodás aláírói kezdeményezik és segítik az iskolák, egyház-közösségek, önkormányzatok, szakmai és civil szervezetek helyi összefogását, s bíznak abban, hogy a természeti örökségünk óvásáért most indított kezdeményezésük mozgalommá szélesedik.

A kezdeményezéstől azt is remélik, hogy az az ősi ismeretanyag, amely a hagyományos gyümölcsstermesztéshez és -feldolgozáshoz kapcsolódik, megőrződik, és a jelenkori lehetőségekhez igazítva és alkalmazva elterjed, továbbá hogy a vidéken élő fiatalok megismerkednek az alkalmazkodó gyümölcsstermesztés, a tájbarát gazdálkodás lehetőségeivel, és maguk is hoz-

zájárulhatnak az életgazdagság helyreállításához szülőföldjükön.

A megállapodás aláírására 2011. szeptember 5-én került sor a Jövő Nemzedékek Országgyűlési Biztosának Irodájában, csatlakozásra folyamatosan van lehetőség.

Az ünnepélyes eseményen jelen voltak a Kárpát-medencei gyümölcsészeti hálózat részéről Lantos Tamás polgármester, a Génbanktanács képviselőjében Szenci György igazgató, a Magyarországi Evangélikus Egyház részéről Gáncs Péter elnök-püspök, a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa, Fülöp Sándor, a Vidékfejlesztési Minisztérium részéről Ángyán József parlamenti államtitkár, a Szent István Egyetem Környezet- és Tájgazdálkodási Intézet részéről Ónodi Gábor igazgató, egyetemi docens, a Magyarországi Református Egyház részéről Bölcsei Gusztáv püspök, a zsinat lelkesíti elnöke.

► **Jövő Nemzedékek Országgyűlési Biztosának Irodája**

Megállapodás

a táji adottságokhoz alkalmazkodó, a Kárpát-medencében régóta természetesen gyümölcsfajták megőrzésében való együttműködésről

„Ha tudnám is, hogy holnap lesz a világvége, azért ma még ültetnék egy almafácskát.”

Természeti örökségünk óvása, természeti értékeink megőrzése és gyarapítása erkölcsi kötelességünk. Olyan felelősség, amellyel magunknak, másoknak és a jövő nemzedékeknek tartozunk. A vadon élő állat- és növényvilág mellett természeti örökségünk fontos része a hazai mezőgazdasági génállomány. Szívünkön viseljük a megőrzött fajták fennmaradásának biztonságát, a génállomány biztonságos nagyságának elérését a diverzitás megtartása mellett. Fontosnak tartjuk, hogy örökölt kultúrnövényeink, használataink ismét a gazdálkodás szerves részévé váljanak.

Örökségünk megóvásának fontos része a gyümölcs-termesztő fászfű mezőgazdasági növények – fák és bokrok – Kárpát-medencében megőrzött változatainak minél nagyobb egyedszámban való elterjesztése, állományuk növelése oly módon, hogy pontosan tudni lehessen, hogy milyen fajta és változat hol, milyen számban található meg.

Egyetértünk abban, hogy ezen munkát megbízható közösségi intézmények együttműködésével kell megkezdünk mind a példa kedvéért, mind pedig az így létrejövő külső génkészletek nyilvántarthatósága, biztonsága és hasznosulása érdekében. Ilyen helyek lehetnek például a történelmi egyházak telkei (plébániák, parókia, lelkészlakok kertjei), az önkormányzati és felekezeti iskolák kertjei, valamint az önkormányzati kezelésben lévő kertek s utak mente.

A jövő nemzedékek országgyűlési biztosa kezdeményezésére az evangélikus, katolikus és református egyház főpásztorai, a Vidékfejlesztési Minisztérium, génmegőrző és tudományos intézményeink, valamint a Kárpát-medencei gyümölcsészeti hálózat kifejezték támogatásukat e programhoz, amelyben az együttműködő felek génmegőrző fajtagyűjteményekből (génbankok, nemzeti parkok, önkormányzati és magángyűjtemények) származó tájfajta gyümölcsfa-csemetéket, szaporítóanyagot egymásnak átadnak, illetve lelkesíti kertekbe és földekre befogadnak, és ott nevelnek.

Megállapodásunk végrehajtásától azt reméljük, hogy

- az eltűnő, a Kárpát-medencében régóta természetesen

tett fajták, illetve tájfajták fennmaradnak és újrahonosodnak, valamint új változatok jönnek létre,

- e fajták elterjedésükkel genetikai alapot biztosítanak a globális klíma- (és társadalmi) változásokból, az ökológiai és erőforrásválságból következő helyi szintű problémák megoldásához,
- az az ősi ismeretanyag, amely a hagyományos gyümölcsstermesztéshez és -feldolgozáshoz kapcsolódik, megőrződik, és a jelenkori lehetőségekhez igazítva alkalmazást nyer,
- a vidéken élő fiatalok megismerkedhetnek az alkalmazkodó gyümölcsstermesztés, általában a tájbarát gazdálkodás lehetőségeivel, és maguk is hozzájárulhatnak az életgazdagság helyreállításához szülőföldjükön, ezáltal a fogyasztók változatosabb, egészségesebb gyümölcs-höz jutnak,
- új, illetve már feledésbe merült gasztronómiai lehetőségek feltárásával a termeszítők részére újabb piaci szegmens elérése válik lehetővé,
- kezdeményezésünk mozgalommá szélesedik, s
- a hagyományos művelési gyümölcsösök mint tájképi elemek újból a pannon táj részei lesznek.

A fentiek érdekében a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa, a Magyarországi Evangélikus Egyház, a Magyar Katolikus Egyház, a Magyarországi Református Egyház és a Vidékfejlesztési Minisztérium kezdeményezik és segítik egyházközösségeket, szakintézményeket, valamint iskolákat, önkormányzatokat, szakmai és civil szervezetek helyi összefogását

- a régi, illetve tájfajta gyümölcsstermesztő növények feltérképezésére, vizsgálatára, helyi és országos adatbázis létrehozására,
- helyi fajtagyűjtemények létrehozására az *in situ* génmegőrzés céljából,
- a helyben honos és újrahonosított régi fajták szaporítására, termesztésére és hasznosítására,
- a piaci lehetőségek feltárására, a régi, illetve tájfajta gazdálkodásba vonására.

A jövő nemzedékek országgyűlési biztosa vállalja, hogy

- segíti az érdekeltek kapcsolatteremtését és kapcsolattartását,
- közreműködik a jogi feltételrendszer felmérésében és alakításában,
- közreműködik az érintett kormányzati és önkormányzati partnerek együtt-

működésének megnyerésében,

- segíti a vállalkozás nyilvánosságának megteremtését és az első helyi telepítések megkezdését,
- képzéseket, tanulmányutakat és szakmai találkozót szervez;

a főpásztorok vállalják, hogy

- együttműködésre buzdítják a gyülekezeteket, egyházközösségeket,
- lehetővé teszik az alkalmas földterületek felmérését,
- a csatlakozó intézmények megőrzik a hozzájuk kihelyezett növényeket, és lehetővé teszik azok nyilvántartását;

a Vidékfejlesztési Minisztérium vállalja, hogy

- génbankjai és az általa szakmailag felügyelt génmegőrző intézmények szakmai segítséget nyújtanak további fajta felkutatásához, vizsgálatához,
- génbankjai és az általa szakmailag felügyelt génmegőrző intézmények szaporítóanyagot biztosítanak a kihelyezéshez,
- génbankjai és az általa szakmailag felügyelt génmegőrző intézmények vezetetik, illetve szakmailag segítik a kihelyezett állomány nyilvántartását,
- közreműködik a szükséges jogszabály-módosítások előkészítésében;

a Kárpát-medencei gyümölcsészeti hálózat alkalmazkodó gyümölcsészeti programja vállalja, hogy

- együttműködik az állami génmegőrző intézményekkel a tájfajták felkutatásában, azonosításában és vizsgálatában,
- saját fajtaállományát nyilvántartja, illetve lehetővé teszi és segíti annak állami nyilvántartását,
- közreműködik a képzésekben, tapasztalatcserében, gyűjtésben és a gyümölcsfák kihelyezésében,
- segíti a fajtagyűjtést a csatlakozók körében,
- közreműködik a szükséges jogszabály-módosítások előkészítésében.

Ezt az együttműködési megállapodást megkötöttük, és csatlakozásra megnyitottuk Budapesten,

a Jövő Nemzedékek Országgyűlési Biztosának Irodájában, 2011. szeptember hó ötödikén.

HIRDETÉS

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Az Evangélikus Élet mostantól már digitálisan is olvasható, előfizethető!

Válogasson az első magyar platformfüggetlen online újságstand kínálatából, amely az asztali és a táblagépek után már okostelefonon is olvasható!

www.digitalstand.hu
Csatlakozzon hozzánk a Facebookon is!

Szent Jakab útján szabadon

„Hat nap múlva Jézus maga mellé vette Pétert, Jakabot és testvérét, Jánost, és felvitte őket külön egy magas hegyre. És szemük láttára elváltozott: arca fénylett, mint a nap, ruhája pedig fehérén ragyogott, mint a fény. És íme, megjelent előttük Mózes és Illés, és beszéltek Jézussal. Péter ekkor megszólalt, és ezt mondta Jézusnak: »Uram, jó nekünk itt lennünk. Ha akarsz, készíts itt három sátrat: egyet neked, egyet Mózesnek és egyet Illésnek.«

Még beszélt, amikor íme, fényes felhő árnyékolta be őket, és hang hallatszott a felhőből: »Ez az én szeretett Fiam, akiben gyönyörködöm, reá hallgassatok!«

Amikor a tanítványok ezt hallották, arcra borultak, és nagy félelem fogta el őket. Ekkor Jézus odament, megérintette őket, és így szólt hozzájuk: »Keljetek fel, és ne féljétek!« Amikor föltekintettek, senkit sem láttak, csak Jézust egyedül.» (Mt 17,1-8)

Az El Camino zárándokút után jöttem rá, hogy akit kerestem, létező valóság, hogy Jézus Krisztus él, és közöttünk van.

A vele való együttlétre emlékeztem mindig, és ismételten az ő jelenléte ad megnyugvást, tehát létezésének valóságában nem kételkedem. Fel

FOTO: VITALIS JUDIT

sem merül bennem többé a kétely, hiszen amióta nyilvánvalóvá vált számomra, hogy ő megjelent nekem is – ez pedig a kegyelem állapota –, és velem van, azóta a körülöttem lévő látható világ teljes mértékben átértelmeződött.

Azt mondanám, tudat nélküli (tehát tudat alatti) emlékezetemben élt ő mostanig – mostanra viszont tudatosává vált. Ez értelmekkel fel nem fogható, de már fizikai síkon is érzékelhető, egyértelmű valóság – azaz minden szava és mozdulata igaz valósággá lett!

Így a halál félelme is egy pillanat alatt semmissé lehet, hiszen nincsen annál felemelőbb érzés, mint tudni, hogy célunk nem más, mint a hazatalálás, visszakérülni az egyedüli természetes isteni létezésbe – oda, ahonnan földi, fizikai valóságunkba megérkezünk –, az örök harmónia birodalmába; részesévé lenni az örök körforgásnak – addig is szolgálva őt és teremtményeit itt, a földön.

A Szent Jakab-zárándokút segített abban, hogy visszakérüljek a már elvesztettnek hitt ösbizalom állapotába: „Ekkor Jézus odament, megérintette őket, és így szólt hozzájuk: »Keljetek fel, és ne féljétek!« Amikor föltekintettek, senkit sem láttak, csak Jézust egyedül.»

■ BÜKY ANNA

Igazi keresztyénység

▶ **Viebahn György táborkozás című, huszonkét oldalas írásában az igazi keresztyénység kérdéseivel találkozunk. A kiadványt Vargha Gyuláné fordította, és a Félbén Evangélikus Diakonissza-anya ház iratkeresztése adta ki Budapesten 1928-ban.**

Jézus Nikodémus előtt fölfedte a Szentlélek által való új életnek a titkát, de ő nem tudta elképzelni, hogy létezhet még más élet is, mint a halandó földi, és azt sem tudta, hogy azt hol lehet megtalálni. Nem értette, mit jelent újjászületni Istennek ígéje és Lelke által. Így volt Saulus is mindaddig, amíg maga nem élte át ezt a legnagyobb csodát. Amikor átélte, akkor Jézusnak és Isten gyermekeinek egyik legdühösebb ellenségéből a legodaadóbb szolgálójává vált (ApCsel 9,1.21).

A Biblián végighúzóódik ez a nagy elentét: a testi ember, aki a maga erejéből, a maga erőnevei és kegyessége által akar megállni Isten előtt és csillogni az emberek előtt; és a lelki ember, aki kegyelem által, hittel ragadja meg Isten ígéreteit. Először mindig a testtől született van előtérben, és harcol a Lélektől született ellen (Káin és Ábel, Ismael és Izsák, Ézsau és Jákob, Saul és Dávid). Az emberi kegyesség is képes áldozatot hozni, mint Káin, tud nagy lelki lenni, mint Ézsau, vallásos, mint Saul, de a természeti ember nem tudja megérteni, mit jelent úgy Istenhez közeledni, mint aki megbékült vele a megöletett Bárány által, gyermekké és örökossé lenni az isteni élet által, Jézus Krisztus tanúbizonyságaként idegennek lenni ebben a világban, Isten Fiáról vallástevőként elszakadni a világ szellemétől s a keskeny úton járni, a láthatatlan, szeretett Urért gyalázatot és üldözöttséget szenvedni, a világ gyönyörűségeiről lemondani, az ő kegyelmét élvezni.

Nikodémus és Pál az emberi valóság minden előnyével rendelkeztek. Pál így nyilatkozik önmagáról: „Körülmértetem nyolcadnapon, Izrael nemzetségéből, Benjámin törzseből való vagyok, zsidókból való zsidó, törvény tekintetében farizeus. Buzgóság tekintetében az egyházat ül-

döző, a törvénybeli igazság tekintetében feddhetetlen voltam.” (Fil 3,5-6; Károli-fordítás)

A főpapok és a farizeusok nem tudták feltartóztatni Jézus bizonygatótételének és csodáinak erejét (Lázár feltámasztása), ezért azon tanakodtak, hogy Jézust megöljék. Ez meg is történt. A vallásos hatalom akkori birtokosai végül keresztyén feszítették a dicsőség Urát. Ez a harc, melyet a világ vívott a világosság birodalma ellen, folytatódott (Péter és János bebörtönzése, Jézus nevében való szólás megtiltása). Az apostolok ennek ellenére világosan bizonygatótettel a megfeszített és feltámasztott Uról, és hirdették, hogy nincsen senki másban üdvösség.

A világ fejedelme mindenfajta kegyeskedést megenged az embernek, csak egyet nem enged: a bizonygatótettel Krisztus megmentő szeretetéről. István a keresztyén gyülekezet első vértanújaként halt meg a vallásos emberek középára által. Ezeknél a buzgólkodó zsidóknál a következők láthatók: hamis tanúk felhasználása, düh, fogcsikorgatás, irgalmatlanság, kiáltozás, füleik bedugása, megkövezés jogos ítélet nélkül. Ugyanakkor István ragyogó arcral tesz világos bizonygatót, békésen tekint a megnyílt égbe, imádkozik ellenségeiért, és Isten békességében alszik el. Láthatjuk tehát, milyen a természeti ember, a maga emberi valóságában és milyen az ember, akiben isteni élet van, aki újjászületett a Szentlélek által. E kettő összeférhetetlen egymással.

Milyen hát az igazi keresztyénység? Nemcsak az Urat és apostolait, hanem Jézus tanítványait is minden időben üldözte és gyilkolta az úgynevezett vallásos világ. Jézus követői, akik az igazság beszédéről vallást tettek, isteni világosság hordozói voltak. Az Úr így szólt hozzájuk: „Ti vagytok a világ világossága.” (Mt 5,14) Ez a világosság fénylik a sötétségben, de a sötétség eltaszítja magától, gyűlöli. „Obenne vala az élet, és az élet vala az emberek világossága. És a világosság a sötétségben fénylik, de a sötétség nem fogadta be azt.” (Jn 1,4-5; Károli-fordítás)

„Ez pedig a kárhoztatás, hogy a világosság e világra jött, és az emberek inkább szerették a sötétséget, mint a világosságot; mert az ő cselekedeteik gonoszak valának. Mert minden, aki ha-

misan cselekszik, gyűlöli a világosságot és nem megy a világosságra, hogy az ő cselekedetei fel ne fedessenek; aki pedig az igazságot cselekszi, az a világosságra megy, hogy az ő cselekedetei nyilvánvalókká legyenek, hogy Isten szerint való cselekedetek.” (Jn 3,19-21; Károli-fordítás)

A legkegyesebb világi emberek voltak minden időben az Isten gyermekeinek legelkeseredettebb ellenségei. II. Fülöp spanyol király, aki istenfélő és rendkívül vallásos ember volt, az inkvizíció által a leghűségesebb hívők ezreit kínoztatta, égette meg, és ő maga is szemtanúja volt a hitvallók kivégzésének. Ő és az inkvizíció atyái „Isten dicsőségére” kínozták és ölték meg a hívőket. Számos esetben bebizonyosodott, amit az Úr olyan világosan megjövendölt: „...jön idő, hogy aki öldököl titeket, mind azt hiszi, hogy isteni tiszteletet cselekszik. És ezeket azért cselekszik veletek, mert nem ismeritek meg az Atyát, sem engem.” (Jn 16,2-3; Károli-fordítás)

A világ eltűri, sőt becsüli az emberi valóságot, de gyűlöli az igazi keresztyéniséget.

Meg kell értenünk a „vallásos” és az „újjászületett” közt levő különbséget. Az emberi valóságosság cselekedetek, áldozatok és szertartások által igyekszik Istennek tetszeni. Így akar a bűnnek válaszfalán keresztül, amely a bűnöst Istentől elválasztja, utat készíteni. De a bűnös nem képes Istenhez közeledni – bármilyen könyörögve nyújtaná is ki kezét az ég felé.

Az evangélium ennek az ellenkezőjét hirdeti: Isten nyújtja le az égből mentő karjait a bűnös felé! Isten Báránya eljött, hogy elvegye a világ bűneit; Jézus, az élet Fejedelme minden hívő számára elhozta az isteni életet, a szabadítást, az istenfiúságot, a békességet. Amit egyetlen ember sem képes leküzdeni, azt Isten kegyelme ajándékol adja: örök életet, békességet Istennel, a dicsőség bizonyosságát. Ez az igazi keresztyénység.

Ha tehát csak vallásos emberek vagyunk, döntenünk kell! Még nem késő! Én már boldogan énekelem: „Dicső király az én Megváltóm, / Segít, akárhová megyek, / Csodáiról tudok beszélni, / Mindenki hadd lássa meg...!” (36. Hallelujah-ének, 1. versszak)

■ SZENCZI LÁSZLÓ

HETI ÚTRAVALÓ

Krisztus mondja: „Amikor megtették ezeket akárcsak egygel is a legkisebb atyámfiai közül, velem tettétek meg.” (Mt 25,40)

Szentháromság ünnepe után a 13. héten az Útmutató reggeli és heti igéi Isten iskolájának újabb – „kettő az egyben”: hit és cselekedet – tantárgyát hozzák elénk. De nem felejthetjük el, hogy a christianusok „fő tantárgya” maga Jézus, a vizsgakérdés pedig a neki való engedelmesség, mert a hit cselekedetek nélkül halott. Csak jó fa teremhet jó gyümölcsöt. „Az Úr törvényében boldog, aki gyönyörködik. – Mert olyan lesz, mint a folyóvíz mellé plántált fa, amely idejében megtermi gyümölcsét.” (GyLk 668,3) S az Úr fő törvénye a szeretet kettős nagy parancsolata. Mert „az az Isten szeretete, hogy megtartjuk az ő parancsolatait, az ő parancsolatait pedig nem nehezük.” (1Jn 5,3; Lk) Isten előbb szeretett minket, a Fiát adta értünk, ezért „mi is tartozunk azzal, hogy szeressük egymást”. És ekkor „Isten lakik bennünk, és az ő szeretete lett teljessé bennünk”. (1Jn 4,11.12) Az Úr Jézus az irgalmas samaritánus példatörténetével felel a törvényt tudók, de nem cselekvők örök álkérdésére: „De ki a felebarátom?” Ebben a heti igékben is Jézus azonosítja magát a legkisebb és segítő szeretetre szoruló emberrel, akinek csak az volt a felebarátja, „aki irgalmas volt hozzá”. (Lk 10,29.37) Luther ezt tanítja: „A hit egyedül Istent illetheti. Ebből születik azután a cselekedet, mellyel felebarátainknak szolgálunk.” A törvény szerint „minden hetedik esztendő végén el kell engedni az adósságot. (...) Mert a szegény nem fogy el a földről, azért parancsolom neked, hogy légy bőkezű az országodban levő nyomorult és szegény testvéredhez.” (5Móz 15,1.11) Prófétai szavak: „Az Urat keressétek, akkor élni fogtok... A jóra törekedjétek, ne a rosszra, akkor életben maradtok, és veletek lesz az Úr...” (Ám 5,6.14) Az emberszeretet törvényei különösen a jövőbeniek, az árvák, az özvegyek védelmét szolgálták: „Ne fogasd ki jogaidból...; ...ne szármányold ki a nyomorult és szegény napszámot, akár atyádfia, akár jövevény...” (5Móz 24,17.14) Az első gyülekezetet a testvéri szeretetközösség jellemezte: „A hívők egész gyülekezete pedig szívében és lelkében egy volt. (...) Nem volt közöttük egyetlen szűkölködő sem, mert... mindenük közös volt... és nagy kegyelem volt mindnyájukon.” (ApCsel 4,32-34) Mit tett Júdás Jézussal harminc ezüstért, egy rabszolga haláláért fizetendő büntetés összegéért? (Lásd 2Móz 21,32) „Az árulója ezt az ismertetőjelet adta meg nekik: »Akit megcsókolok, az lesz ő, azt fogjátok el!« Majd egyetlen Jézushoz menve így szólt: »Üdvözleget, Mester!« – és megcsókolta őt.” (Mt 26,48-49) Ő ezért jött. Ám a másik „Júdás, Jézus Krisztus szolgálója” őt várva, így int ma is: „Ti azonban, szereteteim, épüljétek szentséges hitetekben, imádkozzatok a Szentlélek által, tartsátok meg magatokat Isten szeretetében...” (Júd 1,1.20.21) És Istent dicsőíti! Isten iskolájában a záróvizsgán valljuk: „Hitből jön a cselekedet, / Hogy életünk betöltse; / Élő, igaz hit nem lehet, / Melynek nincs jó gyümölcse. / Megáld és megszentel e hit...” (EÉ 320,5)

■ GARAI ANDRÁS

A hónap könyvnyereménye

Kedves Vásárlóink!

Azok között, akik szeptemberben (1-jétől 30-ig) vásárolnak a Luther Kiadó könyvesboltjában, vagy ebben az időszakban küldik el megrendelésüket kiadónkhoz, kisorsoljuk az alábbi könyvet:

Ignác, mit látsz? – Könyv • CD • Foglalkoztató

Palinta Társulat, Luther Kiadó, Gryllus Dániel

Veres Andi zenéjével, Gyarmathy Ildikó rajzaival

Versek: Blaskó Virág Márta, Devacsery László, Drégely László, Gyárfás Endre, Markó Béla, Mentovics Éva, Nagy Bandó András, Sarkadi Sándor, Veres Andi.

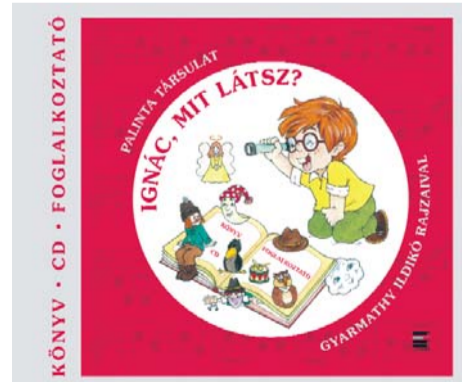
Nincs is nagyobb csoda, mint gyerekekkel belepillantani a messze néző szerszámba, és látni a sok csodát. Hallani az édes hangot, keverni a legszebb színt és odabújni a kedvenc mesefigurához. Erre kínál most nagyszerű kalandot a Palinta Társulat. Énekhang, csupa játékos szövegű vers és elbűvölő rajzos világa. Lehet hallgatni, énekelni, olvasni és együtt alkotni a varázslatos figurákat, a kedves kis arcképeket gyerekeknek és szülőknek egyaránt.

Ezen a lemezen minden vers életre kel. Csupa mozgás, igazi és tiszta játék. Magával ragad kicsiket és nagyokat az énekhang, a színes rajz és a játékos vers. Tánchba és játékba visz minket Ignác és Emese vagy

bármelyik kedves alak egy esztendő borús és napfényes perceiben. Kicsik és nagyok egy sarokban, a mesés nyegen pompás érzések között hallgathatják, játszhatják és élvezhetik a varázslatos világot. (Szabó Lajos)

53 oldal + mellékletek + CD, 245×205 mm, keménytáblás, ISBN 978-963-9979-09-3, 2010

A szerencsés nyertes nevét az Evangélikus Élet október 9-ei számában közöljük.

Augusztus hónap könyvnyereményének sorsolásán Györi Boglárka kaposvári vásárlóknak kedvezett a szerencse. Gratulálunk a nyereményhez!

■ LUTHER KIADÓ

Cím: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 20/824-5518. Könyvesbolt: 1/411-0385. Fax: 1/486-1229. E-mail: kiado@lutheran.hu. Honlap: www.lutherkiado.hu.

PALACKPOSTA

A biztonság képei

Van egy hittanos fotógyűjteményem. A teológushallgatók jól ismerik. A hitoktatásra felkészítő szemináriumokon gyakran használjuk. Olyan képekkel van tele ez a dosszié, amelyek a látás csatornáján lelki tartalmakat hoznak közel hozzánk.

Van köztük két kedvencem. Amikor a biztonságról esik szó, akkor szoktuk őket kézbe venni. Az egyik fekete-fehér fotó egy kikötött hajót ábrázol. Maga a hajó tán nincs is rajta teljes egészében, valami más a hangsúlyos: a mozgathatatlanság, tömör vascölöphöz erős, rengeteg szálból sodort drótkötéllel van kipányvázva a hajó. A kötél a fontos. Meg a vascölöp. Rendíthetetlen – ez az érzésed, ha nézed.

Ennek a fotónak a párja szintén egy fekete-fehér felvétel. Kötéltáncost ábrázol. Fenn a magasban kezében egy finom, hosszú pálcával egy vékony drótkötélen egyensúlyoz az artista. A kép csupa feszültség, mégis tiszta harmónia. Semmi görcsösség, semmi kényszeredett mozdulat. Maga a kiegyensúlyozottság, maga a ritmus és a teljes belső harmónia sugárzik a képről. Ha nézed, furcsa, dinamikus nyugalom vesz erőt rajtad. Eszedbe nem jut, hogy akár le is lehet. Élvezed a kockázat, mégis biztonság izgalmas feszültségét, gyönyörködötető képét.

Biztonságérzet. Melyiket választanád? – kérdezem magamat, a teológushallgatót, a hittanost, az olvasót.

Az elmúlt hétvégén az Evangelikus Hittudományi Egyetemen is megkezdődött a tanév. Az évkezdő csendesnap vendégelőadó lelkésze így szólította meg a fiatalokat: „Iszonyúan bátrak vagytok!” Hát igen, ma, amikor az emberek többsége totális közönnyel néz egy templomra, nemigen lehetne találobb jelzót mondani arra a fiatalra, aki lelkésznek áll. Én magam vagy negyven éve voltam ilyen fiatal ember. Jól emlékszem, akkor is égnék meredt az emberek minden hajszála, ha rám néztek, és lehet, hogy nem bátrnak, inkább bo-

londnak tartottak. Mert ez a pálya – hiába fordult közben 180 fokot a világ – akkor is, meg most is maga a bizonytalanság.

Diplomás minimálbér, életpályamodel, magas társadalmi presztízsű diploma, elismertség, respekt, „jobb körökbe” tartozás – minek is soroljuk?! Minket sose kötött ezer szálból font acélsodrony a tömör vascölöphöz. Talpunk alatt érezzük a vékony kötelet, kezünkben az egyensúlyozást segítő vékony pálca – és élvezjük a harmóniát. Mert valahol mélyen meg vagyunk arról győződve, rendíthetetlenül hisszük, hogy Isten nap mint nap gondoskodik rólunk. A napi kenyérünkről, az értelmes élet lehetőségéről, a belső megelégedettségéről és a meggyőződésről: nélkülözhetetlen, amit csinálunk. Fontosak vagyunk.

Néha tényleg hajmeresztően kockázatos, mégis hihetetlen élmény az Isten tenyerén egyensúlyozni – drótkötél és vascölöp nélkül élni. Mindenki kipróbálhatja, aki akármilyen ügyben teljesen rá meri bízni magát Istenre anélkül, hogy egyéb biztosítékokat keresne. Ebben az új tanévben ilyen típusú kalandba is érdemes belevágni.

■ SZABÓNÉ MÁTRAJ MARIANNA

Névjegy: Szabóné Mátrai Marianna

Pécsi, majd budapest-zuglói gyülekezeti lelkési szolgálat után 1996 óta az Evangelikus Hittudományi Egyetem Gyakorlati Intézetében dolgozom. Feladatom a lelkész szakos hallgatók gyakorlati évének, az úgynevezett hatodévnak a vezetése. Az *Evangelikus Élet Palackpostájában* a következő tízenként üzenetet az idej hatodévesek küldik majd. Fogadjátok szeretettel!

OSZTOZÓ

Dallal az úton – Pál apostol nyomán

Már húsz év telt el azóta, hogy megjelent az evangelikus Gryllus Dániel és Halmos Béla közös lemeze, amelyen Pál apostol leveleit feldolgozó dalokat mutatták be. Az énekek nemhogy megkoptak volna a két évtized alatt, hanem – Pál apostolhoz hasonlóan – missziós útra indultak. A művészek háromszáznál is több koncertet tartottak a páli levelekből, és többször csatlakozott hozzájuk *Ferencki György* és a *Rackajam* is. Éppen ezért nem leporolásra, hanem csak új zenei kontérszó volt szükség.

A Cartaphilus Kiadó gondozásában a napokban bemutatandó, *Pál apostol* című album azonban sokkal több, mint egy lemez. Gryllus Dániel a Magyar Televízió népszerű műsorvezetőjét, a katolikus hitét gyakran nyilvánosan is megvalló *Süveges Gergőt* kérte fel, hogy a hanghordozóhoz kötetet szerkesszen.

A könyv első részében megismerkedhetünk Pállal. Teológusok elemzik a damaszkuszi úton történeteket. Az alkotmányjogász arról ír, mit jelentett akkoriban római polgárnak lenni, és miért kellett az apostolnak hosszú időt bír-

tömben töltenie. A művészet és zenetörténet az alkotásait elemzi. A pszichológus afelett lamentál, hogy a száraz villám, az epilepszia vagy az ezekben megnyilvánuló isteni

sorscsapás vezetett-e fordulat-hoz. A megszólalók között ott van *Fabiny Tamás* és *Ittész János* püspök, *Gryllus Dorka* színművész és *Jankovics Marcell* filmrendező is.

A kötet második felében azok a zenészek emlékeznek vissza az elmúlt húsz évre, akiknek szerepük volt a daloszorozat létrejöttében. Süveges

Gergő így vall az elkészült könyvről: „Tükörözi azt a páratlan szellemi és intellektuális élményt, amelyben az elmúlt fél évben részem lehetett. (...) S amíg Ön hallgatja a zenét, lapozgatja a könyvet, Pál apostolt is jobban megismeri. Tükör által, homályosan, meg színről színre, meg őszintén, meg tudományosan, meg érzelmesen – meg személyesen.”

Ha pedig élőben is szeretné hallani a páli levelekből készült dalokat, válts jegyet október 2-ára a Művészetek Palotájába Gryllus Dániel és barátai koncertjére. A lemezbemutató est második felében *Weöres Sándor A teljesség felé* című kötetének megjelenített verseit többek között olyan nagyszemű művészek szólaltatják meg, mint *Sebestyén Márta*, *Palya Bea*, *Szirtes Edina*, *Mókus és Sebő Ferenc*. Szeptember 21-én este fél 6-tól – szintén a Műpában – ingyenes műhelybeszélgetésen találkozhat az alkotással koncert fellépőivel. Részletes információ a www.mupa.hu oldalon található.

■ JENŐ

Az oldalt szerkesztette: VITÁLIS JUDIT

AZ ÖNKÉNTESSÉG EURÓPAI ÉVE 2011

Egy Bárkában evezők

► Az önkéntesség európai éve apropójából eddig olyan fiatalokkal ismerkedhetettek meg ezeken a hasábozokon, akik életük egy-egy meghatározott szakaszában hosszabb-rövidebb ideig külföldön önkénteskedtek. Észak-Írországba és Németországba, Kárpátaljára és Malawiba látogattunk el velük, hogy meglessük, hol és mivel töltötték ezeket a hónapokat. Ezúttal itthon maradunk, és olyan huszonevesekkel beszélgetünk, akik a Magyarországi Evangelikus Ifjúsági Szövetség (Mevisz) Bárka szakcsoportjának szervezésében nyaranta mozgássérült emberek táboroztatásában vállalnak aktív szerepet. Interjúalanyaink *Bence Orsolya*, a Budapest-Fasori Evangelikus Gimnázium iskolapszichológusa és *Muntag Márton*, az Eötvös Loránd Tudományegyetem matematikus szakos hallgatója.

– Hogyan ismerkedtetek meg a Mevisz-Bárával?

ORSI: Középiszkolai barát-nómtól hallottam először a Bárka-táborokról. Nagyon becsültem őt, amiért a vakációjára egy részét mozgássérültek segítségével töltötte, de számomra akkor még idegen és elképzelhetetlen dolog volt, hogy én is csatlakoztam hozzá. Elsőéves egyetemista koromban érett meg bennem a gondolat, hogy mégiscsak kipróbálom magam ebben a szerepben. Közösséget, értelmes elfoglaltságot és lelki feltöltődést kerestem magamnak a nyárra, és egy másik ismerősöm is biztatott, hogy szerinte mindezt a Bárka-táborban megtalálhatom. Így kapcsolódtam be 2002-ben az akkor *Csepregi Anna* és *Ittész Ádám* vezette telekgerendási táborba.

MÁRTON: Engem is Csepregi Anna „csábított el” segítőnek a Bárához. Azóta tartom magam meviszesnek, noha már gyerekkoromban is többször jártam az egyesület nyári családi táborában.

– Mennyit tudtok korábban a mozgássérültek életéről?

Márton és Orsi jobbán Fischer Béla (mozgássérült), Aladics Anna és Molnár Dénes (segítők)

ORSI: Én csak annyit, amennyit a barátnóm mesélt nekem. A hallottak alapján meglehetősen nehéznek tűntek a mindennapjaik, nem is annyira fizikai, mint inkább lelki értelemben.

A táborosaink egy jelentős része kiszolgáltatott és/vagy a világtól elzárva él egy-egy szociális otthonban, intézetben. Az életüket rengeteg olyan akadály nehezíti, amelyekkel szemben mi tehetetlenek vagyunk. Nehéz feldolgozni, hogy csak átmenetileg tudjuk kimozdítani őket a hétköznapijaikból, és hogy sokszor „csak” a barátságunkat tudjuk adni.

MÁRTON: Mivel Vince öcsém mozgássérült, nekem több tapasztalatom volt az első táborom alkalmával, mint más újoncnak. Mégis számtalan új impulzus ért, és váratlanul

szembesültem azokkal a körülményekkel, amelyekről a nem családi körben élő mozgássérültektől hallottam.

A táborokban újra és újra meglep az a bizalom, amellyel a mozgássérült társaink vannak felénk. Bár sokszor segítőkészséget, még soha nem éreztem azt, hogy emiatt nehezebb volna rám. És hiába a többéves gyakorlat: mindig vannak suta mozdulatok, nem lehet minden helyzetben működő „tudást” szerezni, a sokadik alkalommal is ugyanúgy oda kell figyelni a másikra.

ORSI: A mozgássérült résztvevők valóban nagyon toleránsak az új segítők iránt. Ugyanígy a régi segítők is óvatosságot és lehetőség szerinti lépéssel lépésre vezetnek be az újoncokat a személyi segítség nehezebb – kényesebb, intímabb – részeibe. Pontosan emlékszem, ki volt az, aki „beavatott”, akinek először segített a fürdésben, vagy aki egy ártatlannak induló esti beszélgetésben megosztotta velem hányatott életének terheit. Megrázott, amit tőle hallottam, de közben lelkileg nagyon sokat adott az, hogy a megpróbál-

MÁRTON: Számomra is annak megélése a legfontosabb, hogy egy közösség, egy gyülekezet tagjai vagyunk. A mély beszélgetések, a tábori áhítatok mindig maradandó emlékek. Persze felejthetetlenek a nomádabb körülményekkel vagy a nehezebben megoldható problémákkal kapcsolatos történetek is. Így először azok az esetek jutnak eszembe, amikor a Velencei-tónál strandoltunk, vagy amikor kereskes székkel másztuk meg a csókakői várat.

– Van olyan pártfogoltatok, akivel a hétköznapiakban is tartjátok a kapcsolatot?

ORSI: Egy önszervező élettel élő kereskes fiúnak időnként a mindennapokban is szoktam segíteni, mégis inkább úgy fogalmaznék: nem pártfogoltjaim, hanem barátim vannak! A táborokban kialakult ismeretségeket az év során is igyekszünk ápolni. Nyilván könnyebb a kapcsolattartás azokkal, akik Budapesten laknak, de időnként például egy mentshelyi mozgássérült barátnőmmel is meg szoktuk látogatni egymást.

– Az évek során a táboroztatáson kívül milyen feladatokban vállaltatok még szerepet a Meviszben? Esetleg más keretek között is önkénteskedtek?

MÁRTON: A szervezetben korábban elnökségi tag voltam, illetve titkári tisztséget töltöttem be, ebben a ciklusban pedig elnökségi póttag vagyok. A községi és a szarvasi Szélerzsán a mozgássérült résztvevők ügyeivel foglalkoztam.

Az önkéntesség szerintem valami olyasmit jelent, hogy az időm, energiám egy részét a társadalomnak felajánlvam

szerepet. A Mevisz számomra kicsit más: inkább egy közösséget jelent. Jó társaságot, kikapcsolódási lehetőséget, ezért a feladatokra sem „munkaként” tekintek.

ORSI: A bárkázás az én életemet is kitölti. Elég hamar Bárka-témafelelős lettem, majd 2004-ben a Mevisz elnökének választottak. Jelenleg az elnökség tagja vagyok, és előszörban táborvezetőként veszem ki a részem a feladatokból. Valamiféle „belső kényesztől” hajtva végzem az ezzel járó teendőket. Jó érzés azt látni, hogy amit csinálunk, csinálunk, az másoknak örömet szerez. Bár lehet, hogy ez az önkéntesség lényege is: teszel valamit, ami a környezetednek és neked is jó, és közben szépül a világ!

■ V. J.

„Legyen élet a gyülekezetben!”

Interjú Szabó Lajos professzorral,
az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektorával

► Napsárga háttér, fénybuborékok és egy szokatlanul színes, tekintetet vonzó Megváltó-ábrázolás: a balatonboglári templom oltárképe. Már borítójával is kitérnek a Luther Kiadó új kötetére, dr. Szabó Lajos gyakorlati teológiai professzor munkája, az *Élet a gyülekezetben – Alapvető és aktuális kérdések a gyülekezetépítés tárgykorában. Jó ránézni a kötetre, és érdemes elolvasni. Színes, vonzó, életigenlő, fénytel teli, középpontban a Megváltóval – erre asszociálhatunk. Mint az ideális gyülekezet... A cím szélesre tárja a kaput (vagy a könyvborítót), hiszen mindannyian „élünk a gyülekezetben”, lelki otthonunkban: lelkészek és laikusok, kicsik és nagyok.*

– Mégis izgalmas lehet: irás közben ki volt a szerző szeme előtt mint reménybeli olvasó? Röviden: kinek szánta professzor úr a könyvét?

– Ma a gyakorlati teológiának van egy olyan irányultsága, hogy részben szól a teológusoknak – érthető ez a hallgatóság is, hiszen magam ezt a tantárgyat tanítom a teológián. Másrészt a gyakorlati teológia irodalma itthon és külföldön is szélesebb körhöz szól: megcélozza a felnőtt, gondolkodó gyülekezeti tagokat is. Írás közben ez utóbbiakat láttam magam előtt: azokat az érdeklődő, felelősséggel gondolkodó evangélikusokat, akik a különböző fórumokon – egyházkerületi csendesnapokon, Szélerősán, országos missziós találkozókon – olyan kérdéseket tettek fel, amelyekre a gyülekezetépítés tudományának vannak válaszai.

A teológusok számára is izgalmas, hogy minél részletesebben foglalkozunk azokkal a kérdésekkel, amelyek a gyülekezeti tagjainkat érintik, mindennapjaikat meghatározzák. A könyv első része alapvetés, amely áttekinti, ismerteti a gyülekezetépítés legfontosabb kérdéseit, a másodikban pedig a mai, aktuális valóságot érintő konkrét kérdéseket tárgyal.

– Milyen forrásokra támaszkodott a Gyülekezet az ezredfordulón fejezet írásakor? Saját gyülekezetismeretere, népmozgalmi adatokra, a közelmúltban publikált felmérésekre...?

– Lényegében mindezekre. Fábri György egyházzociológiai felmérése a munka vége felé került előm, és azzal a többlettérrel bírt, hogy adataiból kontrollálni tudtam saját forrásaimat. Segítségem volt az elmúlt tíz év tapasztalata is: a gyülekezetépítés tantárgy keretén belül minden teológushallgatót hospitációs gyakorlatra bocsátottam ki egy-egy gyülekezetbe, ahol ők az általam megadott tíz kérdésről beszélgettek a lelkéssel és a felügyelővel. Indirekt módon ezek a mélyinterjúk állnak az adatok háttérében. Református és katolikus körökben is értek olyan impulzusok, melyeket a munka során hasznosítani tudtam.

– *Jutottak-e tudomására az intenszív kutatómunka során olyan pozitív vagy negatív adatok, tények, amelyek netán még Önt is meglepték a gyülekezetek életét, állapotát, statisztikáit tekintve?*

– Volt jó és rossz, sőt sokkoló információ is, számos olyan, ami mélyen érintett. Mondok egy példát. Sokat beszélünk arról, és hajlamosak vagyunk azt gondolni, hogy igazából a nagy létszámú – ezres vagy ennél is nagyobb lélekszámú – gyülekezeteken áll az egyház jövője. Rá kellett azonban döbbenem, hogy bizony mindennapi értelemben véve a legtöbb gyülekezetünk maximum két-

háromszáz fős vagy ennél is kisebb aktív közösségben él. Ez a mai valóság. Lehet a hivatalos lélekszám ennél magasabb, de az aktív létszám ennyi. Ez volt az egyik tanulság számomra: hogy ha meg akarunk újulni, ezeknek a kis közösségeknek kell megfelelő programot, jövőképet és bátorságot adni.

A másik konkrétum, amelyből kiindultam, az a kérdés, amelyet évről évre feltesznek nekem a hallgatók. Nevezetesen: milyen életpályára számíthatnak öt, tíz, húsz év múlva? Milyen lesz az álláshelyzetük, milyenek a munkakörülményeik?

– *Elébe is ment, professzor úr, a következő kérdésemnek, mikor a kötet egyik legizgalmasabb felvetésére utalt. Az életpályamodell kifejezést jól ismerjük: pedagógusok, orvosok, jogászok számára létezik ilyen. A lelkési életpályamodell eddig ismeretlen volt. Miért tartja szükségesnek ennek a bevezetését? Egy ilyen speciális szolgálatot, mint a lelkési, egyáltalán lehetséges-e életpályamoddellel leírni, pályáivét meghatározni, majd pedig a gyakorlatban megvalósítani?*

– Amikor valaki befejezi a teológiai tanulmányait, nem lát maga előtt egy aránylag kiszámítható életpályát, hiszen ez jelenleg hiányzik az egyházunkból. Mire gondolok? A fejlődésnek, a továbbképzésnek az ívére, amelyet konkrétan tervezni lehet, amely a jövőre nézve motivációs tényező is adhat a lelkészeknek. Ma teljesen kiszámíthatatlan, hogy ki, mikor, hol, hogyan, milyen munkakörülmények között fog szolgálni tíz, húsz év múlva. A fiatalok tudatosak, kérdeznak, rákérdeznak a jövőjükre.

– *Kitekintés gyanánt: ha jól tudom, külföldön létezik már működő példa.*

– Igen, több német tartományi egyházban – beleértve testvéregerházunkat, a Bajor Evangélikus Egyházat – kidolgoztak egy életpályamoddellel, amelyet nagyon jól lehet követni. A Lutheránus Világszövetség tag-e gyülekezeitben is vannak már kidolgozott utak. A lényege az – ezért tartom szükségesnek és fontosnak –, hogy igazi, őszinte belső motivációt ad a pályára lépőnek.

Ha becsülettel dolgozik a helyén, akkor lesz egy következő lépés, majd jön egy újabb, más jellegű vagy nagyobb megbízás, egy „kihívási rendszer” részeként. Egyházunkban ma sok olyan lelkész van, aki egészen fiatalon odakerült egy nagy gyülekezet élére, és onnan nem tud továbbfejlődni. Más pedig évtizedekre „beszorul” egy kisebb helyre, és ott reked meg. Ezen kellene véleményem szerint változtatni.

Ma a hívek, a gyülekezetek egyre érezhetőbben, kitapinthatóbban minőségi munkát várnak el a lelkészek-től. A lelkési munka minősége ugyanis mérhető! Az, hogy valaki milyen gondosan készül fel; mennyit publikál, milyen teológiai munkát végez – akár egy igehirdetés közlésére is gondolhatunk. S még számos olyan terület van, amelyeken megismerhetővé válik a tudás, amelyet az adott lelkész a fejlődése során elért. Mindezeknek az értékét meg-

kellene találni, és jelezni kellene a gyülekezeti életben. Ez ma nem történik meg.

– *Az új lelkészgeneráció tehát igényli ezekben a távlatokban a megfogalmazását.*

– Bonyhádnon láthattuk: hihetetlenül fiatalok a lelkészek. Ez szerintem nagyon jó. Negyven év alatti az átlagéletkor. Emberi számítás szerint évtizedek állnak előttük a szolgálatban. Célokot, motivációs erőket várnak. A könyvben több helyen is említettem, hogy bizonyos mobilításra, mozgásra nagy szükség van. A lelkési állásoknál mind a lelkészek, mind a gyüleke-

zetnek be kellene kalkulálnia, hogy tíz-tizenkét évenként hasznos váltani. Hogy ez nem probléma.

Egy új helyen a lelkész azokat a karizmákat is megélheti, kipróbálhatja, amelyeket a korábbi területén nem. A mozgás biztosítása és belső igénye nem lenne hátrányos, sőt hasznára válhat lelkészek és közösségeknek is. Arról nem is beszélve, hogy borzasztó aránytalanságok vannak lelkész és lelkész élet- és munkakörülményei, fizetése, leterheltsége között. Nagy belső feszültségeket gerjesztenek ezek az aránytalanságok nagy eltérések.

– *Kinek a feladata a megoldás?*

– Könnyű lenne azt válaszolni: a püspököké. Ennél azonban bonyolultabb a kérdés. Tapasztaljuk, hogy a lelkészek jelentős része szükségszerűségeiből átvállal olyasmiket is, amik nem lelkési feladatok. Szinte „menedzselékenységben” élnek, intézményeket igazgatnak. Vagy rendkívül sok hittanórát vállalnak, amibe gyakorlatilag belefáradnak, és kevesebb energiájuk marad a gyülekezeti munkákra.

A gyülekezet működése óriási titok. A gyülekezetépítés tudománya nem akar mindent „mechanikusan megmagyarázni”. Nem erről szól. A titok mögött azonban a teológiának kell megnyitnia az emberek érzékenységét, a részvételben tanúsított felelős hozzáállását. Teológiai megfontolások indíthatnak csak el megfontolt és jelentős változtatásokat az egyházban. A lelkési munka első renden ma is teológiai munka! Enélkül lehet éppen gyorsan dönteni, rendelkezéseket hozni, csak hosszú távon nem érdemes, mert az egyházban, ha hittelemmel és felelősséggel gondolkodunk, mindent teológiai alapon kell megfontolnunk. Közös gondolkodásnak kellene elkezdődnie ebben a kérdésben!

– *Új és átalakult gyülekezetek építésének elveit is taglalja – ami üdítően hat, hiszen gyakrabban hallunk kihívó, megszűnő közösségekről.*

– Nagy örömmel tölt el, amikor valami új kezdeményezésről hallok. Megelevenedhet a régi, hagyományos közösség, és elkezdődhet új közösség építése is. Mindkettő fontos! Evangélikus megújulásokról is tudunk: hirtelen láthatóvá válik a felpezsdülés. Tudatos gyülekezetépítéssel, szervezéssel, a templomkapu képletes kitérővel megélnünk a korábban statikus gyülekezeteket. Magam is átéltem olyan kezdeményezéseket, megújulást, amelyet például egy új

lelkész érkezése hozott. Balatonboglár, Kőszeg, Nyírtelek, Szentendre, Sárbogárd, Debrecen, Pilis, egyes budapesti gyülekezetek jutnak most hirtelen eszembe. De jó példa lehet a kiterjedt városi szolgálatot vállaló és megújuló gyülekezetre Szarvas-Ótemplom, Szombathely vagy Nyíregyháza-Kertváros is.

Persze nem elég a mozdulat, amellyel kinyitom a templomajtót, be is kell hívni az embereket az alkalmakra, például a média segítségével. Vonzóvá tenni, amit kínálunk, mert keresők ugyan vannak, de el kell érni, hogy be is jöjjenek, és ami a legfontosabb, otthonra is találjanak nálunk! A fiatal, aktív generációt a ma eszközeivel lehet és kell megszólítani. Lukács László professzor fogalmaz erről a Vigília legújabb számában úgy, hogy kritikus keresők tömege vesz körül minket, és ez nagyszerű lehetőség. Tartalomra éhesek. A forma kevés feleletnek.

– *A győri Őt templom fesztiválról is elmondható, hogy – ökumenikus jelleggel – megmozgatja egy város(rész) híveit, és szélesre tárja a kapukat. Hogy vasárnap is betérjen majd az, aki hétközben jelen volt. Mivel lehet még mozgósítani?*

– Ma Magyarországon rengeteg ember van, aki szívesen csatlakozik egy kisebb csoport aktivitásához. A csoportos alkalmakat a hasonló helyzetű, érdeklődésű emberek mindig szívesen keresik fel. A lelkészek leginkább az a feladata, hogy megtalálja az összehozza a hasonló élethelyzetben lévő, hasonló érdeklődési körbe tartozó embereket. Ezt viszont mindenütt a helyszín adottságai szerint lehet csak végezni. Persze ha egy összejövetelt nem „biblióra” néven hirdetünk, attól az még lehet kiváló igei közösség, kapcsolódási pont. Még az is lehet, hogy nem hetente, hanem havonta kell egy-egy találkozást megszervezni. És nem feltétlenül a lelkész a fő szervező.

– *Magam például hónapok óta keresek gyászfeldolgozó csoportot, eddig sikertelenül...*

– Emögött az is ott lehet, hogy egy kicsit félünk az élet nehéz kérdéseitől. Azoktól az élethelyzetektől, amelyekben valakinek igen-igen keményen szembe kell néznie a helyzetével. Egy-két ponton vannak áttörések, az élet könnyebb és szebb oldalán – például jegyesoktatás van –, de a lelkési munkának része a gyászoló kísérése is, amely valóban nem ér véget a temetés szertartásával.

Egy másik aktuális példa: Németországban evangélikus körökben a munkanélküliekkel való foglalkozás az utóbbi évtizedben rendszeres témája a gyülekezeti alkalmaknak. Vagy a nyugdíjas évekre felkészíteni az idősebb tagokat. Az alapstruktúrát, „alapszolgálatot” ki kell szélesíteni, mert annyi a speciális, az eddig megszokottakon túli helyzet! Ne féljünk ezektől – véleményem szerint ettől lehet jobb a klasszikus gyülekezeti szolgálat is. A jövőben a jelenlegi gyülekezeti struktúrát vajon meddig lehet örízni, és milyen pontokon kell radikális változtatásokat elérni? Ez is napjaink kérdése.

– *Nem lenne teljes a kép, ha nem mutatna rá a diktatúra örökségére, valamint a rendszerváltás adta lehetőségekre mint kihívásra, mellyel élt – vagy éppen elmulasztott élni – az egyház.*

– A politikai fordulat óta eltelt időben egy prioritási sorrendet vettem figyelembe, és a lelki ébredés helyét

vizsgáltam. Azt látom, sokszor a szervezeti, működési kérdésekre, intézményekre, külső keretekre koncentráltunk, miközben a belső, lelki tartalom, a hívogató szó, az elmélyült teológiai gondolkodás, a lendület másodlagossá vált.

Nem jó helyekre tettük sajnos a hangsúlyt. Az akkori hihetetlen lelkesedés ma már nem lehetőség. Miért fontosabb egy épület renoválása, mint az, hogy elérjünk öt embert egy faluban, és az az öt ember lelkileg testvéri közösséget alkosson? Előbb kell fejleszteni egy közösséget – és azután épületben gondolkodni! A rendszerváltás után közvetlenül például miért nem adtunk lehetőséget a civil gyülekezeti tagoknak laikus prédikációra? Olyan jó lett volna odafigyelni arra, hogy e kataritikus helyzetben mi szakad fel a lelkükből!

De még most sem késő e téren lépéseket tenni. Az is jó stratégia lehetne az egyház megújulásához, ha jobban megbecsülnénk egymás karizmait. Írjon ifjúsági éneket, aki erre kapott talentumot... Ebben a legutóbbi, rohanó időszakban kevesebb figyelmet szenteltünk a belső, értékteremtő folyamatoknak, ezek nélkül pedig az egyház nem tud megújulni. Végző soron mindig tartalmi kérdés a megújulás. S ha valahol van valami értékes, akkor azt becsüljük meg, és legyen elérhető mindenki számára. Sokkal több érték van lelkészekben és gyülekezeti tagokban, mint amennyi nyilvánosságra kerül. Nagyobb figyelemnek kellene öveznie mások értékelhető eredményeit most is.

– *Hogyan látja a jelen és a jövő gyülekezeteit? Optimista?*

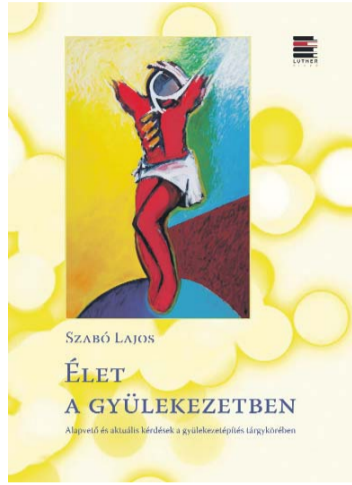
– Abból a szempontból igen, hogy napjaink roppant nehéz kérdései elindítanak egy „őszinteségi folyamatot”. Megtanulunk lassan tényleg az emberi élet legnehezebb részéről is beszélni a szószéken, legyen az a devizahitel, a munkanélküliség vagy a krízisben élők problémái. Minden megújulás akkor kezdődik el az egyházban, ha a templompadban ülő azt érzi: ami itt elhangzik, az az ő mindennapi gondjait alapjaiban érinti. És amit hall, az az életében segítség, az róla szól. Ne legyen távolság a templompad és a szószék között! Amit mondanak, ahogy élünk, annak az aranyfedezete megvan-e az egyházunkban – ez a kérdés. Azaz: hitelesek vagyunk-e.

– *A kötet milyen visszhangjával lenne igazán elégedett?*

– Szívesen megyek és beszélgetek róla, ha hívnak. Református, katolikus helyről is érkezett már visszajelzés. Annak örülnék, ha lenne folytatása, azaz ha nem csupán a polcra kerülne a többi könyv mellé, hanem át gondolná ki-ki a konkrét lépéseket, és gondolatban, fórumon beszélgetésekben, nyilvános fórumokon továbbírának az olvasók. Jövőre például általános tisztújítás lesz, erre is fontos lenne már előre felkészülni, hogy felelősen éljük meg a választásokat a gyülekezetek tagjai.

Ez a könyv nem receptgyűjtemény, nem végső megoldás, hanem a kezdetek valaminek. Akinek kreatív megoldásai vannak, ahol valami jó történik, az adja közre, hogy más is okuljon belőle. A jó példákban ötletet meríthetünk, és megfogalmazhatjuk, mit szeretnénk a magunk kis közösségében, mihez kérjük Isten erejét. Siker és eredmény – ez a kettő a gyülekezetépítéshez tartozó szó. Fel szabadult örömmel építsük gyülekezeinket, azzal a hittelemmel, hogy végső soron nem rajtuk múlik, hanem Isten szeretete és öröme munkálkodik. Szabad örülni az evangélikus gyülekezetben is!

■ KÓHÁTI DOROTTYA

HIRDETÉS

A Keresztyén Értelmiségi Fórum következő alkalmán, szeptember 26-án, hétfőn 18.30-kor a budahegyvidéki evangélikus templomban (Budapest XII., Kék Golyó u. 17.) *A semmi ágán ül szívem (József Attila verseiből)* címmel Udvaros Béla rendező tart előadást és fórumbeszélgetést. Az alkalomra minden érdeklődőt szeretettel várunk!

HIRDETÉS

A Deák Téri Evangélikus Gimnáziumba a 2012/13-as tanévre felvételizni szándékozó diákok és szüleik számára 2011. október 1-jén, szombaton 10 órakor felvételi tájékoztatót tartunk. Ezen az alkalmon az iskola vezetői számolnak be a szülőknek iskolánk működéséről, hagyományairól és a felvételi rendszerről, a gyerekek pedig diákjaik segítségével ismerhetik meg az iskolát. Szeretettel várjuk az érdeklődőt, most 4. és 8. osztályos tanulókat szüleikkel együtt!

HIRDETÉS

A *Párbeszéd szívtől szívig* című program keretében október 13-án, csütörtökön 14 órától veszi kezdetét a II. országos szakmai konferencia. Mottója: *Empátiával a harmonikus világra*. Fővédnök dr. Buda Béla pszichiáter, pszichoterapeuta. Védnökök: Kovács Péter, Budapest XVI. kerületének polgármestere, országgyűlési képviselő; Pozsonyi Mónika, a balatonkenesei területi szociális szolgáltató intézmény vezetője, a MOGYESZ elnökségi tagja. Szervezők: a Csillaggyertyafény Alapítvány, a Rákosszentmihályi Evangélikus Egyházközösség és az Alitera Ügyfélkapcsolati Kft. A konferenciát a szervezők olyan szakemberek segítségével hívták életre, akik az emberi együttélés harmóniájáért tevékenykednek nap mint nap.

- Helyszín: Corvin Művelődési Ház – Erzsébetligeti Színház, 1165 Budapest, Hunyadvár utca 43/B.
 - Jelentkezés e-mailben a training@alitera.hu címen.
 - Részvételi díj: 3000 Ft/fő.
 - Jelentkezési határidő: szeptember 30.
- A konferencia teljes programja a <http://oriasveszely.blogspot.com> címen tekinthető meg.

Börönte Márta és Katona Erzsébet

HIRDETÉS

EGOT 2011

Szeretettel meghívjuk a Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) diákfesztiváljára, az *evangelikus gimnáziumok országos találkozója (EGOT)*, melyet Sopronban rendezünk szeptember 23–25. között. A diákfesztivál megnyitóján kerül sor a soproni Tanulmányi Erdőgazdaság (TAEG Zrt.) által felújított Deák-kút felavatására is.

Program:

Szeptember 23., péntek • 14.00: Megnyitó a Deák-kútnál – *Szemerei János*, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke • 15.00: Alternatív programok: „Ismerd meg Sopront és környékét!” • 19.30: A *Jónás és Jézus* című rockoratórium előadása a volt Gyermekek és Ifjúsági Központ (GYIK) épületében. Áhítat: *Gáncs Péter*, az MEE elnök-püspöke
Szeptember 24., szombat • 9.00: Alkotónap a GYIK épületében és kertjében • 16.00: *Róka Szabolcs* interaktív mesejátéka a GYIK udvarán • 17.00: Ökörsütés – vacsora a GYIK udvarán • 19.00: Gála: az alkotócsoportok bemutatkozása
Szeptember 25., vasárnap • 10.00: Úrvacsorás istentisztelet az evangélikus templomban. Igehirdetők az iskolalalkészek.

Istentiszteleti rend • 2011. szeptember 18.

Szentháromság ünnepe után 13. vasárnap. Liturgikus szín: zöld. Lekció: Lk 10,23–37; Gal 3,15–22. Alapige: Ez 18,1–9.20b–23. Énekek: 455., 473.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) dr. Joób Máté; de. 10. (német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Balicza Iván; du. 6. Balicza Iván; II., Húvösvölgyi út 193., Fébé de. 10. (úrv.) Madocsai Miklós; II., Modori u. 6. de. 3/4 11. Sztójánovics András; Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9. de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; Csillaghegy–Békásmegyér, III., Mező u. 12. de. 10. (úrv., összegyűlekezés napja) Donáth László; Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér de. 10. Bálintné Varsányi Vilma; Újpest, IV., Lebütök M. u. 36–38. de. 10. Solymár Péter Tamás; V., Deák tér 4. de. 9. (úrv., liturgikus istentisztelet) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv.) Gerőfiné dr. Brebovsky Éva; du. 6. (úrv., ifjúsági) Smidéliusz Gábor; VII., Városligeti fasor 17. de. 11. (úrv., tanévnyitó) Beke Máté; VIII., Úllói út 24. de. fél 11. (úrv.) Szabó Bertalan; VIII., Rákóczi út 57/a de. 10. (úrv., szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; VIII., Karácsony S. u. 31–33. de. 9. Szabó Bertalan; IX., Gát u. 2. (katolikus templom) de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; Kőbánya, X., Kápolna u. 14. de. 10. Benkóczy Péter; Kelenföld, XI., Bocskai út 10. de. 8. dr. Blázy Árpád; de. fél 11. dr. Blázy Árpád; du. 6. (vespera) Kovács Viktor; XI., Németvölgyi út 138. de. 9. Kovács Viktor; Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24. de. 9. (úrv.) Balicza Iván; Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17. de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; XIII., Kassák Lajos u. 22. de. 10. Lindákné János Zsuzsanna; Zugló, XIV., Lőcsei út 32. de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; XIV. Gyarmat u. 14. de. fél 10. Tamásy Tamás; Pestújhely, XV., Templom tér de. 10. (úrv.) Szabó B. András; Rákospalota, XV., Régi Főti út. 73. (nagytemplom) de. 10. Kendeh György; Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11. de. 10. Börönte Márta; Cinkota, XVI., Batthyány I. u. de. fél 11. dr. Agódné Anett; Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24. de. 9. dr. Agódné Anett; Rákoshegy, XVII., Tessedik tér de. 9. Nagyné Szeker Éva; Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111. de. fél 11. Nagyné Szeker Éva; Rákoscaba, XVII., Péceli út 146. de. 9. Kovács Áron; Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u. de. 11. Kovács Áron; Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3. de. 10. dr. Korányi András; Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom) de. 8. dr. Korányi András; Kispeszt, XIX., Templom tér I. de. 10. Széll Bulcsi; XIX., Hungária út 37. de. 8. Széll Bulcsi; Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89. de. 10. Győri János Sámuel; Csepel, XXI., Deák tér de. fél 11. Zólyomi Máté; Budafok, XXII., Játék u. 16. de. 10. Solymár Gábor; Budaörs, Szabadság út 75. de. 10. Endreffy Géza; Soroksár, Otthon Közösségi Ház, Szitász u. 112. du. 2. Győri János Sámuel; Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem) de. fél 10. (úrv.) dr. Lackner Pál; Názáret-templom, Mátraszentimre-Bagolyirtás (Jókai u. 7–9.) de. fél 12.

Összeállította: BODA ZSUZSA

Német diáklány a bonyhádi iskolapadban

A Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnáziumnak több mint hat-száz diákja van, felük kollégista – hazánk egyre több tájáról jönnek ide fiatalok továbbtanulni. A mostani tanévnyitóra Németországból is érkezett

temberg tartomány) élő *Arabella Muriel Schneider* tavaly járt először Bonyhádon, a gimnázium kollégiumában megrendezett evangélikus tábor résztvevője volt, akárcsak idén nyáron. Nagyon megtetszett neki a

vel, utána néztek az iskolának, átgodoltak mindent, és végül elengedték. A tanévnyitóra ők is elkísérték Arabellát, akit egy nagymányoki osztálytársának, *Nübl Eszternek* a családjára fogadtat be.

A német diáklány legtöbb idejét az iskolában és a kollégiumban tölti, de igyekszik megismerkedni Bonyhád nevezetességeivel is. Egy tanévet mindenképp itt szeretne maradni. Kortársaival együtt beül a tanórákra is, bár egyelőre követni még nem tudja az elhangzottakat. Néhány tanárnő azonban vállalta, hogy megtanítja magyarul, így minden tanítási napon foglalkozik valamelyikük egy-egy órát Arabellával, aki már tud számolni, bemutatkozni, köszönni, és pár alapdolgot is megírni.

– Hogy vagy? – fordul hirtelen Arabellához a magyarul feltett kérdéssel *Unti Judit* tanárnő.

– Köszönöm, jól! – válaszol magyarul a mosolygós diáklány, aki közel ezeregy száz kilométert utazott otthonától, hogy megismerjen egy másik országot, kultúrát és nyelvet.

■ MÁTÉ RÉKA

egy család, hiszen tizennégy éves lányuk elhatározta, hogy itt tölt egy évet ebben a középiskolában.

A Bietigheimban (Baden-Würt-

bonyhádi oktatási intézmény, otthon sokat mesélt róla a családjának. És megszületett az ötlet: itt szeretne tanulni. A szülei beszéltek a lelkesítő-

Óvodanyitással kezdődött az új tanév keleten

Tanévet kezdett Románia-szer- te az elmúlt hétfőn számtalan gyermek. Az elsők virágcskorot szorongatva lépték át az iskola küszöbét, és az óvodákat is újra zsvíaj tölti be. Hát még Négyfaluban, ahol most nyitotta meg először kapuit a magyar tanuló napközis óvoda! Örömmel és reménykedésre le- het oka a közösségnek, de még sok akadályt kell legyőzzenek, hogy gyermekeik valóban színvonalas oktatásban részesülhessenek egészen az érettségig.

Az evangélikus többségű Barcaság szívében, Négyfaluban, pontosabban a csernátfalusi evangélikus templomban gyűltek össze a Zajzoni Rab István Általános Iskola és Középkis-

érzelmeinek. Lélegzet-visszafojtva figyelték a bárkát, amellyel nemcsak Nót védte meg Isten, de őket is megvédi a váratlan viharokat ígérő tanév folyamán. Mindenki számára feltűndökölt a szívárvány jele, amely ígéretet, biztatást jelent. Isten az élet Istene, nem a pusztulás, a szürkeség; ő az, aki a következő hónapokban színekket, vidámsággal, új felfedezésekkel akarja megajándékozni őket.

Valóban vannak már biztató jelek a négyfalusi magyar nyelvű oktatás számára – tudhatták meg az egybe-gyűltek *Papp Árpád* igazgató tanévnyitó beszédéből. *Kovács Lehel István* és a szülői bizottság munkájának köszönhetően szeptember 12-én reggel megnyithatta kapuit az új napközis óvoda, ahová huszonöt gyereket várnak. Kész a két kis mesebeli terem, de más is kellene ahhoz, hogy az intézmény betölthesse a feladatát:

kolában az első osztályt. Az elmúlt két év elcsúszasztó kudarcának ellensúlyozásaként idén sikerült egy tizenöt fős kilencedik osztályt indítani természetudományi profillal. A szülők és a tantestület munkájának eredményeként a jövőt illetően pozitívak a jelek.

A tanévnyitón részt vett a város magyar alpolgármestere, *Jónás András*. Az ő jelenléte ugyancsak biztató jel az iskola számára, ugyanis több szinten is rendkívüli szükség van a támogatásra. Évek óta befejezetlenül áll egy iskola-épület, miközben további tantermek, tornaterem hiányoznak. Ám a tanfelügyelőség és az állam támogatása híján nehézkes a továbbhaladás...

Erdély fővárosában is megnyitották a tanévet. A kolozsvári evangélikus gyerekek e hónaptól nemcsak az iskolát, hanem a gyülekezeti vallás-órát és a konfirmációi oktatást is gyakran látogatják majd. A tanévnyi-

la diákjai, hogy Isten ígéjére figyelve induljanak útnak az új tanévben.

E sorok írója mint lelkesítőjeölt a biztatás és bátorítás szavaival szóló hozzájuk (*képvánkón*). Az interaktív igehirdetés keretében a közel kétszáz-nyolcvan diák örömmel adott hangot

szükség van egy dadára, ám ezt az állást a tanfelügyelőség még nem engedélyezte. Így egy óvónő és egy önkéntesen besegítő nyugdíjas koléga küzd a sikerért az első napokban.

Biztató az is, hogy huszonegy gyerek kezdte el a Zajzoni Rab István-is-

tó napján jó hangulatú szeretetvendégesség keretében „bárcakönyvjelzőt” készítettek a nebulók, hogy a tankönyvek lapjai közé helyezve újra és újra emlékeztessék őket Isten biztató jelenlétére.

■ KALIT ESZTER

Két internet

Valójában két internet van. Ennyire egyszerű mindaz, amiről ma írni fogok. Két internet van: az egyik viszi a pénzt, a másik hozza. Az egyik olyan weboldalakból áll, amelyekre pénzt kell költeni, hogy működjenek, a másoknak az oldalait pedig jellemzően azért hozták létre, hogy tulajdonosainak hasznos termeljenek.

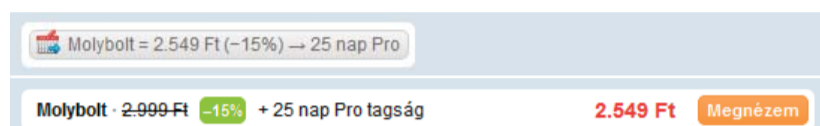
Ez teljesen rendben is van. A gond ott kezdődik, ha a kettőt egyformán tekintjük, noha általában másképpen is beszélünk róluk. Az egyik esetében különféle hírségi mérőszámokat emlegetünk (*vanity metrics* az angolszász szakirodalomban): hány látogató van, vagy hány oldalt töltöttek le. A másik esetében az számít, hogy a látogatóból milyen reakciót váltott ki az oldal (ezeket *actionable metrics* néven találjuk meg): hány látogató regisztrált, vagy hányan vásároltak.

Az első csoportba tartozó oldalak esetében általában nincsenek más célok, csupán a jól hangzó statisztikai mutatók elérése. Mert azok tényleg mutatók tudnak lenni, noha ezekre az oldalakra gyakran a nagyon magas lepattanási arány (*bounce rate*) is jellemző; vagy akár az, hogy a látogatók többsége az oldalon kevesebb mint tíz másodpercet tölt el, így aztán pusztán hírségéből lehet csak olvasónak nevezni őket. A másik csoport oldalai esetében a konverzió az első számú szempont: minden látogatót valami cselekvésre kell ösztönözni, mert a „megérintett” látogató válik olyan felhasználóvá, aki azután hasznos hoz.

Az egyik internet esetében az oldalak készítői könnyedén kioktatnak másokat: minden úgy jó, ahogy ők gondolják – az oldalainak nem kell pénzt termelniük, általában nem is alkalmasak rá, ők maguk pedig nem használnak olyan eszközöket, amelyek-

kel képessé tehetnék erre a honlapjukat. A másik internet esetében a fejlesztők folyamatosan tesztelnek, és amelyik megoldás jobban teljesít, az marad. Itt a felhasználó kényelme számít, és mivel végső soron ő fizet is valamiképpen, ezért természetes, hogy ideális körülményeket teremtenek neki...

Néhány éve – kevés szabad időmben – a másik internet világában dolgozom. Nem gond, ha napokig kell próbálgatnom, hogy egy grafikai elem egy képpontnyival arrébb kerüljön-e vagy sem, mert a végeredményül kapott harmonikus összkép hasznos fog hajtani. Ráadásul nem kell mindentudónak lennem, elég

AB tesztelés a moly.hu-n – a több mint tízháromezer látogatóval végrehajtott vizsgálat során az alsó megoldás 30%-kal több átkattintást eredményezett

Néhány héttel ezelőtt jelent meg a népszerű Firefox böngésző 6-os verziója, amelynek egyik újdonsága a szövegek igény szerinti automatikus elválasztása. Mind ez ideig nem volt tanácsos webes felületen sorkizárt szövegeket használni, ugyanis a szavak között általában túl nagy szükezők keletkeztek – a program új változata ezt a problémát oldja meg. Mivel a magyar nyelvű elválasztáshoz speciális nyelvi modulra volt szükség, a Mozilla Foundation lapunk tervezőszerkesztőjét, Nagy Bencét kérte meg, hogy fejlesztéseit tegye elérhetővé a Firefox számára. Együttműködésüknek köszönhetően a böngésző későbbi verzióiban már elérhető a magyar nyelvű elválasztás.

– Sokat köszönhetek a nyílt forrású kezdeményezéseknek, ezért erkölcsi kötelességem, hogy támogassam is őket. Egyúttal örülök annak, hogy az *Evangélikus Élet* kötetében végzett szakmai munka „mellékterméke” minden magyarul olvasó ember hasznára válhat – nyilatkozta újságírói kérdésre Nagy Bence. A magyar elválasztást is tartalmazó Firefox tesztverziója letölthető a <http://nightly.mozilla.org/> címről.

▶ EvÉlet-infó

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Nagy Bence

csak különféle változatokat AB tesztelnem, hogy kiderüljön, melyik a legjobb. És nem kell, hogy igazam legyen egy elképzelést illetően, mert a tesztelés révén minden esetben jól járok jól. Mivel a felhasználóim jól járnak.

Az első internet világának némely összecsapott oldalát látva néha megkérdezném: egyáltalán számít nektek bármit is, hogy milyen hatást váltotok ki az emberekből? De aztán a legtöbbször arra jutok, hogy meg se értenék, mire gondolk. Más nyelvet beszélünk. Két internet van, két külön világ.

■ NAGY BENCE

EVÉL&LEVÉL

„Tisztítsd meg szíved, Jeruzsálem népe...”

„Tisztítsd meg szíved, Jeruzsálem népe...” – énekeltük augusztus 28-án a rádiós istentiszteleten. Hogy szeretjük ezt az éneket! Úgy érezzük, hogy mire végére érünk, egy lépéssel közelebb kerülünk a Krisztus napjához, megtisztulunk, erőt kapunk a bűn elleni küzdelemhez. Ámen, halleluja!

Azután következett az igeolvasás, a *Római levél* 4,1–8. Ha valaki figyelt, észre kellett vennie a disszonáns hangvételt. Pál apostol egy mondattal félresöpri igyekezetünket, az üdvösség felé törekvésünket: „Aki fáradozik, annak a bért nem kegyelemből számítják...” Továbbá „Dávid is azt az embert mondja boldognak, akinek az Isten cselekedetek nélkül tulajdonít igazságot”.

Pedig mi hogy szeretünk „jót cselekedni mindenekkel”, hogy szeretjük „vizsgálni a törvényt”, szeretnénk „hőföherre mosni” lelünk, „megtisztítani ajkunkat oltárról vett szénnel”, sőt néha „ostort fonni gyarló testünk ellen”.

Ez mind rendben is lenne, ha ebben az énekben nem állna mellette: „Hogy megtartassál...” – „Hogy ki ne pusztulj!” – „Vagy üdvöd veszted!” Mert ha ez az oka igyekezetünknek, akkor jaj nekünk, akkor Isten fáradozásaink alapján fog nekünk fizetni.

Ezért azt gondolom, ennek az éneknek nem lenne helye az *Evangélikus énekeskönyvben*, esetleg egy római katolikusban, bár ma már ők sem fognak ostort, hogy testükből kiúzzák az ördögöt.

Az ördög nem testünkben, hanem lelkünkben van, abban az igyekezetünkben, hogy a törvényt vizsgálva és teljesítve közelebb kerülünk Istenhez. Jó lutheránusként tudnunk kellene, hogy a törvény nem életet, hanem halált jelent számunkra.

Hiába tisztítgatjuk szívünket, tele van az „bünnel, gonosszaggal” (lásd 319. énekünket). Ha valami jó van bennünk, azt nem igyekezetünknek, hanem Krisztus bűnbocsátó kegyelmének köszönhetjük.

Senki ne értse félre, Scholz Lászlót tiszteltem, sok énekét örömmel énekeltem, de itt hiba van. Ennek az ézsaiási költeménynek verseskötetben lenne a helye, nem egy evangélikus énekeskönyvben.

■ SZILAS ATTILA (*Várpalota*)

SZERETET VENDÉGSÉGRE

Joghurtos-gyümölcsös szeletek

Hozzávalók: 2 pohár joghurt, 4 pohár liszt, 2 pohár kristálycukor, 1 pohár olaj, 4 db tojás, 1 csomag vaníliás cukor, 1 csomag sütőpor, ízlés szerint gyümölcs, fahéj, csokoládédarabok.

Elkészítés: a hozzávalókat összekeverjük, majd sütőpapírral kibélelt tepsibe öntjük. A darabokra vágott gyümölcsöt beledobáljuk, ízlés szerint megszórhatjuk fahéjjal, esetleg tehetünk bele csokoládédarabokat is.

Körülbelül 160 fokra előmelegített sütőben fél óráig sütjük.

FOTO: BODA ZSUZSA

„Jó reggelt, napfény...”

A *Hair* című musical hippijei még a naphoz akartak utazni (és ezekhez az utazásokhoz jócskán használtak segédanyagot is), és minél közelebb kerülve feloldódni, megfürödni a fényben, melegségben. Mi két lábbal a földön állva, maradva is láthatjuk, érezhetjük a fényt, melegét, élvezhetjük az áldást a Nap fényén keresztül.

Minden, mi él, csak téged hirdet – kezdődik egy ismert ifjúsági énekünk. Lépten-nyomon tapasztalhatjuk, ha értően figyelünk, hogy ami nem él, az is. A nap, a levegő, a víz, a természeti környezet megannyi ajándékot, lehetőséget rejt magában.

Magyarországon tíz év alatt több mint kétszeresére nőtt a megújuló energia részesedése az áramellátásban, de még nem éri el az uniós átlagot. 2009-ben a megújuló energia (vagyis a nap-, szél- és vízenergia, valamint a biomassza) részesedése 7,3 százalékra emelkedett a teljes felhasználáson belül az 1999. évi 3,3 százalékról. Viszont az EU huszonhét országában átlagosan 5,4 százalékról 9 százalékra nőtt a megújuló energia részesedése. A huszonhét EU-tagország közül Lettország áll az élen, itt a teljes villamosenergia-elátás 36,2 százaléka származott megújuló forrásból 2009-ben, a második Svédország 34,4 százalékkal, a harmadik Ausztria 27,3 százalékkal.

A megújuló energiák hasznosítására a piac számos terméket és technológiát kínál az érdeklődő számára, azonban a bőséges kínálat sok esetben döntési nehézségeket okozhat.

A megújulóenergia-hasznosítás elterjedésének másik akadálya, hogy

a technológiák potenciális vásárlói keveset tudnak az alkalmazás lehetőségeiről, az egyes technológiák műszaki-gazdasági előnyeiről és esetleges hátrányairól, a kapcsolódó környezetvédelmi és társadalmi hatásairól.

A *Komplex fenntarthatóság minta-projekt a Balatonszárszói Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthonban* című projekt hangsúlyos célja, hogy

segítséget nyújtson a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos információk kezelésében, megértésében, ezért az elkövetkező hetekben az otthon fejlesztésein keresztül mutatjuk be a lehetőségeket.

A napenergia egyszerűen hasznosítható, és rendkívül környezetbarát energiaforrás. A napenergia hasznosítása kifizetődik, hiszen megfelelő rendszerrel a nap egész évben energiával láthat el bennünket, így nemcsak a környezetet óvjuk, hanem a számláinkon szereplő összegeket is csökkenthetjük.

Magyarország adottságai a napenergia-hasznosítás szempontjából kedvezőbbek, mint sok európai országéi: az évi napsütéses órák száma

1700–2200, a beeső napsugárzás éves összege átlagosan 1300 kWh/m². Azaz a napsütés négyzetméterenként több mint 1000 kWh energiát termel évente – azonos az energiataralma mintegy 100 liter fűtőolajjal vagy 100 köbméter földgázzal.

A napenergia-hasznosító berendezések alkalmazására azok a területek a legelőnyösebbek, ahol alacsony hőmérsékletű levegőre vagy vízre van szükség.

A napenergiát kétféle módon lehet közvetlenül hasznosítani: aktív és passzív módon. Az aktív hasznosítás az, amikor valamilyen, direkt ilyen célra készített eszköz, napkollektor vagy nap-elem segítségével alakítjuk át a nap sugárzási energiáját hővé vagy villamos energiává. A passzív hasznosítás az, amikor külön eszköz nélkül hasznosítjuk a napenergiát az épületek fűtésére (például megfelelő tájolás, célzerű üvegezés, hatékony szigetelés és alkalmas szerkezeti anyagok felhasználásával).

Számos területen szinte észrevétlenül használjuk a nap energiáját (üvegházak, fóliasátrak, takarmányszárítás, aszalás).

Az aktív hasznosítás két legjellemzőbb területe: a napkollektorok és a napelemek. A napkollektorok jellemzően a használati meleg víz előállításában, illetve a fűtésrészegítésben használatosak. A napelemek villamos energia előállítására használhatóak.

■ KOCSSIS ISTVÁN

KÖZLEMÉNY

A Magyarországi Evangélikus Egyház Nyugati (Dunántúli) Egyházkerületének illetékes bizottsága által – a 2005. évi III. törvény 14. §-a, valamint a 3/2003. (V. 23.) országos szabályrendelet rendelkezése szerint – szeptember 12-én Győrött lefolytatott parókusi alkalmassági vizsgálatot *Pethő Judit* (Nagyalásny–Dabrony–Nemesszalók) és *Tóth Károly István* (Takácsi és Homokbödöge) beosztott lelkészek eredményesen megállották. A bizottság megállapította, hogy nevezett lelkészeink az önálló gyülekezeti lelkészi szolgálat végzésére alkalmasak; erre a szolgálatra megválaszthatók vagy meghívhatók.

HIRDETÉS

Terettségvédelem témájú külmisziói nap lesz az Evangélikus Külmisziói Egyesület és a Budapest-Fasori Evangélikus Egyházközség szervezésében. Időpont: szeptember 24., szombat, 10-től 15 óráig. Helyszín: Budapest VII., Damjanich u. 28/b fsz.1., gyülekezeti terem.

Program: Áhítat (*Aradi György* lelkész) • Előadás vetítéssel: *Misszionárius voltam Kenyában* (*Manfred Kurth* bajor evangélikus lelkész) • Ebédszünet (szerény ebédet biztosítunk) • Az előadás folytatása: *Változó világ Kenyában* • „Teremtő kezek” – kiállítás megnyitása *Ruzickay György* festőművész műveiből

A nap folyamán érkező adományokat az afrikai éhezők megsegítésére továbbítjuk. Minden érdeklődőt szeretettel várunk.

HIRDETÉS

„Aki hisz a Fiúban, annak örök élete van...” (Jn 3,36) A szécsényi evangélikus gyülekezet Isten iránti hálával és örvendezéssel emlékezik a megtartó kegyelemre és mindazokra, akik templomuk építésén és megújulásán fáradoztak. A megújult templomban a szeptember 18-án 15 óra- kor kezdődő templomszentelési alkalmon *dr. Fabiny Tamás*, az Északi Egyházkerület püspöke szolgál. Az istentisztelethez kapcsolódóan emléktáblát avatására is sor kerül; az együttletét szeretetvendégség zárja. Szeretettel hívunk és várunk mindenkit családjával együtt az ünneplő gyülekezet közösségébe!

Az egyházközség elnöksége

HÍREK, HIRDETÉSEK

APRÓHIRDETÉS

A Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Presbitériuma átérve hazánk nehéz gazdasági helyzetét csatlakozik azokhoz az egyéni és közösségi kezdeményezésekhez, amelyek célja a nyomtasztó államadóssági teher csökkentése.

Ehhez a maga részéről úgy kíván hozzájárulni, hogy a hívei adományaiból és saját forrásaiból két mentőautót vásárol az Országos Mentőszolgálat részére, összesen mintegy 50 millió forint értékben. Erre a célra várja a felajánlásokat az MEE 11707024-20478070 számú számlájára, „Mentőautó” jelzéssel.

Templom, imaház, gyülekezeti terem részére ajándékként felajánlom családi örökségből az *Imádkozó Jézus a Gecsemáné-kertben* című, 80x100 cm-es olajfestményt. Érdeklődni: 20/467-8844.

Kedvezményes üdülés nyugdíjasoknak. Sárváron, Harkányban, Bükkfürdőn 4 nap félpanzióval: 22 000 Ft/fő. Kisbér Tourist. Telefon: 34/352-700.

Általános csőhálózat-szerelő munkahelyet keres a Dunántúlon, lehetőség szerint napelém-modul szerelése területén. 20/405-1618.

VII. kerület, Damjanich utcában eladó vagy kiadó tágas, jó állapotú, 132 m²-es, négyszobás nagypolgári lakás, nagy belső terekkel. Jó közlekedési lehetőség (földalatti- és trolimegálló a közelben). A lakás földszinti, csendes, francia udvarra néz a nyugati oldalon. Virágos udvar, jó lakóközösség, felújított, rendezett ház. Az utcában a parkolás ingyenes. A lakás alkalmas gyülekezeti helyiségnek, orvosi rendelőnek, irodának, bemutatóteremnek, vagy esetleg átalakítható fitness- vagy táncteremmé. Érdeklődni a 30/823-2860 telefonszámon vagy az igralfodi@gmail.com e-mail címen lehet.

FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Várjuk a mi boldog reménységünket, a mi nagy Istenünk és üdvözítőnk, Jézus Krisztus dicsőségének megjelenését. Tit 2,13 (Zsolt 82,8; Lk 10,25–37; 1Jn 4,7–12; Zsolt 78,32–55) Legyen előttünk hangsúlyos mai igénk, mely arra tanít, abban erősít, hogy mi Jézus Krisztus Istent várjuk. Jézus Krisztus, aki meghalt értünk, Isten. Tökéletes az áldozata, tökéletes a bocsánata. Jézus Krisztus, aki feltámadt és felment a mennybe, Isten. Bár rejtve van hatalma, de aki rábízta magát, azt oltalmában tartja, ezért mi magunkat „Krisztus Istennek ajánljuk” (görög katolikus liturgia). Tudjuk, hogy Jézus Krisztus Isten visszajön. Boldog reménységgel várjuk, hogy visszajöjjen dicsőségben, melyet megoszt velünk. Ez a dicsőség messze felülmúlja az általunk elért vagy vágyott dicsőséget, és bőven kárpótol minden megpróbáltatásért és szenvedésért.

Hétfő

Térjen meg mindenki a maga gonosz útjáról és gáztatiból! Jer 25,5a (Mt 3,8; 5Móz 15,1–11; Mt 15,21–28) Megdöbbenőnek, túl keménynek találhatjuk Jeremiás próféta szavait. A felszólítást azonban Isten üzeni saját népe tagjainak. A közgondolkodás olyan lehetett a próféta korában, mint ma. Az erkölcsöt relativizálták. Ami nekem, az egyénnek hasznos, ami jónak tűnik, az nem erkölcstelen. A mértéket az ember gyakran önmagához igazítja. Isten azonban nem változik, igéje örök. Amikor az Úr Jézus elkezdte megváltó munkáját, azt mondta: „Térjete meg, mert elközéltett a mennyek országa.” (Mt 4,17) Ami áldás a Jézus Krisztusban megjelent mennyei királyságból elérli szívemet és vágyat ébreszt bennem, arra indít, hogy leboruljak előtte, hogy megszabadítson mindattól, ami ezzel a királysággal nem fér össze.

Kedd

Krisztus a mi örökségünk záloga, aki megváltja tulajdon népét az ő dicsőségének magasztalására. Ef 1,14 (Ézs 49,3; Ám 5,4–15; Mt 15,29–39) „Jézus Krisztus (...) az én Uram, aki engem, elveszett és megítélt embert megváltott, vagyis minden bűntől, a haláltól és az ördög hatalmából megszabadított.” (Luther Márton: Kis káté) Engedd, hogy elvégezze életedben szabadító munkáját! Életed így lesz Isten szeretetét, Krisztus áldozatát dicsőítő életté. Így tudsz utat mutatni azoknak, akik szabadításra vágnak. Az egykori Német Demokratikus Köztársaságban volt egy falu, melyet teljesen körülzártak. Az ott lakók közül sokan lettek klausztrófóbiások, depressziósok, szorongók. Sokan élnek láthatatlan falaktól, sőtét értektől körülvéve, reménység nélkül.

Szerda

Pál írja: *Imádkozom azért, hogy a szeretet egyre inkább gazdagodjék benne, te ismerettel és igazi megértéssel; hogy megítélhessétek, mi a helyes, hogy tiszták és kifogástalanok legyetek a Krisztus napjára.* Fil 1,9–10 (5Móz 5,33; 5Móz 24,10–15/17–22; Mt 16,1–12) Akire Isten embereket bíz, annak feladata imádkozni értük. Nem a sikereért, hanem azért, hogy krisztusi lelkület legyen bennük. Ha a mások iránti szeretet gazdagodik bennünk, nem ítélkezünk, hanem imádkozunk azért, hogy Isten a neki tetsző módon nyújtson segítséget. Csak az Úr tudja elvégezni, hogy embertársaink „tiszták és kifogástalanok legyenek a Krisztus napjára”.

Csütörtök

Az Úr igéjét dicsérem. Zsolt 56,11 (2Tim 1,14; ApCsel 4,32–37; Mt 16,13–20) Lehet az embernek olyan érzése, hogy a Biblia elavult könyv; akik azt írták, saját korukat ismerték, de mi ma élünk. Isten igéje azonban a különböző korokban és más-más társadalmi helyzetben élő emberekhez szól. Bemutatja, hogy az emberi magatartásformák milyen következményekkel járnak. Isten nem igazítja a változó világhoz mondanivalóját. Minél rendszeresebben olvasod a Szentírást, és figyelsz Isten szavára, annál inkább magasztalod igéjét és magát az Urat.

Péntek

Isten elküldötte Fiának Lelkét a mi szívünkbe, aki ezt kiáltja: „Abbá, Atya!” Gal 4,6 (Ézs 26,9a; Mt 26,47–50/55–56/; Mt 16,21–28) Isten elküldi Szentlelkét a te szívvedbe is. Amikor ez megtörténik, mindig, minden körülmények között biztos leszel abban, hogy Isten gyermeke vagy. És a hatalmas Istent, a legcsodálatosabb apát hívhatod segítségül.

Szombat

Jézus mondta példázatban: *„A ház ura ezt mondta szolgáljainak: Menj ki gyorsan a város utcáira és utcáira, és hozd be ide a szegényeket, a nyomorékokat, a sántákat és a vakokat.”* Lk 14,21 (Zsolt 12,6; Júd 1–2.20–25; Mt 17,1–13) Régi felismerés, hogy attól nem lesz növekedés a gyülekezetben, ha hívünk egy „aranyzajú Szent János” minősítésű lelkész. Isten minden hívőt az utcákra küld, az üzletekbe, a munkahelyekre, hogy nézzenek körül, és tolkodás nélkül a szeretet, az isteni szeretet meggyőző erejével beszéljenek Jézusról, akire szükségük van az embereknek, akár tudják ezt, akár nem.

■ BOZORÁDY ZOLTÁN

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból szeptember 18-ától szeptember 25-éig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
<p>6.00 / Tenkes Rádió (Siklós) Lélekhangoló. Az Evangélikus Rádiómisszió összeállítása (on-line adás: www.tenkesradio.hu)</p> <p>09.00 / Civil Rádió (Budapest) Bach-találka (zenei műsor)</p> <p>9.45 / m1 Kérdések a Bibliában</p> <p>10.00 / m1 Református magazin</p> <p>12.05 / Duna Tv Élő egyház (vallási híradó)</p> <p>16.15 / RTL Klub Nemzeti Vágta 2011</p> <p>0.50 / m1 Koncertek az A38 hajón</p> <p>A Heaven Street Seven 15. születésnap koncertje</p>	<p>6.05 / Duna Tv Az erdélyi szász kultúra nyomában</p> <p>13.45 / PAX Hét szó az emberért (multimédiás passió)</p> <p>14.00 / Bartók rádió A hét zeneszerzője: César Franck</p> <p>A Saint Clotilde orgonistája</p> <p>16.40 / m2 A hangszerkészítés mesterei</p> <p>A zongora</p> <p>18.10 / PAX A zsoldos és a zsoldos (színházi előadás)</p> <p>19.35 / Bartók rádió Nemzetközi zongoraverseny</p> <p>Liszt Ferenc emlékére</p> <p>Díjkiosztó ünnepség és a győztesek gálahangversenye</p> <p>21.00 / Duna Tv Piaf (angol–ceh–francia játékfilm, 2007) (135’)</p>	<p>11.30 / m2 Az én Budapestem</p> <p>12.05 / Bartók rádió Az Orfeo zenekar hangversenye (soproni evangélikus templom, 2011. június 21.)</p> <p>21.00 / Duna Tv A ménesgazda (magyar játékfilm, 1978) (95’)</p> <p>21.00 / m1 Ármány és szerelem anno 1951 (tévifilm, 2011) (55’)</p> <p>22.45 / Duna Tv A berlini fal nyulai (lengyel–német dokumentumfilm)</p> <p>23.00 / Petőfi rádió Akusztik</p> <p>A Roy & Ádám trió koncertje</p> <p>23.30 / m1 A rejtélyes XX. század</p> <p>Kun Miklós történész ismeretterjesztő műsora</p>	<p>6.40 / Duna Tv Isten kezében</p> <p>10.00 / Bartók rádió Hang-fogó. Benne: Antonio Lotti: F-dúr rekviem</p> <p>12.45 / M. Katolikus Rádió Guzsalyas</p> <p>Táncházi muzsika</p> <p>13.30 / Kossuth rádió „Tebenned bízunk eleitől fogva...”</p> <p>A református egyház féléórása</p> <p>20.05 / m1 Isten hozta, örnagy úr! (magyar film, 1969) (96’)</p> <p>21.00 / Duna Tv Madách Imre: Az ember tragédiája</p> <p>A Szegedi Szabadtéri Játékok előadása felvételről</p> <p>22.00 / m2 Záróra fiataloknak</p> <p>Molnár Ferenc Caramel</p>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
<p>5.26 / m1 Hajnali gondolatok</p> <p>11.00 / Duna II. Autonómia A belvárosi plébániatemplom 100 éve</p> <p>14.00 / Bartók rádió A hét zeneszerzője: César Franck</p> <p>A „francia Bach” és Victor Hugo</p> <p>14.35 / Kossuth rádió Tér-idő</p> <p>Tanyától az óriásvárosig</p> <p>17.05 / Kossuth rádió Irány London!</p> <p>A Magyar Rádió olimpiai felvezető műsora</p> <p>23.00 / Filmmúzeum Gázláng (amerikai film, 1944) (114’)</p> <p>23.05 / Duna Tv Muzsikás történet – A Muzsikás együttes 35 éve</p> <p>Ez a mi zenénk</p>	<p>10.00 / Bartók rádió Hang-fogó</p> <p>Benne: Hasse: d-moll mise</p> <p>13.24 / Bartók rádió XIII. budapesti nemzetközi kórusverseny 2011</p> <p>A Magnificat ifjúsági kórus énekel</p> <p>14.20 / m1 Vendégségben Izraelben</p> <p>15.15 / Kossuth rádió Kihívás</p> <p>Amiről a világ vitatkozik</p> <p>18.00 / Bartók rádió A zenéről</p> <p>Dobszay Lászlótól búcsúzunk</p> <p>18.15 / m2 Szabaddlabban Erdélyben</p> <p>23.05 / Duna Tv Fehér leander (amerikai játékfilm, 2002) (106’)</p>	<p>7.55 / Duna Tv Az Ótestamentum (olasz sorozat)</p> <p>12.00 / Bartók rádió Hangverseny délidőben</p> <p>12.05 / Duna Tv Isten kezében</p> <p>15.45 / M. Katolikus Rádió Mozgásban</p> <p>Bachtól a Beatlesig</p> <p>16.00 / m1 Magyarország története</p> <p>A Horthy-korszak</p> <p>16.30 / m1 Hogy volt?! Színészkirályok: Márkus László és Mensáros László (magyar ismeretterjesztő műsor, 2010) (107’)</p> <p>18.04 / Kossuth rádió A Metró Klubtól a Szigetig</p> <p>22.25 / m1 A Nemadomfel együttes és a Quimby együttes jótékonyági koncertje</p>	<p>7.00 / Mária Rádió (Budapest) Ökumenikus lapszemle</p> <p>8.00 / Civil Rádió (Budapest) Lélekhangoló. Az Evangélikus Rádiómisszió összeállítása (on-line adás: www.civilradio.hu)</p> <p>10.15 / m1 Evangélikus magazin (ismétlés: 13.20 / m2)</p> <p>10.50 / m1 Látogatóban Csomós József református püspöknél</p> <p>12.05 / Duna Tv Élő egyház (vallási híradó)</p> <p>15.05 / Bartók rádió Jubilate Deo. Évszázadok egyházi muzsikája</p> <p>18.34 / M. Katolikus Rádió Gregorián énekek</p> <p>22.30 / m1 Oda az igazság (magyar film, 2009) (86’)</p>

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu • EvÉlet on-line: www.evelet.hu, www.evangelikus.evelet.hu

Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.

Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vítalis Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: Sinkáné Zombory Katalin (katalin.zombory@lutheran.hu). Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line: Nagy Bence (bence.nagy@gmail.com). Rovatvezetők: Boda Zsuzsa – Új nap – új kegyelem (zsuzsa.boda@lutheran.hu), Hafenscher Károly – Régi-új liturgikus sarok (hafo@lutheran.hu), Kende K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kende@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu).

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518;

fax: 1/486-1229. Felelős kiadó: Kende K. Péter (peter.kende@lutheran.hu).

Nyomdai előállítás: Konzilio Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán.

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsőjével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba zárt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdeteseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

